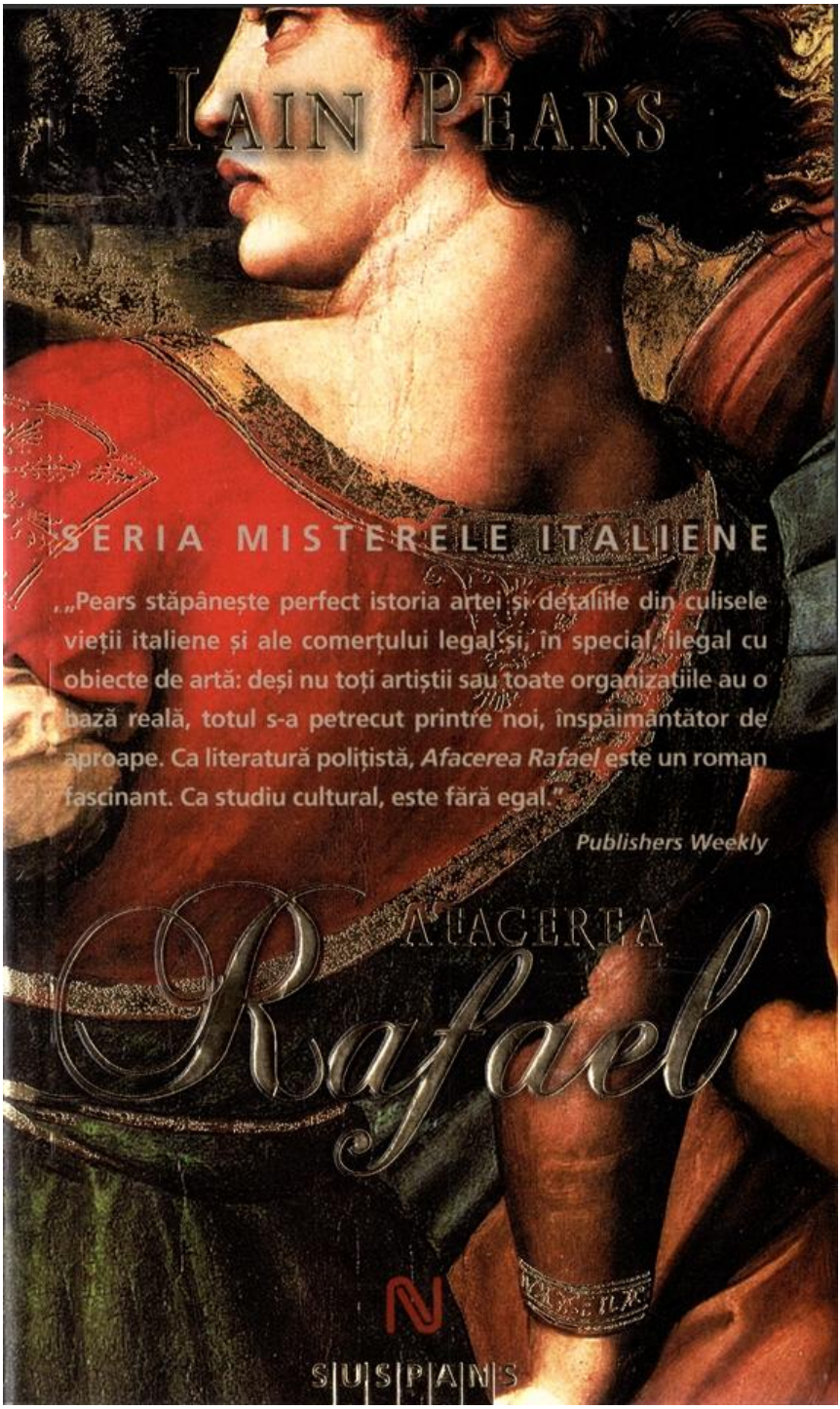
IAIN PEARS
SERIA MISTERELE ITALIENE
„Pears stăpânește perfect istoria artei și detaliile din culisele vieții italiene și ale comerțului legal și, în special, ilegal cu obiecte de artă: deși nu toți artiștii sau toate organizațiile au o bază reală, totul s-a petrecut printre noi, înspăimântător de aproape. Ca literatură polițistă, *Afacerea Rafael* este un roman fascinant. Ca studiu cultural, este fără egal."
Publishers Weekly
AFACEREA
Rafael
SUSPANS

De același autor, a apărut la Editura Nemira:

Cercul crucii

IainPears s-a născut în 1955 la Coventry, Anglia. A studiat la Wadham College, Oxford, apoi tot aici a obținut doctoratul în filozofie și istoria artelor. A fost consultant pentru BBC, Channel 4 și ZDF pentru mai multe emisiuni consacrate artei, iar între 1982 și 1990 a fost corespondent pentru Reuters în Italia, Franța, Anglia și Statele Unite. S-a impus pe scena literară cu volume ca *An Instance of theFingerpost* (1998, *Cercul crucii,* Editura Nemira, 2007), *The Dream of Scipio* (2002) și *The Portrait* (2005), dar recunoașterea internațională și-a câștigat-o prin seria *Misterele Italiene* (în pregătire la Editura Nemira) ce îl are ca protagonist pe istoricul de artă Jonathan Argyll. *Afacerea Rafael,* primul volum al seriei, este urmat de *The TitianCommittee*(1991), *The Bemini Bust* (1992), *The LastJudgement* (1993), *Giotto's Hand* (1994), *DeathandRestoration* (1996) și *The ImmaculateDeception* (2000).

IainPears

AFACEREA RAFAEL

Traducere din limba englezăAlexandra Dănilă
StilizareNicoleta Ghement

Pentru Ruth

NOTA AUTORULUI

Unele dintre clădirile şi picturile menţionate în roman există, altele nu, iar toate personajele sunt imaginare. Nu există un Muzeu Naţional în grădina Borghese, dar există un departament care se ocupă de furturile de opere de artă, într-o clădire din centrul Romei. I-am schimbat însă intenţionat afilierea de la carabinieri la poliţie, pentru a sublinia caracterul fictiv al romanului.

1

Generalul Taddeo Bottando urca treptele privind opere de artă furate și expuse pe pereți, cum îi era obiceiul dimineața, cu puțin înainte ca bătaia clopotului de la San Ignazio să anunțe ora șapte. Ajunsese în *piazza* mult mai devreme, dar așa cum îi plăcea, a stat vreo zece minute în barul de vizavi de birou, bând două cafele tari și mâncând *unpanino*[1] cu șuncă proaspătă. Obișnuiții barului l-au salutat așa cum i se cuvenea unui client fidel: un *buongiomo* prietenos, înclinări din cap în semn de salut sau recunoaștere, dar fără nici o încercare de a lega o conversație. A te trezi, în Roma ca în oricare alt oraș, e o treabă personală și cel mai bine e să o rezolvi în liniște.

La încheierea plăcutului ritual de dimineață, a traversat piața pavată cu piatră cubică și a urcat scările, gâfâind și respirând deja sacadat înainte să ajungă la primul palier. Nu era vorba că ar fi gras, se tot asigura. Trecuse ceva vreme de când nu-și mai dăduse uniforma la lărgit. Poate că era puțin corpolent. Deși prefera termenul „distins". Ar trebui să mai renunțe la țigări, la cafea și la mâncare și să se apuce de sport. Dar ce bucurie i-ar mai aduce atunci viața? Și de altfel, se apropia de șaizeci de ani, era cam târziu să încerce fandoseli de genul ăsta. Probabil că atâta efort l-ar ucide, oricum.

S-a oprit puțin, în parte să se uite la o pictură agățată de curând pe perete, dar mai mult pentru un moment de odihnă camuflat. Un mic desen de Gentileschi, după aspect. Foarte frumos. Păcat că va trebui returnat proprietarului după ce toată hârțogăria avea să fie gata, infractorul acuzat și documentația trimisă procurorului. Era însă unul dintre beneficiile funcției de șef al Departamentului Furturi opere de artă. În rarele ocazii când reușeai să recuperezi ceva, de obicei merita.

— Drăguț, nu-i așa? a spus o voce în spatele lui în timp ce el se uita atent la pictură.

Se strădui să respire normal și se întoarse. Flavia di Stefano era una dintre femeile minunate despre care el credea că doar Italia le poate da lumii. Ori deveneau soții și mame, ori lucrau. Iar dacă alegeau ultima variantă, atâta se speteau pentru a-și acoperi sentimentul de vină că nu au rămas acasă, încât erau de două ori mai bune profesional decât oricine

---

[1] În lb. italiană în orig., sandvici (n. tr.).

altcineva. De aceea opt din zece cercetători erau femei. Același lucru adusese secției sale o poreclă nefericită în cadrul celorlalte departamente. Dar cel puțin Bordelul lui Bottando, așa cum îi spuneau colegii, evident invidioși, obținea rezultate. Spre deosebire de alții, pe care îi știa el.

I-a spus un bună dimineața îngăduitor fetei. De fapt, femeii; observase că acum era la vârsta la care orice femeie sub treizeci de ani era pentru el o fată. O plăcea, deși părea total incapabilă de a-l trata cu deferența pe care rangul, vârsta și înțelepciunea lui o cereau. Prietenii erau foarte delicați când se refereau la... rotunjimile lui; Flavia însă îi spunea cu afecțiune, dar fără pic de jenă, butoi bătrân. În afară de asta, era o subalternă perfectă.

Flavia, care purta cu încăpățânare pulovere și jeanși pentru a demonstra că nu intra nici în categoria polițistelor, nici în cea a femeilor de carieră, i-a răspuns la salut cu un zâmbet. Era unul sincer. În ultimii ani, generalul o învățase foarte multe, dându-i posibilitatea să facă greșeli și apoi acoperindu-i urmele. Nu era genul de șef care-și consideră subordonații o turmă de miei ce pot fi sacrificați când lucrurile o iau razna. Dimpotrivă, era foarte mândru că putea să îi învețe cum trebuie făcute lucrurile și le îngăduia, neoficial, o mare libertate de acțiune. Flavia, mai mult decât ceilalți, răspunsese cu entuziasm și devenise un anchetator în toată puterea cuvântului, lipsindu-i acum doar funcția.

— Carabinierii de lângă Campo dei Fiori au sunat să spună că vor să ne aducă pe cineva. L-au arestat aseară. L-au prins intrând prin efracție într-o biserică. Se pare că omul a făcut niște declarații ciudate, despre care ei cred că ne-ar interesa mai degrabă pe noi.

Vorbea cu accentul din nord-vest, aspru și nazal. Bottando o angajase direct de la universitatea din Torino, iar ea renunțase să-și mai susțină licența, ca să vină la Roma. Spunea mereu că tot o va da ea până la urmă, și folosea asta ca motiv ca să nu intre cu normă întreagă în poliție. Dar lucra atât de mult în cadrul departamentului, încât spusele ei nu mai păreau veridice. Avea părul blond și tenul deschis al italiencelor din nord și, chiar dacă nu ar fi fost pur și simplu frumoasă, părul ar fi făcut-o să iasă în evidență la Roma.

— Au spus despre ce-i vorba?

— Nu. Ceva despre o pictură. Par să creadă că e puțin dus.

— Ce limbi vorbește?

— Engleză și ceva italiană. Nu știu câtă.

— În cazul ăsta, o să discuți tu cu el. Știi doar cum stau eu cu engleza. Anunță-mă dacă are ceva interesant de spus.

Flavia a mimat un salut, două degete ale mâinii stângi au atins fugar vârful bretonului ciufulit meticulos, care-i ajungea până la jumătatea frunții.

Amândoi s-au îndreptat spre birourile lor, ea spre unul mic și înghesuit pe care îl împărțea cu trei colegi, el spre cel luxos, de la etajul al treilea, decorat aproape în totalitate cu obiecte furate.

Bottando s-a instalat și a început ritualul de dimineață, adică verificarea corespondenței pe care secretara i-o lăsase pe masă, într-o grămăjoară ordonată. Aceleași prostii. A dat din cap cu tristețe și a împins plicurile în coșul de gunoi.

Două zile mai târziu, un document voluminos îl aștepta pe birou. Era transcrierea interogatoriului pe care Flavia îl luase deținutului adus de carabinieri și purta amprenta conștiinciozității ei. Deasupra era o mică notă: „Cred că asta o să-ți placă F." În principiu, întrebările ar fi trebuit puse de un polițist, dar Flavia trecuse rapid pe engleză, preluând astfel controlul. Răsfoind documentul, Bottando și-a dat seama că omul vorbea destul de bine italiana. Dar polițistul de serviciu, deloc un geniu, ar fi ratat probabil toate detaliile interesante.

Avea în față un rezumat al interogatoriului, genul de document care este trimis procuraturii dacă poliția crede că poate construi un caz. Bottando și-a luat un espresso de la automatul de pe coridor – era dependent de mulți ani și nu putea nici să adoarmă fără o ultimă doză de cofeină – și-a pus picioarele pe birou și a început să citească.

La început nu a găsit nimic interesant. Deținutul era englez, avea douăzeci și opt de ani și studii superioare. Venise în vacanță la Roma și fusese arestat pentru vagabondaj deoarece, aparent, voise să doarmă în biserica Santa Barbara, lângă Campo dei Fiori. Nu fusese furat nimic și nu se înregistrase nici o pagubă, conform declarației preotului paroh.

Acesta era conținutul primelor cinci pagini, și Bottando s-a întrebat de ce se apelase la departamentul lui și de ce îl arestaseră carabinierii. Dormitul în locuri publice nu era nici pe departe un delict major. În lunile de vară, puteau fi întâlniți străini sforăind pe aproape toate băncile și în toate spațiile deschise din oraș. Uneori nu aveau bani, alteori erau prea beți sau prea drogați ca să se întoarcă la pensiunile lor și la fel de des nu exista nici o cameră liberă la hoteluri pe o rază de câțiva kilometri, astfel încât oamenii nu aveau de ales.

Răsfoind însă următoarele pagini, deveni tot mai interesat. Deținutul, un tip pe nume Jonathan Argyll, le spusese polițiștilor că nu se dusese la biserică pentru a-și găsi un adăpost peste noapte, ci să examineze pictura lui Rafael de deasupra altarului. Insistase chiar să dea o declarație completă, căci, susținea el, se produsese o fraudă de proporții.

Bottando făcu o pauză. Rafael? Omul era, evident, țicnit. Nu-și amintea

biserica foarte bine, dar era convins că știa unde se află fiece Rafael din țară.Dacă ar fi existat unul într-o bisericuță precum Santa Barbara, el ar fi știut. S-a îndreptat spre computer și l-a deschis. Când mașinăria a bâzâit și a intrat în funcțiune, a accesat baza de date care conținea amplasamentele operelor de artă care ar putea fi ținte ale hoților. A tastat „Roma" și, când i s-au cerut mai multe detalii, a specificat *chiesi*[2]. Apoi a introdus numele bisericii. Computerul i-a spus imediat că Santa Barbara avea doar șase obiecte care ar putea atrage atenția unui potențial hoț. Trei erau obiecte din argint, unul era o Biblie în latină din secolul al XVII-lea legată în piele incrustată, iar două erau picturi. Dar nici una nu era de Rafael și nici nu ar fi putut fi confundată cu așa ceva. De fapt, amândouă erau lucrări de mâna a doua, pentru care nici un hoț care se respectă nu și-ar pierde vremea. Nu se putea spune despre o „crucificare" realizată de un pictor roman anonim, de doi metri șaptezeci pe un metru optzeci, că avea mare căutare pe piață. Iar Bottando nu credea să existe o cerere deosebită la negru nici pentru pictura de deasupra altarului, un peisaj cu popas în timpul fugii în Egipt, pictat de Carlo Mantini, un artist magnific de mediocru, din secolul al XVIII-lea.

Întorcându-se la birou, mai citi câteva rânduri, convins că prin „interesant", Flavia nu intenționase să spună decât că documentul era o nouă demonstrație a prostiei umane. Femeia susținea cu tărie această caracterizare a naturii umane, în special când era vorba despre colecționarii de artă. De multe ori departamentul încetase urmărirea unei piese minore după ce aflase că aceasta fusese cumpărată – drept un Michelangelo, Tiziano sau Carravaggio– de un colecționar străin, cu mai mulți bani decât minte. Pentru a se răzbuna, îi scriau cumpărătorului că fusese fraierit și apoi transmiteau datele poliției locale. Dar una peste alta, considerau că umilirea pe care urma să o îndure omul era o pedeapsă suficient de mare și de cele mai multe ori lucrarea era mult prea puțin importantă ca să justifice utilizarea resurselor umane și materiale pentru mandate de arestare internaționale și ordine de expulzare.

Așa că, poate, documentul acesta de cincizeci de pagini nu făcea decât să consemneze iluziile unui om dezechilibrat mental, convins că se putea îmbogăți rapid. Continuând să-l răsfoiască, s-a convins însă că era mai mult decât atât. După o succesiune de întrebări și răspunsuri, raportul devenea o narațiune susținută, rezultatul unei declarații consistente. Bottando a citit mai departe, din ce în ce mai nedumerit:

---

[2] În lb. italiană în original, biserici (n. tr.).

„... studiind pe baza unei disertații despre Mantini. În cursul cercetării am descoperit o serie de documente care demonstrau fără putință de tăgadă că Mantini își câștigase existența lucrând pentru negustorii de artă din Roma, în anii 1720, și că fusese implicat într-o fraudă de proporții. Nu trebuie să se creadă că restricțiile privind exportul operelor de artă sunt ceva nou. Majoritatea statelor le aplicau încă din veacul al XVI-lea. Două secole mai târziu, deveniseră exorbitante. În condițiile în care statele papale sărăceau, mulți străini veneau să cumpere de aici. Așa că s-au născocit tertipuri pentru a ocoli legea. Cele mai obișnuite metode erau și cele mai la îndemână: mituirea celor care se ocupau de aplicarea acestor restricții. De asemenea, picturile erau temporar atribuite unor artiști minori, până când se obținea licența de export. Uneori, dealerii de artă mergeau până acolo încât să taie pictura în bucăți și să o trimită la Londra sau la Paris, unde era reasamblată și recondiționată.

Cu cât era mai importantă lucrarea, cu atât era mai greu de scos din țară. Bănuiesc că asta e valabil și astăzi. Cele mai mari dificultăți le ridicau lucrările care aparțineau – sau erau atribuite – mărețului triumvirat al Renașterii: Rafael, Michelangelo, Leonardo. De multe ori, negustorii sau colecționarii cumpărau lucrări ale unuia dintre cei trei, cereau papalității permisiunea să le exporte, dar erau refuzați. Majoritatea se află încă aici. Așa că, atunci când familia di Parma a vrut să vândă cel mai de preț lucru pe care îl deținea, a fost evident nevoie de o ilegalitate pentru a izbuti.

Di Parma era o familie importantă, una dintre cele mai puternice din zona centrală a Italiei. Ca multe altele, traversa o perioadă nefastă, astfel încât, în momentul în care contele de Clomorton a făcut o ofertă neînchipuit de mare pentru un Rafael aflat în posesia ei, a acceptat. Pentru a-l scoate din țară, s-a cerut ajutorul unui negustor de artă englez, Samuel Paris, care, la rândul lui, a apelat la Mantini.

Metoda la care s-au gândit era incredibil de simplă. Mantini urma să acopere lucrarea lui Rafael cu o pictură a sa, lucrarea urmând să părăsească țara ca și cum el ar fi fost autorul ei. Ajunsă în Anglia, pânza avea să fie curățată și să-și ocupe apoi locul în colecția contelui. Se presupune că Mantini a aplicat un strat de lac pentru a proteja pictura originală și că a folosit doar vopsea care putea fi îndepărtată ușor.

Nu cunosc detaliile tehnice despre ce s-a făcut, dar știu că a fost făcut. În arhivele Clomorton există o scrisoare de la Paris prin care contele era asigurat că Mantini fusese văzut aplicând vopseaua și Rafaelul dispărând sub camuflaj. Dar Clomorton nu și-a expus niciodată pictura pe perete.

La un moment dat, ceva nu a mers, fie din întâmplare, fie deliberat. Lucrarea a fost probabil înlocuită; banii au fost încasați, dar în Anglia a fost

trimisă o altă pictură. La scurtă vreme după aceea, frauda a fost descoperită, apoi contele a murit. Se pare că familia nu a mai pomenit niciodată despre acest incident.

Ideea e că Rafaelul a fost acoperit de Mantini – lucru văzut de Paris – că nu a ajuns niciodată în Anglia și a dispărut din colecția familiei di Parma. Pe de altă parte, familia avea în 1728 un Mantini pe care nu îl avusese cu patru ani înainte.

Toate acestea sugerează că pictura de Rafael a rămas la Roma «sub acoperire». Dacă așa s-au întâmplat lucrurile, nu știu de ce nu s-a dat totul la iveală. Dar lucrarea de Mantini a rămas în colecția familiei di Parma care, considerând-o lipsită de importanță, a donat-o în anii 1860 bisericii Santa Barbara, ca piesă de altar.

Cam asta este povestea. Pictura a stat mai mult de un secol în biserică fără ca nimeni să știe ceva despre ea. Am văzut-o prima dată acum un an, când îmi pregăteam disertația. Am ajuns la concluzia că dedesubt ar putea fi un Rafael, m-am întors să verific, dar pictura dispăruse. Cineva a pus mâna pe ea."

În ciuda stilului sec al documentului oficial, nemulțumirea deținutului era foarte clară. Nu numai că fusese zădărnicită una dintre cele mai remarcabile descoperiri artistice ale deceniului, dar omul fusese și arestat pentru vagabondaj. Asta, dacă era într-adevăr vorba despre o descoperire remarcabilă. Oricum, dacă pictura dispăruse, o mică verificare nu strica. Sesizând ocazia de a face o plimbare, Bottando a chemat-o pe Flavia. Împreună au părăsit clădirea și au pornit spre Santa Barbara.

Una din plăcerile funcției lui, și-a spus Bottando în timp ce mergeau, era că locuia în Roma. Deși nu se născuse aici, se considera roman deoarece locuise în ultimii treizeci de ani în oraș. Nemulțumirea lui fața de fosta funcție pe care o deținuse în Milano nu avea legătură cu munca în sine, ci cu faptul că fusese nevoit să trăiască într-un oraș pe care îl considera neînsuflețit și posomorât.

Apoi intervenise marea lui șansă. Bottando fusese chemat la Roma pentru a lupta împotriva numărului tot mai mare de furturi de obiecte de artă din Italia. Departamentul său fusese înființat după ce douăsprezece picturi renumite fuseseră furate dintr-unul dintre cele mai bine cotate – și, teoretic, cele mai bine păzite – muzee din țară. Ca de obicei, oamenii din poliție nu știuseră nici măcar de unde să înceapă ancheta. Nu aveau contacte în lumea artei, nu știau cine s-ar fi putut afla în spatele furtului și habar nu aveau ce se întâmplase cu picturile.

Într-o țară în care dragostea pentru artă este o parte a identității naționale, afacerea s-a inflamat repede până la dimensiunile unui potențial scandal, odată ce a fost pusă pe tapet. Partidele mici din coaliția aflată la guvernare au început să peroreze despre apărarea averii naționale împotriva străinilor rapace, doar pentru a-i irita pe creștin-democrați, în momentul acela majoritari. L-a un moment dat s-a crezut că socialiștii vor ieși din coaliție și dragostea de artă va determina căderea guvernului – o altă situație fără precedent în istoria politică a țării.

Dar nu s-a întâmplat nimic din toate astea. Poliția, prinzând momentul de a se da mare în fața carabinierilor, a propus înființarea unui departament special la nivel național pentru a combate problema, iar ministerul a susținut ideea. La momentul potrivit, l-au ales pe Bottando în fruntea lui, această numire salvându-l de monotonia luptei inegale și fără șanse de succes împotriva funcționarilor care încălcau legea și a altor mici infractori aflați la limitele legalității, care se bălăceau în apele financiare din Milano.

Întoarcerea la Roma fusese una din marile bucurii ale carierei sale și petrecuse seri de-a rândul plimbându-se pe străzi, vizitând din nou locuri vechi pe care le iubea, precum ruinele Forumului imperial, bisericile medievale liniștite și monumentele baroce. Era liber să hoinărească în voie și-și binecuvânta statutul de celibatar, care îi îngăduia astfel de plăceri.

În vreme ce mergea alături de Flavia, se uita tot timpul în jur, conducându-și asistenta pe o rută oarecum ocolitoare. Cazul pe care îl investigau nu era atât de urgent încât să nu își permită o întârziere de cinci minute. Era una dintre acele dimineți romane de primăvară care transformau orașul, cu toată aglomerația din trafic, zgomotul și harababura, într-un loc fermecat. Clădirile cu fațadă bej se profilau pe cerul senin, mirosul de cafea și mâncare răzbătea din baruri și restaurante, era o zumzăială a pregătirilor în timp ce chelnerii scoși parcă din cutie aranjau mesele și scaunele în piațete, vorbind continuu în timp ce întindeau fețele de masă albe, mirosind a curat, și puneau flori în vaze miniaturale. Se vedeau și câțiva turiști cu aceleași fețe obosite, haine șifonate și rucsacuri – uniforma standard după care puteau fi recunoscuți. Dar nu erau foarte mulți, era încă prea devreme, invazia anuală urma să înceapă abia peste câteva săptămâni. Pentru moment, Roma aparținea romanilor și părea un adevărat paradis.

Drumul lor trecea prin mijlocul pieței din Campo dei Fiori. La est era via Giubbonari, o stradă lungă și îngustă, flancată de magazine de haine și încălțăminte, care trecea pe lângă ruinele Teatrului Pompei. Deși era prea îngustă pentru orice tip de mașină, câteva Fiat-uri ajunseseră pe la jumătatea ei, claxonând pietonii ce se străduiau să le ocolească. Dincolo de

ele, într-un mic pasaj pietonal în stânga căruia erau înșirați vânzători de cărți la mâna a doua, se afla Santa Barbara.

Biserica era una măruntă, iar Bottando nu o vizitase până acum. Dădea impresia că fusese lăsată în paragină și era atât de mică, încât părea o machetă. Nu semăna deloc cu impunătoarele bazilici ale orașului, fiind într-adevăr o biserică de parohie. Construită probabil în secolul al XVII-lea, avea o arhitectură convențională, fiind genul de construcție pe care nici chiar un turist pasionat nu s-ar obosi să o viziteze.

Prima privire în interior i-ar fi confirmat acestuia decizia. Plafonul avea o simplă tencuială cenușie, pe laterale nu era nici o capelă, iar decorațiunile erau banale. Cu toate acestea, i-a dat lui Bottando senzația aceea fugară, în timp ce trupul lui simțea răcoarea din interior, nasul înregistra mirosul slab de tămâie, iar ochii i se obișnuiau cu întunericul, care îi oferea atâta încântare când vizita chiar și cea mai neînsemnată din bisericile Romei. Un aer trist, de neglijență, dar și primitor în același timp, caracteriza aceste lăcașuri de cult miniaturale. Singura notă discordantă era dată de un altar modern pe care cineva, probabil preotul paroh, hotărâse să îl construiască și care părea obraznic în decorul vechi și uzat. Bottando a auzit-o pe Flavia pufnind dezaprobatoare.

— Preoți moderni, care încearcă să vândă credința ca pe o marfă nouă, spuse ea.

— Poate, răspunse el. Bănuiesc că prin părțile astea trebuie să faci ceva. Ar fi păcat să te trezești într-o dimineață și să descoperi că toți enoriașii au murit de bătrânețe.

— Probabil că așa e. Dar nu m-am înțeles niciodată prea bine cu clericii ăștia cu vână și plini de entuziasm. Privirea aia a lor intensă în ochii care strălucesc aproape înlăcrimați îmi creează o stare de disconfort. Prefer corupția babană.

Bottando dădu să spună că n-ar fi crezut că o interesează preoții. Încerca să își îndepărteze gândul de la abdomenul lui proeminent și de la grija că asta însemna un fel de decădere în ochii colegei sale, când subiectul discuției intră pe o mică ușă din spatele vechiului altar.

La prima vedere, nu semăna cu tipul de cleric înalt și uscățiv ca un iezuit pe care, evident, Flavia îl avea în minte. Nu părea deloc genul care petrecuse câțiva ani în suburbii încercând să facă lumea mai bună înainte de a lua drumul Americii de Sud pentru a se deda la trafic cu arme, spre indignarea papalității. Scund, rozaliu și bucălat, părea mai degrabă înclinat să rămână la Roma, cu o sinecură călduță la Vatican. Dar, își spuse Bottando, nu se știe niciodată. Cel puțin salutul său după ce generalul s-a prezentat a fost curtenitor.

— Înțeleg că ați pierdut o pictură, începu polițistul după ce vorbăria politicoasă se termină. Mi s-a spus că e posibil să fi fost furată și m-am gândit că e mai bine să văd despre ce e vorba.

Preotul s-a încruntat, împreunându-și mâinile în fața burții, într-un gest preoțesc de adâncă preocupare.

— Nu pot să-mi dau seama cine v-ar fi putut spune așa ceva. Am avut într-adevăr o pictură deasupra altarului, dar am vândut-o acum vreo lună.

— Ați vândut-o? Cui? Nu era proprietatea bisericii? Credeam că vânzările de genul ăsta se fac prin intermediul Vaticanului. Și de cele mai multe ori suntem informați și noi.

Preotul părea încurcat.

— Asta-i situația. Trebuie neapărat să faceți un raport? N-aș vrea să mă văd implicat într-o încâlceală birocratică din cauza actelor sau în altceva de genul acesta.

— Depinde. Nouă ni s-a spus că o pictură de aici a fost furată. Obișnuințele Vaticanului nu fac parte dintre preocupările noastre, dacă nu s-a întâmplat așa.

— Nu a fost furată. Preotul s-a gândit un moment, apoi s-a lansat într-o explicație. Conduc un program pentru dependenții din zona Campo: mâncare, adăpost, în încercarea de a-i ține departe de droguri.

Bottando a dat din cap și l-a încurajat politicos să continue. Știa despre o grămadă de programe de genul ăsta în Milano, de obicei inițiate de preoți bine intenționați. Desigur că nici unul nu făcea decât să zgârie la suprafață problema, dar statul nu oferea o alternativă mai bună.

— Avem nevoie de foarte multe, și așa cum puteți vedea, parohia e săracă. Nu primim donații de la vizitatori, nici un bănuț de la dioceză, nimic de la primărie. Acum vreo lună a venit cineva care s-a oferit să cumpere pictura. Prețul pe care mi l-a oferit m-ar fi ajutat să finanțez programul timp de un an, așa că am acceptat. Vânzarea nu a fost înregistrată la Vatican pentru că ar fi însemnat să pierd aproape toți banii. Și am hotărât că dependenții au mai multă nevoie de ei.

Bottando a dat din nou din cap. Asemenea lucruri se întâmplau în mod frecvent și puteau fi înțelese, chiar dacă îi îngreunau munca.

— Cât a plătit? întrebă.

— Zece milioane de lire, răspunse preotul. Cunosc foarte bine lucrarea și nu are practic nici o valoare. I-am spus asta și omului, dar el mi-a zis că e pentru un colecționar care vrea o pictură de Mantini și care e pregătit să plătească oricât pentru ea.

— V-a dat chitanță sau vreun alt act doveditor al tranzacției?

— Bineînțeles că am făcut totul ca la carte. Contractul a fost francat

corespunzător. Dacă aşteptaţi un moment, vi-l aduc.

S-a îndreptat spre sacristie şi s-a întors în câteva momente cu o foaie mare de hârtie liniată, care avea un timbru în colţul din dreapta sus.

— Iată-l, spuse el. Vândut *Reposo* de Mantini din biserica Santa Barbara, Roma, cu zece milioane de lire. Datat 15 februarie şi semnat de mine şi de Edward Byrnes, negustor de artă. Mi-a plătit cu bani gheaţă şi a făcut în plus o donaţie pentru programul meu, deşi nu cred că asta are importanţă.

2

În seara aceea pe la ora opt, Flavia di Stefano a oftat, a aruncat ce mai rămăsese de lucru, terminat sau nu, în coşul pentru ieşiri şi a părăsit biroul. Fusese o zi plină, care nu le adusese prea multe satisfacţii.

După vizita la Santa Barbara, îşi petrecuse restul timpului făcând cercetări de rutină asupra lucrării lui Mantini, o muncă frustrantă pentru o persoană căreia îi plăcea să scoată la iveală corupţia de nivel înalt. Tranzacţia fusese legală. Proprietarul acceptase să vândă, cumpărătorul dusese pictura în Anglia şi avusese grijă să informeze pe toată lumea despre intenţiile lui. Toate actele fuseseră completate corect şi toate obstacolele legale pe care le-ar fi putut ridica autorităţile din domeniul artei, fiscul şi vama fuseseră depăşite ca la carte, fără nici cea mai mică neregulă.

Un veritabil model de negustor de artă respectabil, în acţiune. Exceptând faptul că sir Edward Byrnes, prinţul dealerilor de artă londonezi, cumpărase probabil un Rafael şi nu o lucrare lipsită de importanţă. După o după-amiază întreagă de puricat Codul Penal nu găsise nimic pe care să poată construi un caz. Dacă Byrnes ar fi pictat alt tablou deasupra unui Rafael, ar fi fost clar un delict. Dacă l-ar fi scos din ţară clandestin, la fel. Dacă l-ar fi furat, ar fi fost simplu. În toate aceste cazuri, ei ar fi putut să recupereze tabloul. Dar, din câte reieşea din lege, nimic nu-ţi interzicea să scoţi din ţară un Rafael acoperit de un Mantini, dacă nu erai cel care pictase deasupra. Şi Byrnes va spune că nu ştiuse nimic despre caracterul deosebit al lucrării. Evident, era o minciună sfruntată, dar nu aveau ce să facă.

Era foarte supărător. Extrem de supărător. Pentru Flavia era de la sine înţeles că toţi dealerii de artă erau corupţi într-un fel sau altul. Doar treaba lor era să cumpere lucruri pentru care ştiau că vânzătorul ar primi un preţ mai mare în altă parte. Dar Byrnes era considerat un model de corectitudine. Vorbea fluent italiana, obişnuia să doneze lucrări muzeelor şi împrumuta diferite tablouri pentru expoziţii. Serviciile sale în alte domenii fuseseră recompensate cu nenumărate distincţii în Italia şi Franţa şi chiar cu rangul de cavaler. Avea reputaţia unei persoane distinse şi erudite şi nu

exista nici o dovadă că ar fi încercat vreodată să ocolească legea, cu atât mai puțin să o încalce. Era cumplit de enervant, dar pentru Flavia asta demonstra că omul era mult prea deștept ca să fie prins.

Faptul era supărător și pentru că italianca, cel puțin în chestiuni de genul ăsta, era animată de patriotism. Timp de sute de ani restul lumii spoliase Italia, lăsând-o fără unele dintre cele mai mari comori artistice. În Italia nu exista nici un muzeu care se putea compara cu Galeriile Naționale de la Londra sau Washington, ori cu Luvrul din Paris. Multe lucrări rămăseseră în țară doar pentru că fuseseră pictate direct pe ziduri, deși auzise că un milionar american făcuse în anii 1920 o ofertă pentru cumpărarea bisericii din Assisi, pentru ca frescele de Giotto să poată fi trimise în Arizona. Pentru italieni, era îngrozitor să piardă un Rafael, chiar dacă nu știuseră că îl aveau.

Bombănind, Flavia traversa cu repeziciune străzile spre PiazzaNavona. Acceptase să ia cina cu cel pe care îl interogase, ca să poată trece în revistă încă o dată toate detaliile poveștii, într-o atmosferă care să-l facă mai vorbăreț. Nu că ar fi crezut că Argyll minţise. Dar un interogatoriu după o noapte petrecută în spatele gratiilor îi făcea adesea pe oameni să uite micile detalii.

Se grăbea pentru că aproape uitase de întâlnire. În timp ce mergea, își verifică geanta: avea cureaua trecută pe după gât, după moda romană, o măsură de protecție împotriva hoților. Avea destul cât să plătească o cină pentru doi. Intuia că viitorul ei însoțitor nu dispunea de prea multe fonduri. Iar a invita bărbați în oraș la cină îi dădea mereu un sentiment plăcut. Mama ei nu ar fi făcut niciodată așa ceva. Deși avea vederi liberale și încuraja astfel de comportamente la mezina ei, ideea că fiica ei era cea care plătește ar fi șocat-o.

Aranjase să se întâlnească la o *trattoria*[3] din apropiere. Nu era deosebită, dar era lângă casă și știa la ce să se aştepte. Ca mai toate localurile din Roma, servea paste minunate, aperitive extraordinare, dar felurile principale lăsau mult de dorit. Spre deosebire de Torino, unde chiar se știa ce e carnea, romanii păreau să se mulțumească cu orice fel de piele de bocanc. Însă nu mai avea importanță: se obișnuise deja. Dar mâncarea din Roma îi trezea nostalgii după orașul natal.

Argyll stătea la o masă în colț și îi făcu un semn discret când intră. Era destul de arătos, într-un fel englezesc – nu că asta i-ar fi plăcut ei în mod

---

[3] În lb. italiană în original, un local mai puțin pretențios decât un restaurant, cu prețuri mici și mâncare de calitate, dar nu rafinată (n. tr.).

special. Înalt, blond, dar îmbrăcat conservator și cam fără gust, după standardele italiene. Remarcabile erau însă mâinile lui, lungi și delicate. Și le frământase continuu în timpul interogatoriului. Arătau de parcă li s-ar fi potrivit mai bine să cânte la vioară sau la un alt instrument. Dar cel puțin acum nu se mai foia atât.

Eliberarea din detenția temporară părea într-adevăr să-i fi priit, lucru pe care Flavia îl și comentă.

— Pentru cineva care tocmai a pierdut un Rafael, pari foarte vesel.

El zâmbi.

— Cred că da. Ar trebui să fiu deprimat. Pe de altă parte, toată tevatura mi-a dovedit că am dreptate, deși nu e chiar genul de recunoaștere publică pe care mi-o doream. De altfel, să fii arestat de poliție e un lucru destul de interesant, într-un fel.

— Deci nu s-au purtat urât cu tine?

— Deloc. Oameni plini de farmec. Chiar mi-au dat voie să ies să iau prânzul, după ce le-am promis că mă întorc în celulă peste trei ore. Nu-i văd pe băieții în albastru din Londra atât de deschiși și folosind metode atât de liberale.

— Probabil știau deja că nu reprezinți un pericol public. Dar nu te-a deranjat chiar deloc toată chestia asta?

— Ba da, m-a deranjat, răspunse Argyll jucându-se cu furculița în farfurie. Nu a fost deloc așa cum mi-am imaginat. De fapt, mă vedeam anunțând descoperirea picturii cu mare vâlvă – după ce i-aș fi spus preotului paroh – în vreo revistă academică bine cunoscută. Aș fi făcut senzație. Eu m-aș fi ales cu o carieră, iar preotul și restul lumii ar fi fost mai bogați cu un Rafael.

Vorbea în italiană, conversația fiind aproape fluentă – departe de a fi perfectă și cu un accent puternic, dar mai mult decât acceptabilă. Flavia credea că e important să vorbești cu străinii în italiană, dacă exista posibilitatea. Puțini puteau să facă asta, iar cei care se străduiau nu reușeau decât să încropească niște fraze uzuale culese din ghidurile de conversație și de pe indicatoarele stradale, dar era convinsă că trebuie să îi ajute să exerseze. Ea avusese nevoie de câțiva ani ca să învețe bine engleza și nu înțelegea de ce alții nu ar face un efort similar.

— Acum avem însă un preot paroh nefericit, un Vatican și mai nefericit, Byrnes are pictura și cariera ta e departe de o lansare în forță, puse ea punctul pe „i“. Ești sigur că e ceva sub ea?

— Nu eram deloc sigur și de asta am cheltuit atâția bani ca să vin până aici și să verific. Mi-a luat luni de zile ca să strâng banii de bilet. Și nu am putut verifica, pentru că nu mai era la locul ei. Stăteam acolo și încercam să

îmi dau seama ce trebuie să fac în continuare. Dar înainte să iau o decizie, poliţiştii ăştia ai voştri au văzut uşa deschisă şi m-au luat de gât. Acum sunt convins, însă. Unul ca Byrnes nu s-ar implica în aşa ceva dacă nu ar merita.

— Ceea ce nu înţeleg eu e de ce nu i-ai scris preotului cu luni în urmă, ca să-i spui ce bănuieşti şi să-i ceri permisiunea să examinezi pictura. Până ce nu s-ar fi lămurit lucrurile, nu ar fi putut s-o vândă.

— A, asta-i simplu. Pentru că sunt cam idiot. Şi un începător în ale cercetării pe deasupra, ceea ce e şi mai rău.

Amărât, Argyll şi-a pus furculiţa deoparte. Era clar că, rememorând toate cele întâmplate, îşi pierduse pofta de mâncare.

— Istoria artei, după cum ştii, reluă el, e un domeniu crud şi barbar. M-am gândit că, dacă spun cuiva din Italia, vreun mahăr de la MuseoNazionale o să dea la iveală totul înainte să apuc eu să fac ceva şi o să-şi asume toate meritele. Asemenea lucruri s-au mai întâmplat şi, de altfel, cine poate rezista unei astfel de ispite? Ar fi fost cea mai mare descoperire din ultimii ani.

— Şi o să fie, adăugă Flavia cam fără rost, aplicând încă o lovitură sub centură poftei de mâncare a lui Argyll.

— Mulţumesc.

Flavia se uită la el cu simpatie. Era clar că omul nu-şi dorise decât un pic de faimă, un mic imbold pentru o carieră într-o profesie descurajant de supraaglomerată. Dar totul îi fusese suflat de sub nas de dorinţa lui Byrnes de a obţine mai mulţi bani decât avea deja.

— N-ai putea să publici articolul, oricum? Şi de ce i-ai spus lui Byrnes? Nu ai fost un maestru al tacticii în toată afacerea asta, dar decizia de a-l informa a fost cea mai neghioabă chestie pe care puteai să o faci.

— Nu i-am spus, zise Argyll indignat. Oi fi eu puţin obtuz, dar nici chiar aşa. Nu am spus nimănui. Doar coordonatorului tezei mele de doctorat. Trebuia să-i spun. Dar e un om discret, urăşte dealerii de artă şi de atunci e în Toscana, fără a putea fi contactat. Nu cred că a luat legătura cu cineva. E imposibil să fi fost Tramerton. E un tip cumsecade, continuă el ducând discuţia pe un alt făgaş. Cred că ar trebui să-i scriu şi să-i povestesc toată întâmplarea. Să ajungi la închisoare pentru a înlesni cunoaşterea istorică, iată ceva ce îl va impresiona chiar şi pe el. Cât despre articol... Probabil că voi scrie unul. Dar trebuie să fac ceva repede, ca să îmi pot susţine afirmaţia. Durează luni de zile ca să publici ceva într-o revistă serioasă şi atunci când o să apară, toată lumea va fi sătulă să tot audă de acel blestemat Rafael. În momentul în care Byrnes va fi sigur că are tabloul care trebuie, o să cheme presa. Descoperire senzaţională şi tot tacâmul. Academicienii lui de casă vor scrie articole strălucitoare despre capodopere translucide. Şi

când entuziasmul va ajunge la apogeu, blestemăția aia o să ajungă la Christie's.

Argyll făcu o pauză cât ospătarul aduse felul următor, la care se uită cu dezgust.

— Și fiecare muzeu, fiecare milionar țicnit din lume vor fi acolo să liciteze, continuă el. Va fi ceva pentru care Paul Getty și-ar ipoteca și bunica, numai să-l aibă.Îți dai seama la ce preț o să ajungă? Probabil că floarea-soarelui lui Van Gogh se va vinde la reducere.

— De ce atât de mult? Doar sunt destule lucrări de Rafael pe piață. A pictat zeci de tablouri.

— Știu, și toate sunt în muzee sau pe pereții de la Vatican. N-a fost scos nici unul pe piață, de câteva decenii. Mai ales unul recent descoperit. Este vorba despre cerere și ofertă. Chiar dacă se va dovedi că nu este unul dintre cele mai bune, tot o să coste o avere, ținând seama și de povestea din jurul lui.

— Un profit bun pentru o investiție de zece milioane de lire.

— Atât a dat? Argyll se opri un moment ca să se gândească la nedreptățile din lume. Atunci e cu atât mai rău. Chiar și eu puteam să strâng suma asta. Sau aproape.

Avea un simț al umorului bine dezvoltat, chiar dacă era un pic morbid, observă Flavia. Se subestima și părea inteligent, deși făcea eforturi să ascundă asta. Dintr-o simplă întâlnire de afaceri, cina se transforma într-un eveniment agreabil.

— Spune-mi, începu Argyll într-o încercare evidentă de a schimba subiectul și a demonstra că nu era pe de-a-ntregul obsedat de capodopere rătăcitoare. Cum e slujba ta? Multă muncă? Îți aduce satisfacții?

Ea făcu o grimasă.

— În mod cert e foarte multă muncă. Parcă aș trăi sub o continuă avalanșă. Cineva a calculat că la fiecare zece minute dispare o operă de artă. E incredibil că a mai rămas ceva de furat.

Argyll o întrerupse ca să-i spună că în Italia mai rămăseseră destule.

— Tocmai asta-i problema. Se pare că există un număr aparent infinit de lucrări în biserici dărăpănate sau în clădiri semiabandonate. Dispariţiile sunt la ordinea zilei și de cele mai multe ori furturile nu sunt nici măcar raportate la poliție.

Spre încântarea lui, Argyll descoperi că Flavia fuma, așa că scoase un pachet mototolit și își aprinse o țigară.

— De ce nu? Ce împiedică raportarea unui furt?

Flavia începu să numere pe degete.

— Unu: neîncrederea în poliție. Doi: convingerea că oricum nu vom

recupera obiectul furat. Trei: dorința de a împiedica autoritățile să știe ce altceva mai dețin, ca nu cumva să plătească vreun impozit. Patru: amenințări. Ce crezi? Dacă ar trebui să aleg între urechile mele și un tablou, cred că aș alege să spun adio tabloului.

Era o seară reușită. Argyll asculta cu un interes ce părea sincer, iar asta era o schimbare reconfortantă după întâlnirile obișnuite, la care trebuia să asculte cu gura căscată cum partenerul ei își preamărea calitățile. Descoperi că englezul știa și multe glume și că se pricepea să întrețină conversația. A existat un singur incident minor după ce a plătit nota, când, cu palmele între genunchi și legănându-se înainte și înapoi într-un acces agonizant de stânjeneală, Argyll privise în tavan și spusese:

— Înțeleg că nu s-ar putea să...

Apoi făcuse o pauză și zâmbise prostește. După standardele italiene, asta nu intra în categoria avansuri: un pretendent înflăcărat se potolise doar după ce Flavia îl lovise în față cu o tigaie. Dar cunoscuse destui englezi ca să înțeleagă intenția, chiar dacă tehnica folosită făcuse sugestia să treacă practic neobservată. Din fericire, găsise o rezolvare simplă: zâmbise și ea și propusese o înghețată. Părea o alternativă potrivită și oferta fusese acceptată cu evidentă ușurare.

Au încheiat seara făcând de două ori turul pieței Montecitorio, înainte de a se îndrepta spre Giolliti. Flavia era italiancă, iar Argyll petrecuse destul timp în țară ca să știe că o zi fără înghețată era o zi pierdută. Iar o înghețată degustată în tihnă în timpul unei plimbări pe străzile aglomerate era o bună modalitate de consolidare a încrederii în faptul că lumea era în esență un loc plăcut, chiar dacă ultimele evenimente susțineau contrariul.

3

Argyll se năpusti pe ușa unei clădiri de pe via Condotti și urcă scările. Trecu repede pe lângă paznicul de la intrare, făcându-i cu mâna de parcă s-ar fi cunoscut. În mod normal, ar fi trebuit să-i arate legitimația care i-ar fi asigurat accesul la Clubul presei străine din Roma. Cum el nu avea așa ceva, lucrul ar fi fost destul de dificil. Se părea însă că la Roma asemenea chestiuni erau considerate detalii minore.

Se îndreptă spre bar, o măgăoaie tubulară urâtă, din metal și lemn artificial, se așeză și comandă un aperitiv. Rotindu-și privirea, îl descoperi pe cel pe care-l căuta. Rudolf Beckett era în sala alăturată, singur la masă și mâncând un prânz târziu. În față avea un pahar mare de whisky. Argyll se duse și se așeză lângă el.

— Jonathan, ce te aduce iar la Roma?

Beckett îl bătu pe umăr și îi strânse mâna viguros. Îi devenise unul dintre prietenii cei mai apropiați în timpul ședерii la Roma de acum aproximativ un an. Se întâlniseră din întâmplare la o reuniune diplomatică pe via Giulia. Amândoi se simțeau în plus, așa că s-au distrat bând alcoolul gazdei și bârfindu-i pe ceilalți invitați. După aceea s-au dus la un bar să mai bea ceva. Asta le cimentase prietenia.

Nu că ar fi avut prea multe în comun. Argyll era un englez tăcut și oarecum introvertit, Beckett un dependent de muncă agresiv, cu un tremur permanent care i se trăgea de la prea multă băutură, prea puțin somn și o nevroză care îl devora din cauza gândului la următorul subiect, următorul salariu și a grijii dacă lumea îl place sau nu. Cum era evident că Argyll îl plăcea, nu avusese de-a face cu teribilele accese de furie care îi făceau pe colegii lui Beckett să îl evite.

— Cai verzi pe pereți, răspunse el. Tocmai am ieșit din închisoare.

Beckett își reprimă o strâmbătură.

— Fără glume, te rog, continuă Argyll ca să împiedice vorba de duh pe care jurnalistul era pe cale să o rostească. Nu mi-am revenit încă. Mă întrebam dacă te interesează o poveste drăguță.

— Calule, mănânci ovăz? Evident că da. Depinde însă despre ce e vorba. Și atât timp cât nu uiți că nu pot să-ți dau bani pe ea.

— Nu mă interesează banii. Dacă ajunge în ziar e suficient.

Apoi îi istorisi toată povestea descoperirii lui și a tertipurilor lui sir Edward Byrnes, terminând cu noaptea pe care o petrecuse în celulă.

— Descoperirea mea. Șterpelită. Pur și simplu. Poți scrie în așa fel încât toată lumea să știe ce s-a întâmplat de fapt? Altfel Byrnes o să se aleagă cu toate meritele și cu toți banii.

— Drăguță poveste, remarcă Beckett, terminând încă un pahar de whisky și trecând apoi la o *grappa*mare. Dar personajul principal e tabloul, nu felul în care ai fost tu tras pe sfoară. Da, pot să fac asta.Mare descoperire, artist faimos etc. Etc. Apoi ceva despre tine, discreditând toată chestia și făcându-l pe Byrnes să pară un ticălos. Simplu. Să nu mi-o iei în nume de rău, dar trebuie să verific mai întâi toată povestea. Câteva telefoane pe ici, pe colo. Bine? Te simți mai bine acum? Cetatea Eternă nu pare să-ți fi priit de data asta.

— Așa este. Singura chestie bună de până acum a fost că am luat masa cu polițista aceea aseară...

— Asta chiar sună rău.

— Ba deloc. E foarte drăguță. De-a dreptul încântătoare. Dar cum mă întorc la Londra mâine, nu prea mai contează.

Beckett îi explica într-o scrisoare, câteva săptămâni mai târziu, că nu fusese vina lui și chiar îi trimise articolul original ca să dovedească acest lucru. Scrisese totul așa cum se înțeleseseră: dezvăluiri despre un posibil nou Rafael, atribuite unei „surse de la muzeu", o declarație de optimism moderat a lui Byrnes, câteva comentarii ale unor istorici de artă, apoi o vedere de ansamblu, bine documentată, despre descoperirile remarcabile din ultimii ani. După aceea scrisese doar despre Argyll, mesajul fiind concis și clar. Tânăr absolvent înșelat de mașinațiunile unui negustor de artă. Nu folosise, desigur, cuvintele astea, dar aluzia era limpede. Un articol bine scris.

Din păcate, prea bine. Îl trimisese editorului de la ziarul din New York la care lucra, iar acesta fusese entuziasmat. Așa că a apărut pe prima pagină, pe stânga, pe o singură coloană, în loc să intre la rubrica de artă, așa cum se așteptase Beckett. Însă era o perioadă plină de evenimente. Urma să înceapă un summit, izbucnise un alt scandal de corupție și mită printre politicienii locali, iar administrația critica din nou Libia. Editorul nu acceptase să îl publice pe o pagină din interior, așa că îl ajustase puțin, tăind ultimele șapte paragrafe, iar cu ele și toate cele scrise despre Argyll.

În toate celelalte privințe, articolul făcuse minuni și stârnise un interes uriaș. În următoarele luni, tot ce-i spusese Argyll Flaviei despre pictura lui Rafael se adeverise. Povestea fraudei din secolul al XVIII-lea și a descoperirii sale au înflăcărat imaginația multora. Suplimentul color al *New York Times* și cel de artă al *Observer,* din Londra, au publicat articole lungi, bine scrise, despre munca de detectiv care dusese la descoperirea minei de aur. Și ele au omis să-l menționeze pe Argyll, dar altfel erau bine documentate. Campania de vânzări a lui Byrnes era în plină desfășurare.

Urmându-și pornirea masochistă, Argyll colecționa toate articolele. Tot felul de critici și istorici invadaseră domeniul pe care până atunci îl considerase fieful său. Cercetarea meticuloasă a altora scosese la iveală zeci de date care le completau pe cele aflate de el, arătându-i în același timp rezultatul grabei cu care acționase. Un articol reproducea o scrisoare de la cumnatul contelui, din care rezulta că acesta murise în urma unui atac de cord produs de șocul suferit la aflarea fraudei și că familia ascunsese pierderea din cauza rușinii: „Fii împăcată, soră dragă, nimeni nu te învinuiește pentru moartea lui. Nefericitul eveniment este doar rezultatul propriei lui nechibzuințe și al faptului că a acționat pripit. Dar astfel de adevăruri trebuie să rămână între noi... nu vom tolera disprețul și dezgustul unora din familia și dintre prietenii noștri..." Asta chiar l-a înfuriat. Văzuse și el acea scrisoare, dar considerase că era neconcludentă. Acum, când totul era clar, scrisoarea avea sens.

Cel mai rău era că toate articolașele acelea însemnau că nici textul pe care îl pregătise pentru *Burlington Magazine* nu va fi acceptat, pentru că totul fusese deja dat publicității cel puțin o dată. Își evita prietenii, dar găsise o consolare bizară în a se întoarce la *Viața și perioada lui Mantini, 1675-1729.* Măcar pe asta putea să o termine. Nu era deloc bine că unul dintre capitolele mai importante era acum la fel de „original" ca *Romeo și Julieta,* dar nu avea ce să mai facă.

Nu se înșelase când spusese că Byrnes, care în ciuda atitudinii blânde afișate, știa să-și vândă marfa, va transforma tot procesul curățării și restaurării picturii într-un eveniment mediatic. Cei mai buni restauratori fuseseră chemați să înlăture pictura lui Mantini și să îndepărteze stratul protector de lac ce acoperea prețiosul obiect de dedesubt. Aproape în fiecare săptămână, buletinele de știri ale tuturor televiziunilor prezentau profesioniști îmbrăcați în alb oameni de știință, dar și artiști care aplicau o serie de solvenți exotici care urmau să șteargă doar atât cât era nevoie, nici un milimetru mai mult. Apoi alte programe și articole în tot felul de reviste au început să țină publicul la curent cu partea a doua a procesului de restaurare, care urma să aducă tabloul la perfecțiunea originală.

Aproape toată lumea știa acum că sub pictura lui Mantini era un portret al Elisabettei di Laguna, amanta unuia dintre marchizii di Parma, care fusese considerată cea mai frumoasă femeie din vremea ei. Toți se întrebau ce izbutise să facă Rafael, care reușise să transforme femei mult mai lipsite de farmec în veritabile Venus, dintr-un asemenea model. În ziare, de la *London Standard* și până la *Baltimore Sun,* criticii făceau tot felul de speculații. Unii s-au aventurat chiar să sugereze că *Mona Lisa* a lui Leonardo va fi detronată din postura de pictură preferată a lumii întregi. Chiar dacă tabloul nu fusese încă arătat, începuseră jocurile de culise între potențialii cumpărători. Muzeul Luvru a anunțat că era interesat, în condițiile în care putea să achite prețul cerut. Două bănci importante din New York și trei fonduri de pensii din Tokyo au anunțat că vor participa la licitație. În încercarea de a descuraja concurența, Muzeul Getty din Malibu Beach lăsase să se înțeleagă că-și va folosi întreaga putere financiară pentru a intra în posesia tabloului. Iar peste tot în lume miliardarii și milionarii își analizau poziția, își numărau banii și se întrebau dacă, peste câțiva ani, puteau să obțină profit în urma vânzării lui. Mulți ajunseră la concluzia că puteau.

Când tabloul a fost în sfârșit prezentat publicului, regia evenimentului a fost pusă la punct până în cele mai mici detalii. Dezvelirea a avut loc în uriașa sală de conferințe a hotelului Savoy din Strand, în care se aflau sute de oameni. Pictura fusese așezată pe o platformă, acoperită cu o imensă

pânză albă. Înaintea momentului mult așteptat s-a organizat o prezentare pentru presă, televiziuni, personalități din lumea muzeelor și a institutelor de istoria artei. Custodele principal al Luvrului era așezat lângă un șef local al Associated Press și alături de marele colecționar japonez Yagamoto, în timp ce conservatorul secțiunii de artă vest-europeană de la DresdenerStaatsgalerie fusese înghesuit între marele lui rival de la unul dintre cele mai bogate muzee din vestul SUA și un individ transpirat, de la unul din tabloidele londoneze.

Toți fuseseră serviți cu șampanie, prin amabilitatea Galeriilor Byrnes, și toți ascultau cu atenția cuvenită în timp ce Byrnes însuși trecea în revistă deja bine cunoscuta poveste a descoperirii tabloului, uitat de secole în micuța biserică din centrul Romei, acoperit de o altă pictură, rezultat al uneia dintre cele mai mari încercări de fraudă artistică din toate timpurile. Prezentarea a fost bine făcută, fără ca Byrnes să se apropie de arhetipul dealerului de artă abil. Un om micuț, cu înfățișare timidă, cu ochelari cu ramă de baga, cu un cap chel care se tot clătina în timp ce vorbea nu semăna deloc cu imaginea pe care o aveau cei mai mulți oameni despre un estet de renume internațional.

Iar Flaviei, care stătea în rândul al cincisprezecelea, în partea dreaptă, nu i se părea fiara machiavelică din imaginația mult prea bogată a lui Jonathan Argyll. Intrase în sală în principal din curiozitate. Venise la Londra pentru un schimb de experiență, urmând să poarte o serie de discuții cu colegii londonezi din departamentul care se ocupa de furturile de obiecte de artă, și îl rugase pe omologul său englez să-i facă rost de o invitație. Departamentul acestuia organizase un puternic dispozitiv pentru paza tabloului, iar Byrnes nu putuse să-i refuze. Așa că-l asculta acum spunând frazele de încheiere. Apoi l-a prezentat pe profesorul Julian Henderson, expert în perioada renascentistă, care a ținut o scurtă prelegere. Tabloul, le-a spus el într-o exprimare rafinată, era, fără îndoială, capodopera lui Rafael, apogeul idealului umanist al frumuseții feminine.

Ziariștii nu erau obișnuiți cu imensa sală de conferințe, dar au ascultat politicoși, iar fotografii și-au văzut de treabă. Henderson a încheiat printr-o comparație cu alte portrete de Rafael, sugerând că existau dovezi care indicau că Elisabetta fusese modelul pentru portretul lui Sapho din fresca *Muntele Parnas* de la Vatican. Mai mult ca sigur, studierea tuturor aspectelor pe care le implica descoperirea avea să-i țină ocupați pe istoricii specializați în Renașterea târzie italiană ani buni de acum înainte.

Printre râsete înăbușite și câteva aplauze, profesorul se așeză, iar Byrnes se îndreptă spre tablou.

Pe Flavia începuse să o plictisească stilul de spectacol ieftin al

prezentării, așa încât s-a bucurat când Byrnes a renunțat în final la orice încercare de epatare. Nu că ar mai fi fost nevoie de așa ceva, nerăbdarea publicului nu mai avea nevoie de stimulare. Cu un singur gest, pânza a fost dată la o parte și un icnet colectiv a răsunat când ochii și camerele foto s-au concentrat pe ceea ce devenise acum cea mai cunoscută pictură din lume.

Datorită atenției de care se bucurase tabloul în ultimele luni, aproape toți își formaseră o părere cu privire la el. Publicul a fost însă de-a dreptul entuziasmat când l-a văzut. Era o reprezentare minunată a unei femei de o frumusețe excepțională.De unde stătea, Flavia nu putea vedea foarte bine, dar părea să fie un bust cu capul ușor întors spre dreapta. Părul blond era lăsat pe spate, astfel că urechea stângă era parțial acoperită. Mâna stângă era ridicată să atingă colierul de la gât, iar rochia cu care era îmbrăcată era strânsă pe corp și de un uluitor roșu-aprins. Fundalul era convențional, dar excelent redat. Femeia zveltă, fără aparența cărnoasă care făcea ca Madonele lui Rafael să fie ușor supraponderale se află într-o încăpere. În fundal, în partea stângă se vedea o fereastră care se deschidea spre un deal împădurit, în dreapta erau câteva tapiserii, o masă și niște ornamente. Postura femeii radia un aer de remarcabilă serenitate, cu o nuanță din senzualitatea pe care pictorul reușea să o redea atât de bine.

Flavia a fost surprinsă însă de reacția publicului. În mod evident, privitorii nu admirau delicatețea tușelor, măiastra folosire a umbrelor sau subtilitatea compoziției. Se holbau o reacție la care nu te-ai fi așteptat din partea unor cunoscători. Chiar și ea fu prinsă la un moment dat de entuziasmul general. Pictura, atât ca poveste, cât și ca subiect, era extraordinar de romantică. Această preafrumoasă femeie, care avea aproape jumătate de mileniu, fusese pierdută timp de trei sute de ani. Era ușor să te lași prins de o asemenea vrajă, care stârnea imaginația. Atunci a simțit că putea să-l ierte pe Byrnes.

Entuziasmul care a însoțit intrarea Elisabettei pe scena lumii după o atât de lungă absență s-a menținut până în momentul licitației, care a fost organizată în sala mare de la Christie's aproape o lună mai târziu. Evenimentul s-a ridicat la înălțimea așteptărilor.

Organizatorii au reușit să pună în scenă un adevărat spectacol. Cataloage de cea mai bună calitate, cu fotografii color, legătură prin satelit la sălile de licitație din Elveția, New York și Tokyo, transmisiune TV în direct în opt țări, acestea fiind doar semnele cele mai vizibile care arătau că din vânzarea evenimentul avea o importanță de netăgăduit. Atmosfera din încăpere, pe pereții căreia fuseseră expuse lucrări de o mai mică importanță, era electrizantă. Ca toți vânzătorii care-și cunosc meseria, conducătorul licitației avea stil. Vânzarea cuprindea în mod oficial doar lucrări în ulei și

desene din secolele al XVI-lea și al XVII-lea ale vechilor maeștri, iar Elisabetta apărea la umila poziție douăzeci și opt. Doar că, spre deosebire de celelalte lucrări, ea nu avea un preț de pornire.

Publicul era și el la înălțime. Licitațiile din Londra variază foarte mult în ceea ce privește stilul, contextul și scopul. Pe de o parte sunt licitațiile obișnuite, organizate în săli neîngrijite din cartiere mărginașe precum Marylebone, unde clientela e formată din cumpărători care se adună la o mică bârfă, la un sandvici și eventual la un tablou achiziționat cu câteva sute de lire. Pe de altă parte însă, sunt marile case de licitații din St James, unde portari în uniformă deschid ușile imense, angajații vorbesc cu accentul claselor privilegiate, iar clienții arată de parcă ar putea să cumpere lucrări de câteva sute de mii de lire sterline fără să clipească. Și aici, cei mai mulți sunt negustori de artă, dar sunt printre cei mai buni și au galerii pe Bond Street, FifthAvenue sau Rue de Rivoli, genul de oameni care pot trăi un an din vânzarea câte unui tablou la fiecare trei luni, care au propriile firme – nu companii, și niciodată magazine – înființate cu un secol sau chiar mai mult în urmă. Evident că asta nu îi face nici mai cinstiți, nici mai puțin înclinați să încalce legea dacă e necesar, dar de obicei o fac cu mult mai multă prudență, cu mai multă inteligență și cu mai mult stil.

Asemenea clienților lor, știu cum să se poarte în toate situațiile. Din cei trei sute de invitați, doar câțiva nu purtau costum de gală. Femeile, cam un sfert din totalul publicului, aveau ținuta asortată cu cea a partenerilor, majoritatea purtând rochii lungi de seară sau blănuri, până când căldura din încăpere le-a obligat să renunțe la ele. În aer se simțea mirosul amestecat a sute de parfumuri.

Nerăbdarea a crescut treptat pe măsură ce lucrările erau aduse pe platformă, iar licitația a început. Un Marrata a fost vândut cu trei sute de mii de lire sterline – prețul a apărut imediat pe ecranul electronic din patru țări, transformat în dolari, franci elvețieni și yeni – dar nimeni nu i-a acordat nici o atenție. Un Imperiali care a fost adjudecat pentru o sumă-record nu a entuziasmat pe nimeni. Piesa douăzeci și șapte, un Palma vechi, dar fin lucrat, care ar fi meritat o mai mare atenție, a fost vândut la un preț ridicol de mic.

Apoi a venit rândul piesei cu numărul douăzeci și opt. Conducătorul licitației, un bărbat de vreo șaizeci de ani care văzuse multe la viața lui, știa că cea mai bună metodă de a stârni interesul și de a deschide portofelele era o prezentare insipidă. Cel mai mic semn de entuziasm și orice încercare de manipulare a publicului cu vreo stratagemă de marketing risca să producă un efect contrar celui dorit. Minimalizarea este de obicei o virtute în astfel de situații. În timp ce vorbea, doi tineri în salopete maro au adus pictura și

au așezat-o pe șevalet, în dreapta platformei. Stătea acolo scăldată în lumină cum a spus ulterior, poetic, un reporter de televiziune de parcă ar fi fost din nou deasupra altarului, ea însăși un obiect de venerație.

— Piesa douăzeci și opt. Un portret al Elisabettei di Laguna, datat din aproximativ 1505. Pictură în ulei pe pânză, șaizeci și opt de centimetri pe o sută treizeci și opt. Sunt convins că mulți dintre dumneavoastră cunosc povestea acestui tablou, așa că vom începe licitația de la douăzeci de milioane de lire. Oferă cineva mai mult?

Deschiderea licitației cu un preț atât de mare era o mișcare curajoasă, fiind însă exact tușa de extravaganță mascată care se potrivea momentului. Cu doar câțiva ani înainte, *să închei* o licitație la prețul ăsta ar fi făcut senzație. Numai patru tablouri din lume fuseseră vândute pentru o sumă mai mare. Fără nici un zgomot, publicul părând de-a dreptul încremenit, licitația a trecut de treizeci de milioane, de treizeci și cinci, apoi de patruzeci. La patruzeci și două de milioane, unii dintre dealerii care stăteau pe margine au alergat la telefoanele aflate pe una dintre lateralele sălii, vorbind cu clienții lor din întreaga lume. La cincizeci și trei de milioane, unii au închis telefoanele și și-au încrucișat mâinile pe piept, indicând în acest fel că persoanele care îi angajaseră renunțaseră. La cincizeci și șapte de milioane era clar că în cursă mai rămăseseră doar doi amatori, bărbatul durduliu din rândul al treilea, despre care cunoscătorii știau că era reprezentantul Muzeului Getty, și un omuleț care licita cu mișcări nervoase ale mâinii, tăind aerul de parcă își susținea punctul de vedere într-o conversație aprinsă.

Cel de-al doilea a fost cumpărătorul. După ce a oferit șaizeci și trei de milioane de lire sterline, bărbatul durduliu cu cravată violet a ezitat, apoi a clătinat din cap. Au urmat trei secunde de tăcere.

— Vândut pentru șaizeci și trei de milioane de lire sterline. Este al dumneavoastră, domnule.

Cei prezenți au izbucnit în aplauze, tensiunea insuportabilă spulberându-se printr-o explozie de ușurare și euforie. Nu era doar un record, ci un record absolut. Singura întrebare pe care și-o puneau profesioniștii din public era cine cumpărase tabloul. Lumea artei e un univers mic, unde aproape toată lumea cunoaște pe toată lumea și fiecare știe cine pentru cine acționează.

Nimeni nu avea însă nici cea mai vagă idee cine era acum cumpărătorul. Acesta dispăruse pe o ușă laterală înainte să îl poată întreba cineva.

4

După doar câteva zile, întreaga lume a negustorilor de artă, a cunoscătorilor și colecționarilor, a aflat că omulețul pe care nu îl cunoștea nimeni și care reușise să scoată din cursă Muzeul Getty era un înalt funcționar al Trezoreriei Italiei, trimis de guvern cu un cec în alb și cu instrucțiuni precise de a recupera pictura indiferent de preț. Și acest lucru a generat vâlvă. Ca toate muzeele de stat din lume, cel italian avea alocat un buget anual cu totul inadecvat. La fel ca orice custode din Europa, directorul de la MuseoNazionale putea să vadă, plin de frustrare și furie, cum piesele valoroase atingeau prețuri pe care bugetul lui pentru următoarele douăsprezece luni nu le-ar fi putut acoperi. Considerând că salvarea operelor de artă italiene era o datorie morală, directorul făcuse presiuni asupra tuturor celor aflați în posturi de conducere, timp de luni de zile, ca să obțină mai multe fonduri. Reușise să-și impună punctul de vedere astfel încât, în momentul în care Elisabetta a fost pusă în vânzare, a făcut tot ce i-a stat în putere pentru a forța guvernul să se țină de cuvânt.

Evident, în rețeaua labirintică și obscură de intrigi cunoscută sub numele de „guvernul italian" fuseseră făcute niște manevre remarcabile. De fapt era doar un alt exemplu despre cum se face politică. Interesul generat de portret pretutindeni în lume era o nimica toată în comparație cu cel suscitat în Italia. Felul în care un viclean negustor de artă englez obținuse pictura din mâinile statului și ale Vaticanului și reușise, legal, să ocolească restricțiile create tocmai pentru a împiedica așa ceva ridiculizase guvernul, făcându-i pe custozii muzeelor să pară nătângi, iar pe istoricii de artă, incompetenți.

Unii membri ai guvernului își aminteau ce furori făcuse înființarea departamentului condus de Bottando cu doar câțiva ani în urmă. Așa că autoritățile au cedat în fața presiunilor, au dat banii promiși și și-au trimis omul să își facă treaba. Într-un fel, a fost o acțiune îndrăzneață: Partidul Comunist, aflat în opoziție, a încercat să exploateze mișcarea în favoarea lui, arătând că existau zeci de alte moduri în care ar fi putut fi cheltuită o asemenea sumă. Alții au scris articole polemice în ziare despre deficitul bugetar al țării și despre faptul că Italia nu putea sub nici o formă să își permită satisfacerea unor asemenea moșturi.

Dar guvernul, mai precis ministrul Artelor, adoptase o măsură bine calculată. Executivul a apărut dintr-odată într-o altă lumină, drept salvator al moștenirii artistice italiene, gata să apere patrimoniul național cu orice preț. Dacă Italia a pierdut o pictură atât de valoroasă, trebuia să o recupereze. Iar dacă asta însemna o grămadă de bani, atunci așa să fie.

Suma urma să fie plătită pentru a păstra integritatea artistică a țării. S-a dovedit o mișcare ce a prins la public. Sondajele de opinie au arătat că fusese atinsă o coardă sensibilă, patriotismul electoratului. Pe lângă asta, gândul că deții cel mai scump tablou din lume și că i-ai întrecut pe americani și pe japonezi în luptă dreaptă îți oferă un deosebit sentiment de satisfacție. Chiar și în străinătate, decizia italienilor a fost salutată. Directorii muzeelor naționale de pretutindeni au citat achiziționarea tabloului ca un exemplu pe care ar fi trebuit să îl urmeze și guvernele lor. Unele ziare s-au concentrat chiar asupra ministrului un om cu foarte slabe abilități administrative și deloc inteligent și l-au prezentat ca întruchiparea dinamismului, cu o viziune care l-ar fi putut face un bun prim-ministru.

Premierul în funcție nu a fost, firește, chiar încântat de o asemenea idee, dar pentru că per ansamblu guvernul avusese de câștigat, fiind considerat eficient, rapid și cultivat – ultima calitate fiind în multe privințe mai importantă în Italia decât primele două – nu a spus nimeni nimic. Dar s-a notat și ministrul a fost pus sub observație în cazul în care ar arăta și prin alte semne că încearcă să își depășească poziția.

Întoarcerea tabloului a fost organizată ca o vizită de stat a unui suveran. La o lună de la licitație, după ce a fost examinat și supus la o serie de teste de către specialiștii londonezi, a sosit cu un avion al Forțelor Aeriene la aeroportul Fiumicino și a fost purtat într-o procesiune – cu o escortă de motocicliști și mașini blindate – spre Muzeul Național. Mașinile blindate păreau o mică exagerare, dar departamentul lui Bottando și colegii săi din armată nu voiau să își asume nici un risc. Brigăzile Roșii, gherilele urbane din anii șaptezeci, nu mai puseseră la cale nici un atentat, dar nu puteai să știi niciodată.

În Muzeul Național, Elisabetta a fost plasată la loc de cinste. O sală a fost complet golită ca să poată găzdui tabloul, ce urma să fie așezat, într-o splendoare solitară, în spatele cordoanelor groase, menite să țină vizitatorii la o distanță de trei metri. Din nou prudența a fost cuvântul de ordine. Atât poliția, cât și custozii își aminteau felul în care *Pieta* a lui Michelangelo, din bazilica Sfântul Patru, fusese atacată cu un ciocan cu câțiva ani în urmă. Prea multe picturi în trecutul recent fuseseră sfâșiate cu cuțitul sau împroșcate cu vopsea de maniaci care se credeau arhanghelul Gabriel sau de „artiști" furioși pe recunoașterea de care se bucurau pictori care muriseră de mult, în timp ce talentul lor rămânea anonim. Și toată lumea fusese de acord că faima făcea din tablou o țintă perfectă pentru orice nebun care voia atenție.

În sală, lumina era slabă, un singur spot dezvăluind tabloul. Designerii de interior ai muzeului au mărturisit prietenilor, și nu numai, că întreaga

scenografie era puțin cam melodramatică. Schițe precum *Madonna* lui Leonardo, de la National Gallery din Londra, chiar aveau nevoie de protecție împotriva luminii pentru a fi păstrate în perfectă stare. Picturile în ulei însă sunt mult mai rezistente și pot fi expuse în lumină naturală. Dar efectul era într-adevăr splendid, creându-se o atmosferă de venerație aproape religioasă care îi determina pe vizitatori să vorbească plini de respect, în șoaptă, când se aflau în sală, sporind astfel impactul pe care îl producea pictura.

Vizitatorii erau numeroși. În primele luni, numărul celor care au trecut pragul muzeului s-a dublat.Dintr-odată, o vizită devenea obligatorie nu doar pentru turiști – care renunțaseră până acum din cauza amplasării nepotrivite, departe de centru, a muzeului – dar chiar și pentru romani. S-au vândut mii de cărți poștale, la modă erau tricourile cu Elisabetta di Laguna, o companie multinațională care producea biscuiți a plătit o avere muzeului pentru dreptul de a-i pune chipul pe unul dintre produsele lor. Directorii au calculat că după toate astea, plus taxa de intrare în muzeu, mărită considerabil, guvernul avea să își recupereze banii investiți, dacă popularitatea tabloului se va menține la aceleași cote în următorii patru ani.

Pentru Bottando și asistenta lui, întoarcerea tabloului era începutul celei mai pline perioade a anului. Asigurarea pazei, întocmirea unei baze de date cu toți hoții cunoscuți la nivel național și internațional, grija că ceva ar putea să iasă rău i-au ținut legați de birou.

Bottando, care privea munca prin ochii polițistului veteran al cărui buget nu era nici pe departe suficient, era în cea mai mare parte a timpului într-o frenezie anxioasă. Știa foarte bine că, făcând abstracție de meritele artistice ale tabloului, acesta se transformase într-o bombă cu ceas pentru departamentul lui. Dacă s-ar fi întâmplat ceva, vina s-ar plimba prin guvern cu viteza unei bile într-un aparat de pinball înainte de a ateriza la el pe birou.

Așa că cea mai mare parte a muncii consta acum în a-și pregăti apărarea. Deși nu era un om cinic și nici un politician, nu era deloc prost. O viață petrecută lucrând sub egida Ministerului Apărării îl învățase o sumedenie de tehnici de supraviețuire într-o lume care făcea ca lupta armată să pară civilizată și plină de stil. Astfel, petrecea multe ore chinuindu-se să scrie rapoarte bine aduse din condei, memorandumuri formulate și reformulate, și își irosea timpul invitând la cină birocrați și politicieni aleși cu mare grijă.

Rezultatul nu îl mulțumea pe deplin, dar era mai mult decât nimic. Cerea mereu mai mulți oameni și o folosea pe Elisabetta ca argument pentru mărirea bugetului. De fapt, personalul care asigura securitatea la

MuseoNazionale fusese dublat. Deşi nu i se spusese în faţă, concluzia era că departamentul lui era eliberat de orice responsabilitate în privinţa pazei tabloului, odată ce acesta fusese expus în muzeu.

Asta însemna că era oarecum acoperit. Dar Bottando ştia, datorită unei înţelepciuni ascuţite în ani întregi de activitate, că nu exista nici un document care să ateste că responsabilitatea nu-i mai aparţinea, iar asta era îngrijorător. Mai ales când avea de-a face cu Cavaliere Marco Ottavio Mario di Bruno di Tommaso, directorul sublim de aristocratic al MuseoNazionale, un om care ar fi fost un politician desăvârşit dacă ar fi renunţat la conducerea muzeului. Era greu de găsit o persoană mai abilă în Camera Deputaţilor. Lui Tommaso i se furase un tablou de sub nas, fusese nevoit să îl răscumpere la un preţ ridicol de mare şi transformase totul într-un triumf. O reuşită impresionantă, fără îndoială.

Părerea i se confirmă într-o discuţie cu acesta, la o recepţie organizată pentru a sărbători expunerea picturii în muzeu. O petrecere într-adevăr selectă: mulţi membri ai guvernului şi inevitabilii lor însoţitori, angajaţi ai muzeului, câţiva academicieni şi jurnaliştii necesari ca să se vorbească în presă despre seara în cauză. Tommaso se străduia şi mai mult decât el să se asigure că rapoarte strălucitoare despre munca lui apăreau periodic în paginile ziarelor.

— Îţi asumi un oarecare risc, nu-i aşa? Mă refer la toţi indivizii ăştia dubioşi care mişună în jurul obiectului tău nepreţuit. Şi Bottando arătă disprețuitor spre ministrul Justiţiei şi un şef al armatei care se zgâiau la pictură, cu ţigările în mână.

Tommaso mormăi aprobator.

— Ştiu. Dar nu-i cel mai uşor lucru să-i ceri primului-ministru să nu fumeze. Are simptome de sevraj după zece minute. A trebuit să închidem toate alarmele de incendiu ca să fim siguri că n-o să-i facă leoarcă. Nu pot să spun că sunt mulţumit. Dar asta este. Ce poţi face? Oamenii ăştia insistă să împartă faima cu mine.

Şi ridică din umeri. Discuţia a mai durat câteva minute, apoi Tommaso a plecat să vorbească şi cu alţii. Tot timpul proceda aşa. Fiecare primea cele cinci minute obligatorii de conversaţie politicoasă. Era gazda perfectă, dar Bottando şi-ar fi dorit să nu-l facă să simtă asta chiar de fiecare dată. Era mereu amabil, ţinea minte numele tuturor, reţinea totdeauna câte ceva din ultima conversaţie pe care o avusesei cu el, ca să te facă să crezi că îţi aprecia compania. Bottando îl ura. Cu atât mai mult cu cât venise cu o nouă surpriză, foarte neplăcută.

Se înfiinţa un alt comitet de legătură, îi spusese Tommaso. Nu erau oare destule, pentru numele lui Dumnezeu? O şedinţă comună cu angajaţii

muzeului și cu polițiștii, pentru a discuta problemele de siguranță ale instituției. Bottando urma să conducă delegația poliției, iar Antonio Ferraro, directorul departamentului de sculptură, pe cea a muzeului. Se pare că fusese ideea acestuia din urmă. Să-i fie de bine! Dacă Bottando ar fi știut, ar fi putut boicota toată chestia. Dar Tommaso aranjase totul, făcuse rost de aprobările necesare, înainte de a-i vorbi despre asta.

Era adevărat însă că muzeul avea mare nevoie de o privire foarte atentă asupra procedurilor de securitate, care datau, parcă, din Neolitic. Dar un astfel de comitet nu avea să izbutească mare lucru și, de fapt, nici nu fusese creat cu intenția asta. Tommaso nu voise decât un strat de protecție între el și responsabilitate, în cazul în care se întâmpla ceva rău.

Singurul de care îi era milă lui Bottando era Ferraro, care se afla acum în cealaltă parte a încăperii. Înalt, voinic și impunător. Avea părul negru, soiul acela care se lipește de scalp, de parcă l-ai fi înmuiat în briantină. Un personaj volubil, genul care are tendința de a te întrerupe în mijlocul propoziției, ca să continue cu el cu entuziasm. Trecut de treizeci de ani, cu o veșnică expresie ironică pe chip. Nu era de mirare că nu se înțelesese niciodată cu Tommaso, nici unul dintre ei neputând să îl accepte pe celălalt decât într-o postură inferioară. Ar putea încerca oare să-l înlocuiască în comitet cu cineva mai maleabil?

— Ești îngândurat, spuse o voce lângă el. Să înțeleg că tocmai ai vorbit cu preaiubitul nostru șef?

Bottando se întoarse și zâmbi. Enrico Spello era în mod neoficial directorul adjunct al muzeului și un om care îi plăcea.

— Ai dreptate, ca de obicei. Cum ai ghicit?

Spello își împreună mâinile, ca să-i arate că era vorba despre misterele intuiției omenești.

— Simplu. Tot așa arăt și eu după o discuție cu Tommaso.

— Dar e șeful tău. Ai dreptul să nu-ți placă. Cu mine se poartă mereu frumos.

— Bineînțeles. Și cu mine e la fel de încântător. Chiar și atunci când îmi reduce bugetul cu douăzeci și cinci la sută.

— A făcut așa ceva? Când?

— O, cam de un an, poate ceva mai mult. Nu mai există interes pentru arta etruscă. Nici pentru arheologi și anticari. E nevoie în schimb de mai multă strălucire, chestii care să atragă mulțimile. După cum știi, e un adevărat împătimit al artei Tommaso al nostru. Departamentului meu i se taie macaroana, că să își permită el niște material scump pe pereții secțiunii de artă occidentală.

— Numai departamentului tău i s-au redus fondurile?

— A, sigur că nu. Dar e unul dintre cele mai năpăstuite. Omul și-a pierdut astfel o mare parte din popularitate.

A zâmbit misterios. Bottando îl compătimea. Era un adevărat erudit, o specie pe cale de dispariție din lumea muzeelor. Trăia, respira și dormea numai cu gândul la antichitățile etrusce. Nimeni nu știa mai multe despre etrusci, decât Spello. Cei asemenea lui erau înlocuiți acum de administratori, de indivizii care se pricep la strângerea fondurilor și de antreprenori. Și nici unul dintre aceștia nu semăna câtuși de puțin cu omulețul îndesat și îmbrăcat excentric, care era Spello.

— Nu știam că se bucură de popularitate, ca să aibă ce pierde în sensul ăsta, comentă Bottando.

— Păi, nici nu se bucură de ea. Nu știu de ce se mai obosește. Are atâția bani, că nu ar mai trebui să-și bată capul.

Bottando ridică o sprânceană.

— Serios? Nu știam.

Spello se uită cruciș la el.

— Și mai spui că ești polițist!? Credeam că treaba ta e să știi totul. Familia lui are o avere uriașă, așa am auzit. Dar n-o să-i folosească la nimic. Într-o zi o să-l găsească cineva la el în birou, cu un cuțit înfipt în spate. Și atunci nu o să duci lipsă de suspecți.

— Și de unde crezi că ar trebui să încep?

— Păi, zise Spello, sper că îmi vei acorda onoarea de a mă considera suspectul principal. Apoi sunt cei de la departamentul de artă barocă străină, care au fost exilați într-un mic pod unde nu poate să-i găsească nimeni. Impresionismul nu e deloc satisfăcut de decizia de a fi combinat cu Realismul, iar Sticlăria urăște cu năduf designul imperialist al Argintăriei. Un adevărat cuib de viespi. Micul nostru salon răsună zilnic de povești despre faptele lui, prezente și trecute.

— La care dintre cele trecute te gândești acum? îl întrerupse Bottando.

Îi plăcea oricând o mică bârfă și își dădea seama că Spello avea de gând să îi spună o povestioară cu tâlc. În plus, era și iritat fiindcă nu știuse de banii lui Tommaso.

— Ah, mă gândeam doar la cazul cu acel Correggio fals. Asta se întâmpla prin anii șaizeci, când prietenul nostru era custodele secției de picturi de la Treviso. Drăguț muzeu, locul tradițional de debut al celor destinați să ajungă cineva. Fiind un tânăr ambițios și agresiv, Tommaso s-a pus pe cumpărat tablouri din străinătate, folosindu-se de bugetul tuturor celorlalți. A cumpărat zeci de picturi și și-a făcut o reputație de tip plin de forță, care promite. Îi place să cumpere tablouri, după cum bine ai observat. I-a îndepărtat pe toți ceilalți din muzeu din cauza felului în care se purta,

dar nu i-a păsat nimănui. Curând avea să se îndrepte spre lucruri mult mai bune. Dar a făcut un pas greșit. A cumpărat un Correggio cu o sumă considerabilă și l-a expus în galerie. Apoi au început zvonurile. A apărut un articol care spunea că există argumente stilistice care arată că nu e original. Apoi au fost aduse dovezi care demonstrau că era doar o copie. Atunci l-a obligat pe negustor – nimeni altul decât Edward Byrnes – să îl ia înapoi. Dar furtuna privind competența lui nu s-a potolit. În momentul acela a intrat în scenă geniul prietenului nostru. Prietenii lui din Roma au șoptit pe la tot felul de urechi. Iar el a făcut în așa fel încât directorul de la Treviso – un om bun la suflet și naiv – să pară principalul responsabil. Acesta și-a dat demisia, iar Tommaso, ca să-și salveze reputația, a demisionat și el, din loialitate. S-a dat la fund o perioadă scurtă, dar s-a întors cu prima ocazie și a urcat scara până la stele. Iar acum îl găsești pe firmament. Așa că, vezi tu, adăugă Spello uitându-se în jur la sala care se golea, poate părem noi o familie mare și fericită, dar ce vârtej de nemulțumire e pe aici! O singură greșeală din partea amicului nostru și șirul celor care vor sări la gâtul lui se va întinde pe jumătate de kilometru.

5

În ciuda grijilor pe care prezența Elisabettei continua să le creeze, munca departamentului trebuia să continue pe cât posibil la fel ca înainte. Dacă publicul era fascinat de pictură, hoții de artă făcuseră doar o mică pauză înainte de a se întoarce la vechile năravuri.

De fapt, interesul suscitat poate că încurajase de fapt o activitate mai intensă; având în vedere valoarea și transportabilitatea unei mici bucăți de pânză, era posibil ca mulți să fie tentați să-și încerce norocul cu obiecte mai puțin cunoscute. Era o muncă obositoare, dar într-o oarecare măsură aducătoare de satisfacții, pentru că procentul de reușite al departamentului crescuse pe seama arestării amatorilor. Furtul unei sculpturi sau picturi italiene e de obicei o chestiune simplă, care se reduce la a trece de o ușă, de obicei fragilă, a încărca obiectul într-o mașină și a apăsa pedala de ambreiaj. Orice hoț de mâna a doua putea să facă așa ceva. Altfel stă treaba când trebuie să scapi de obiectul furat. Nu poți să intri cu un tablou „fierbinte” într-o sală de licitații și să-l vinzi, iar dacă vrei să-l pasezi unui dealer de artă, trebuie să știi să-i deosebești pe cei cinstiți de ceilalți. Furtul operelor de artă e o ocupație care necesită multă măiestrie și care, spre deosebire de multe altele, este practicată de persoane cu numeroase abilități.

Ca urmare a tăcutei și perseverentei activități a unui maestru al acestui meșteșug, la câteva luni după sosirea și expunerea Elisabettei la Roma, când

deja entuziasmul de început se redusese până la a se manifesta doar printr-un aflux crescut de vizitatori la MuseoNazionale, Flavia s-a mai dus o dată la Londra.

Motivul era o altă întâlnire a poliţiştilor din Franţa, Grecia şi Marea Britanie, determinată de un singur om, probabil de naţionalitate franceză, suspectat că avea o afacere înfloritoare, specializată în furtul icoanelor greceşti.

Icoanele sunt puţin cunoscute în afara lumii artistice, un domeniu restrâns de care sunt interesaţi doar entuziaştii. Picturile, în mod obişnuit executate pe lemn şi atârnate pe zidurile bisericilor ortodoxe pentru a facilita focalizarea atenţiei în timpul slujbelor, sunt de cele mai multe ori greu de apreciat. Fundalul simplu auriu şi figurile stilizate sunt elemente care necesită cizelarea gustului, în special, deoarece absenţa perspectivei nu îi încântă pe privitorii obişnuiţi cu dinamismul renascentist. Dar odată format gustul, pot să devină o adevărată pasiune, eleganţa neşlefuită şi formele hieratice emanând o aură de pace şi seninătate de care lucrările occidentale mai intense foarte rar se apropie.

Dar poate cel mai important lucru e că au preţuri mari, piaţa icoanelor fiind caracterizată de mult mai multe ilegalităţi decât în cazul altor tipuri de artă. Deoarece principala sursă e Uniunea Sovietică, contrabanda e o practică obişnuită. De cele mai multe ori, icoanele ruseşti sunt scoase din ţară de emigranţii care nu au voie să treacă graniţa cu bani. Acestea ajung apoi pe căi ocolite la Viena şi la Tel Aviv, apoi sunt scoase pe piaţă via New York şi Londra. Cumpărarea lor e considerată o lovitură la adresa regimului sovietic, aşa că foarte puţini dealeri şi colecţionari îşi fac griji în legătură cu proveniența lor.

Toţi aceşti factori concură la crearea unei pieţe care, evident, i s-a părut foarte atrăgătoare lui Jean-Luc Morneau – asta presupunând că detectivii de la Surete[4] aveau dreptate suspectând că negustorul parizian se afla în spatele furturilor. Când mănăstirea de pe insula Amorgos din Ciclade a contactat poliţia locală, care la rândul ei a trimis un mesaj la Atena, iar cei de acolo au început să facă cercetări prin toată Europa, numele lui Morneau a apărut mereu, deşi nu s-a găsit nici o dovadă clară care să justifice continuarea investigaţiilor în această direcţie.

Indiferent despre cine ar fi fost vorba, tehnica folosită era foarte simplă.

---

[4] Fondată în 1812 de Eugene Francois Vidocq şi formată din foşti criminali, care lucrau sub acoperire, după modelul poliţiei politice a lui Napoleon. Azi, nume generic pentru poliţia franceză (n. tr.).

Un turist apare la porțile mănăstirii și întreabă dacă poate să intre și să o viziteze. Odată intrat, face fotografii, concentrându-se asupra icoanei de deasupra altarului. Mulțumește apoi călugărului de la poartă, face o donație și își vede de drum.

Se întoarce după câteva luni, barba, mustața sau ochelarii de soare făcându-l de nerecunoscut. Ca și prima dată, este lăsat să se plimbe în voie. Se asigură că în biserică nu e nimeni, se duce la altar și desface geanta încăpătoare a aparatului de fotografiat. Scoate copia pe care a pictat-o, înlocuiește originalul de deasupra altarului, pe care îl așază cu grijă în geantă.Părăsește insula cu următorul vapor – vizita este atent plănuită astfel încât ambarcațiunea să plece peste cel mult o oră – se îndreaptă spre Creta sau Rhodos, unde formalitățile vamale de pe aeroport sunt foarte permisive, și părăsește țara.

Copia lăsată la Amorgos, la fel ca acelea de pe vreo alte douăzeci de insule și din câteva zone din nord-estul Italiei, este declarată un fals după ce este examinată de specialiști. Dar sunt copii foarte reușite care pot fi ușor confundate cu originalele, mai ales în semiobscuritatea din biserici, astfel încât nici călugării și nici vizitatorii ocazionali nu observă rapid diferențele. Conform spuselor monahilor de la Amorgos, furtul avusese loc cu aproximativ un an în urmă. Probabil că alte mănăstiri admirau niște copii de și mai mult timp.

Bănuielile au căzut asupra lui Morneau pentru că se ocupa cu comerțul cu icoane, era pictor și mai ales pentru că nu era chiar ușă de biserică. Dar asta era tot, așa că întâlnirea de la Londra fusese organizată pentru focalizarea tuturor eforturilor spre localizarea unora dintre picturile furate, prin investigații făcute cu discreție.

Poliția din Grecia avea de asemenea nevoie de ajutor pentru a-l căuta pe Morneau, pe care parcă îl înghițise pământul. Francezii aflaseră că își părăsise studioul din Place des Abbesses cu ceva timp în urmă, dar nu știau unde era acum și nici unde fusese în trecutul recent. Dovezile adunate de la mănăstiri nu erau de prea mare ajutor: unii spuseseră că vizitatorul cu aparat foto era francez, alții că era suedez, german, american sau italian. Și nimeni nu reușise să îl identifice din fotografii.

Întâlnirea ce avea ca scop discutarea problemei a fost în mare parte un eșec, mai ales pentru că un englez tânăr și nu prea serios a oftat și a îndrăznit să spună că ar fi vrut să se gândească el la o asemenea stratagemă. Remarca i-a iritat pe greci, care au replicat făcând afirmații despre dealerii de artă corupți din Franța, supărând astfel contingentul galic. Reuniunea nu a fost nici pe departe o dovadă a cooperării europene.

Rezultatul ei indirect a fost și faptul că Flavia s-a mai întâlnit o dată cu

Jonathan Argyll. Acesta îi scrisese cu câteva luni în urmă, propunându-i să se vadă în cazul în care ar trece prin Anglia și spunându-i că nu l-ar deranja să-i întoarcă favorul și să o invite la cină. Ea nu-i răspunsese, pe de o parte pentru că nu intenționa să meargă la Londra, iar pe de alta fiindcă ura să scrie scrisori, ceea ce, din punctul ei de vedere, era un motiv suficient de bun.

Dar serile într-un oraș mare pot fi foarte plictisitoare dacă ești singur, mai ales când ziua e scurtă, vremea e rece, plouă mărunt și des, așa cum se întâmplă de obicei la Londra. Era imposibil să te plimbi ca să vizitezi atracțiile capitalei britanice sau să dai o raită prin magazine. Mersul la restaurant de unul singur nu are nici un farmec, la cinematografe nu era nimic ce ar fi putut să o intereseze, la singura piesă de teatru pe care ar fi vrut să o vadă nu mai erau bilete, iar gândul la o seară solitară în camera de hotel, cu o carte serioasă, a făcut-o să simtă micile înțepături ale unei depresii iminente.

Așa că după epuizarea tuturor posibilităților, a ridicat receptorul și l-a sunat. Încântat să-i audă vocea, a invitat-o imediat la cină. Flavia a acceptat, iar el a sugerat să vină până la el. După ce s-a gândit și a cântărit posibilele pericole, l-a refuzat. Chiar și englezii se pot purta ciudat când sunt la ei acasă și, cu toate că nu se îndoia că ar putea să se descurce indiferent de situație, de obicei lucruri de genul ăsta îți strică tot cheful.

— Hai, te rog. Nu știu încă la ce restaurant să mergem și ar fi mult mai ușor dacă ne-am întâlni la mine. Nu e departe de stația de metrou.

Caracterul spontan și prietenos al cererii lui a făcut-o să se răzgândească. După ce i-a spus că va fi la el la șapte și jumătate, Argyll i-a explicat cum să ajungă și a închis telefonul.

Să ajungi la Notting Hill Gate de la hotel era o treabă destul de simplă. De fapt, lucrurile ce nu-i plăceau Flaviei la Londra erau doar mărimea ei și felul inuman în care era structurată. La Roma locuia la cincisprezece minute de birou, într-o zonă liniștită cu apartamente ieftine de lângă Mausoleul lui Augustus, cu restaurante, o grămadă de magazine și oameni veseli. Dar Londra era cu totul altfel. Parcă aproape nimeni nu stătea în centrul orașului, oamenii petrecând ore întregi în metrou, mergând sau întorcându-se de la lucru. Cartierele în care trăiau erau de obicei insipide, cu foarte puține magazine și o atmosferă de respectabilitate care te făcea să crezi că la ora nouă și jumătate toți erau deja sub plapumă, cu un pahar de lapte fierbinte la îndemână. Freamătul orașului, al oamenilor care se plimbă numai de dragul plimbării, al celor care ies pentru a se întâlni cu prietenii sau să bea un pahar – tot ceea ce făcea viața de la oraș frumoasă aici lipsea

aproape cu desăvârșire. Londra nu era nici pe departe un loc în care Flavia să se simtă bine.

Argyll locuia dincolo de zona respectabilă din jurul stației de metrou, în partea mai puțin opulentă a cartierului Notting Hill. Imobilul nu era nici cel mai bun, dar nici cel mai rău din împrejurimi. Stătea într-o casă terasată pe la mijlocul străzii, la ultimul etaj. Când Flavia a sunat, i-a răspuns foarte tare, la interfonul care pârâia îngrozitor, spunându-i să urce până la capătul scărilor.

În apartament se vedeau clar semnele unei grăbite și doar parțial reușite încercări de a face bagajele pentru o călătorie: cutii cu maldăre de notițe, valize pe jumătate pline cu cărți și haine împrăștiate pe jos, câteva șosete desperecheate lângă sticla de vin pe care, evident, Argyll tocmai o cumpărase în onoarea ei.

— Văd că te muți, observă ea, gândindu-se că nu era genul de remarcă pentru care să ai nevoie de mintea lui Sherlock Holmes.

— Mda, răspunse el, desfăcând sticla și zgâindu-se apoi în ea să vadă cât din dopul de plută plutea în vin.

S-a încruntat dezaprobator, apoi a ridicat o față zâmbitoare.

— Adio, Londra, așteaptă-mă, Roma! Pentru vreun an, poate mai mult. Până când termin nenorocita aia de teză. Am terminat ceea ce ține de engleză și tot ce îmi mai trebuie este în Italia. Ceea ce e foarte convenabil, din punctul meu de vedere.

— Credeam că ești falit.

— Am fost. Dar acum nu mai sunt. Iată unul dintre efectele neprevăzute ale acelui Rafael.

— Cum așa?

— Păi, am fost invitat la o petrecere la care era prezent și Edward Byrnes. Omul s-a apropiat de mine și am început să vorbim. Cea mai tare chestie e că mai că nu și-a cerut scuze pentru că mi-a suflat tabloul de sub nas. Evident că nu a recunoscut că a fost vorba de ceva murdar. Cercetări independente care au dus spre același lucru și așa mai departe. Adică, nu era tabloul lui și toată afacerea a fost doar o coincidență. Poate că așa este. Eu, unul, nu cred. A aflat cumva de pictură prin intermediul meu. Cel mai important e însă că mi-a oferit un fel de compensație mascată. Firma lui acordă o bursă pentru istoricii de artă și mi-a sugerat că, dacă voi aplica, mai mult ca sigur că o voi primi. Așa am făcut și așa s-a întâmplat.

— Și ai acceptat?

Argyll făcu o pauză.

— M-am gândit, până la urmă, de ce nu? Tabloul nu mai poate să-mi aducă nimic, Byrnes a obținut o grămadă de bani datorită mie. Puteam să

fac pe demnul și să refuz banii lui murdari, să-l întreb „de ce mă insulți, domnule?” Dar el ar fi la fel de bogat și eu la fel de sărac. Corect ar fi fost să îmi dea câteva milioane. Nu a făcut-o însă, așa că trebuia să aleg între bursă și nimic.

— Cum adică nu era tabloul lui?

— Pur și simplu. Se pare că asta spune tuturor, probabil din cauza invidiei din branșă. El a fost doar un simplu intermediar. L-a cumpărat pentru altcineva și acel cineva a primit toți banii.

— Pentru cine? întrebă Flavia intrigată.

— Nu mi-a spus. Nici eu nu am întrebat, ca să fiu sincer, pentru că era evident că mințea. De altfel, eram prea ocupat să mă bucur la gândul că urma să mă întorc în Italia.

— Nu ai fi un polițist prea bun.

— Știu, dar nici nu intenționez să devin. Oricum, n-am putut să cred o poveste atât de cusută cu ață albă. Vreau să spun doar că nu îmi pot imagina ca un dealer care se respectă să renunțe atât de ușor la un Rafael.

A făcut o pauză ca să scoată, unul câte unul, resturile de dop din vin.

— E dezgustător ce fac. Scuze.

A turnat în pahare, ea a sorbit, el s-a așezat și au vorbit despre toate, despre călătoria ei, cercetarea lui, cum și-a găsit el apartamentul. Vorbeau în italiană și, treptat, Argyll a devenit entuziast. Iubea Italia așa cum numai locuitorii frustrați și incolori ai înghețatelor țări nordice pot să se îndrăgostească de exuberanța plină de culoare a aerului mediteraneean. Dar nu era o pasiune oarbă: cunoștea bine țara, cu bune și rele. Înțelegea și accepta ineficiența, rigiditatea și îngustimea de minte a unor italieni. Cunoștea arta și putea vorbi cu o încântare nostalgică despre călătoriile lungi și obositoare pe care le făcuse cu autobuzul și pe jos, pentru a vedea minunățiile mai puțin cunoscute pe care italienilor le plăcea să le ascundă în locuri aparent inaccesibile. Flavia își spuse că s-ar înțelege bine cu Bottando. Apoi el schimbă subiectul și vorbiră despre Londra, despre muncă și muzee. Ridică un deget când îi turnă următorul pahar.

— A mai fost un motiv pentru care am acceptat banii lui Byrnes. Mi s-a părut un fel de victorie.

Flavia se uită la el nedumerită.

— Halal victorie!

— Stai să vezi, răspunse el îngenunchind lângă o cutie mare de carton și căutând printre zeci de bucățele de hârtie. Oare unde oi fi pus-o? Așa se întâmplă când îți faci bagajele. Ai mereu nevoie de lucrurile care sunt pe fundul cutiilor. Ah! Aici era. Trebuie să îți arăt. Cred că o să ți se pară interesant.

Argyll i-a explicat că la întoarcerea în Anglia, după nefericita lui vizită în celula carabinierilor, s-a adâncit din nou cu vigoare în studierea lui Mantini. Motivele nu erau dragostea pentru istoria artei sau dorința de a-l face pe pictor mai cunoscut un om în opera căruia, oricât te-ai fi străduit, nu puteai găsi decât lucrări mediocre. Devenise însă un motiv de mândrie faptul că, după atâția ani de documentare în legătură cu acest subiect, putea să arate lumii ceva, chiar dacă nu era decât o bucată de hârtie și dreptul de a i se spune doctor Argyll.

I-a povestit apoi cum a încercat să uite de Rafael și de tot ce era asociat cu el. Pictorul lui fusese destul de popular printre turiștii englezi din Roma începutului de secol XVIII, mulți comandând câte o lucrare minoră ca un fel de amintire a ședерii lor acolo echivalentul vederilor cu treptele din Piazza di Spagna din zilele noastre. În general, Mantini pictase peisaje care se asemănau ca stil cu lucrările lui Claude Lorrain și Gaspard Dughet, peisaje considerate de bună calitate la vremea respectivă. Și pentru că încerca să realizeze un inventar complet al lucrărilor artistului, le scrisese tuturor colecționarilor din Anglia, întrebându-i dacă dețin cumva vreuna. De asemenea, făcuse și câteva vizite la diverse persoane particulare, pentru a căuta în arhivele lor vreo informație despre cumpărarea vreunei lucrări, despre felul în care fusese achiziționată și la ce preț.

Într-unul dintre aceste voiaje ajunsese la Casa Backlin din Gloucestershire, o clădire uriașă, rece, locuită încă de familia care îi dăduse numele, deși era evident nu își mai putea permite s-o întrețină. Dacă ar fi avut puțină minte, ar fi donat casa Patrimoniului național și s-ar fi mutat în sudul Franței, așa cum făcuse familia Clomorton după război.

Camera arhivelor, unde toate documentele familiei erau păstrate într-o obscuritate umedă și prăfuită, făcea că restul casei să pară vesel prin comparație. O singură privire aproape că l-a convins să plece acasă.

— Un angajat al Comisiei Manuscriselor Istorice a venit prin 1903 ca să pună în ordine și să catalogheze documentele, dar a murit de gripă după ce trecuse doar prin jumătate dintre ele. Și nu mă mir. Dacă nu aș fi avut grijă să îmi aduc o pereche de mănuși, o căciulă de lână și o sticlă pântecoasă, probabil că m-aș fi îmbolnăvit și eu. Cercetătorul experimentat trebuie să fie pregătit pentru orice eventualitate, adăugă el cu un aer superior. Din cauza situației nefericite a sărmanului domn, actele nu au fost niciodată sortate și nu s-a mai publicat nici un catalog. Nimeni nu se mai apropiase de ele de ani întregi. Așa că, atunci când am ajuns în sfârșit în podul care conținea patru sute de ani de amintiri, am găsit un număr imens de documente prăfuite, cufere cu acte imobiliare, vrafuri de tot felul de alte hârtii și o întreagă colecție de cutii de carton din secolul al XIX-lea

etichetate „Primul conte”, „Al doilea conte” și așa mai departe. Miile de hârtii erau amestecate, sau, dacă exista o ordine, eu nu am reușit să o descopăr. Am găsit cutiile cercetate de arhivist, documentele fiind aranjate pentru o ulterioară examinare. Etichetarea fusese făcută doar orientativ. Pe una dintre cutii scria „Secolul al XVIII-lea, scrisori.” Asta a fost marea mea descoperire. Am găsit un teanc întreg de scrisori către proprietarul casei, sir Robert Delme, de la sora lui, Arabella.

— Și? întrebă Flavia, încercând să fie politicoasă și să își mascheze nerăbdarea.

— Arabella a fost o adevărată doamnă, genul de femeie care a dispărut odată cu sfârșitul secolului al XVIII-lea. A fost căsătorită de patru ori și nici unul dintre soți nu i-a supraviețuit. Era gata să se mărite cu numărul cinci, dar a murit din cauza consumului excesiv de coniac, la vârsta de optzeci și șapte de ani. Ideea e că soțul numărul doi a fost nimeni altul decât prietenul nostru, contele de Clomorton cunoscătorul operei lui Rafael și zece dintre scrisori erau chiar din perioada acestei căsătorii.

Argyll i-a povestit că majoritatea scrisorilor nu conțineau nimic interesant bârfe de la Londra, detalii despre activitățile prințului de Wales, precum și comentarii scabroase despre nenumăratele defecte ale soțului ei. Deși bogat, al doilea conte nu părea să aibă mare trecere pe lângă propria soție, era zgârcit până la obsesie și se părea că-i lipsea capacitatea de a judeca bine lucrurile.

— Era exact genul de om pe care orice dealer de artă din Roma îl mirosea de la o poștă. Și probabil era o regulă de onoare a breslei să îi fluture prin fața ochilor tot felul de mizerii la prețuri exorbitante. Oricum, el era interesat mai degrabă de hemoroizii lui, dacă e să-i dăm crezare lui lady A. Se pare că de ani de zile monologa non-stop pe tema asta. Nu mă îndoiesc că erau dureroși, dar să abordezi un asemenea subiect alungă tot cheful, chiar de la micul dejun. Două dintre scrisori sunt din perioada în care contele și-a dat obștescul sfârșit, una chiar înainte și una imediat după. Uite aici, adăugă Argyll frunzărind prin hârtiile dintr-un dosar. Le-am copiat. Aruncă o privire.

Flavia luă prima filă și se încruntă încercând să descifreze scrisul dezordonat și rapid al lui Argyll.

Dragă frățioare,

Nu mă îndoiesc că ai aflat deja dinGazettecă domnul meu tocmai s-a întors pe meleagurile noastre din peregrinările sale. Și vai de sufletul meu, cât de tare s-a schimbat. Din sportivul vânjos care era s-a transformat, din cauza aerului moale din Italia, într-un adevărat cunoscător într-ale artei! Nici nu-ți

poți imagina cât mă bucură noua lui ocupație. Se plimbă toată ziua în dantelă franțuzească, dând ordine servitorilor într-o italiană pe care o consideră sofisticată. Ei nu-l înțeleg, așa că fac tot ce-i taie capul, după cum le stă în obicei. Dar cel mai nefericit lucru e că pasiunea aceasta i-a deschis buzunarele. Se pare că a încercat să cumpere toată Italia și să ruineze astfel întreaga familie. Câteva din suvenirele lui au fost deja aduse acasă, dar eu intenționez să le agăț în colțurile cele mai întunecoase, pentru ca oaspeții noștri să nu își poată da seama cum a fost soțul meu înșelat de vânzătorii aceia străini. Mi-a promis tablouri executate de cele mai iscusite mâini italiene, dar mi-a adus doar niște mâzgălituri, cele mai prost lucrate falsuri. Doar la preț pot fi acestea puse în rând cu minunatele creații ale maeștrilor. Dar ultima lovitură încă nu a venit. A fost la Londra cu domnul Paris în ultimele trei săptămâni, agitându-se în legătură cu o ultimă comandă pentru un ultim tablou cu ceva ruine lucrat de ticăloșii aceia de peisagiști romani care sunt încântați să îi ia banii. Soțul meu mi-a spus cu cea mai misterioasă voce că voi fi fermecată și uimită peste măsură. Recunosc, nu știu dacă voi putea fi mai uimită decât până acum. Se pare că a plătit peste șapte sute de lire sterline pe unul dintre nimicurile acelea, care sigur nu face mai mult de jumătate de coroană.

Scrisoarea continua apoi cu bârfe locale și politice, plângeri la adresa servitorilor și moartea fiicei unei rude îndepărtate. Apoi Arabella a revenit la soțul ei, cuvintele fiind pline de venin:

Ți-am povestit de multe ori până acum, dragă frățioare, despre aventurile amoroase ale soțului meu. Dar mai puțin în ultima vreme, căci am făcut o scenă când l-am prins cu târfulița cu care se înjosea înainte de plecare. Îți mărturisesc, în momentul în care i-am spus că îi voi tăia gâtul dacă mai îndrăznește vreodată să mă umilească în halul acesta, toată culoarea i-a fugit din obraji. Dragă frate, am fost atât de convingătoare, că până și eu am dat crezare faptului că sunt capabilă de așa ceva. Dar amenințarea l-a adus înapoi pe căile fidelității. Nenorocitul! Pare hotărât să dezonoreze numele familiei noastre. Urmează să vină peste două zile de la Londra. Te las să îți imaginezi cum va fi întâmpinat. Sora ta preaiubită, Arabella

— Ce zici de una ca asta? explodă Argyll triumfător.

Flavia ridică din umeri.

— A fost un bătrân dat naibii. Ce ar trebui să cred?

— N-ai fost atentă, nu-i așa? Mai uită-te o dată. Un ticălos de peisagist roman Mantini. Misterioasă voce se potrivește foarte bine. Șapte sute de lire

sterline o sumă foarte mare pentru un tablou pe vremea aia.

— Deci se referă la iminenta sosire a Elisabettei. Și ce-i cu asta?

— Uită-te ce zice. Spune că așteaptă un tablou cu niște ruine fără îndoială un peisaj clasic.

— Și?

— Elisabetta a fost găsită sub *Popas în timpul fugii în Egipt*. Ciudat, nu crezi?

Se lăsă pe spate triumfător după ce rostise cuvintele pe care, evident, le considera șocante.

— Nu, sinceră să fiu, nu. Nu prea e, spuse Flavia absolut neimpresionată. Poate că se referea la calitatea tabloului, nu la subiect. Și de altfel, știm cu toții că nu a fost tabloul care trebuia.

Argyll avea expresia celui care se aștepta la o binemeritată admirație și nu la contraargumente.

— A, da. Nu m-am gândit la asta. Dar, spuse el cu o nouă doză de entuziasm, aprinzându-i încă o țigară Flaviei și aruncând chibritul în paharul de vin gol. Fii atentă, legătura dintre toate astea este negustorul, Sam Paris. L-a văzut pe Mantini lucrând la Roma și a văzut și tabloul care a ajuns la Londra. Dacă acolo ar fi ajuns un altul, el și-ar fi dat seama. Dar în mod evident nu a observat nimic, având în vedere că, din câte știm, Clomorton trăia cu impresia că totul este în regulă.

Flavia dădu din cap gânditoare, fără să fie însă convinsă.

— Până aici sunt de acord cu tine.

— Și se pare că nimeni nu a observat să fie ceva în neregulă, până când nu au curățat tabloul. Deci Mantini trebuie să fi pictat un peisaj cu ruine peste Rafael. Înțelegi?

Flavia strânse din buze.

— Poate și Paris era implicat în afacerea asta și a fost de acord să trimită un alt tablou. Doar era negustor de artă, iar dacă îmi aduc bine aminte, a și dispărut după toată tevatura. Pentru orice polițist care se respectă, asta înseamnă comportament suspect. Și există un tablou de Rafael foarte apreciat la MuseoNazionale, care nu se potrivește cu argumentația ta. Deși, sinceră să fiu, nu prea înțeleg care e argumentația ta.

— Încă nu am una, de fapt. Încă. Și poate că nu e important. Dar o să dea bine ca notă de subsol. Nu ar fi minunat dacă ar fi vorba de un alt Rafael? Doar gândul la asta a fost de ajuns ca să mă binedispună vreme de săptămâni întregi.

Ideea îi readusese lui Argyll veselia, așa că acesta mergea pe trotuarul ud și strălucitor cu pas ușor, evitând cu rapiditate apa împroșcată de mașinile

și autobuzele ce se afundau în bălțile adânci, formate din cauza canalizării înfundate. A deschis o imensă umbrelă neagră, de felul celor folosite de cei cărora le plăceau plimbările prin ploaie, și și-a depărtat cotul de corp.

Aproape fără să se gândească, Flavia și-a pus mâna pe brațul oferit. Nu își amintea să mai fi făcut cineva vreun gest de genul ăsta pentru ea. Mâini care se furișau pe talia ei ca apoi să alunece mai jos, da, de astea avusese parte din abundență; distanța rece și deliberată, modul fostului ei prieten de a-și arăta nemulțumirea, era o altă chestie pe care ar fi recunoscut-o. Dar gestul acesta avea o delicatețe tăcută, dându-i voie să pretindă că nu a observat și să refuze oferta. De modă veche. Dar foarte practic și fermecător, ținându-i suficient de aproape ca să încapă amândoi sub pavăza uriașei umbrele.

— M-am gândit că am putea merge la un restaurant thailandez, spuse el. Mâncarea din Roma e foarte gustoasă, dar cât am stat acolo mi-am dat seama că îmi lipsea ceva mai picant.

Flavia nu i-a răspuns, și aproape că nu l-a auzit în timp ce flecărea despre tot felul de lucruri. La restaurant a acceptat, deși era cu mintea aiurea, când el a întrebat dacă vrea ceva de băut, și a acceptat din nou când el a sugerat sake, de care ea nu auzise până atunci. Apoi a început să citească meniul.

— De ce crezi că ar fi interesant dacă i s-ar fi trimis o altă pictură? Cred că ar fi un lucru îngrozitor. Apropo, departamentul face cinste cu cina, spuse ea după ce ospătarul le-a luat comanda, a adus o sticlă într-un recipient cu apă fierbinte și s-a retras. Și-a dat seama că era prima dată când îl întreba ceva, fiind cu adevărat curioasă ce răspuns îi va da. Exuberanța îl transformase într-o persoană mult mai agreabilă, deși uneori întrecea măsura și devenea îngâmfat. Era, evident, mult mai inteligent decât lăsa să se vadă.

— În nici un caz. Tu ai plătit data trecută. Și de altfel, ăsta e felul meu de a-mi cere scuze că te-am plictisit de moarte la Roma. Dar nu te îngrijora, sir Edwards Byrnes face cinste. Am primit cecul ieri. Cât despre Rafael, gândește-te numai la specialiștii recunoscuți care se întrec acum să-și publice cărțile despre noua descoperire. Gândește-te la câți au făcut o avere din articolele pline de adulație din ziare și reviste. Chiar mai mult, imaginează-ți cât de fraieri ar părea dacă s-ar afla că s-au întrecut în superlative pentru o lucrare fără valoare. Ești căsătorită?

— Nu. Nu sunt.

Făcu o pauză și dădu pe gât micul pahar cu sake. Aproape că nu avea nici un gust, dar era cald. Și-a umplut din nou paharul și l-a băut până la fund. Căldura compensa parțial lipsa alcoolului.

— I-ai vorbit cuiva despre treaba asta?

— Nimănui. Mi-am învățat lecția data trecută.

— Atunci, ascultă-mă. Te sfătuiesc să te abții și să fii rațional. Știu că toată afacerea asta te-a supărat, dar Rafaelul nu poate fi o lucrare fără valoare. Toți istoricii de artă din lume au scris cel puțin un articol despre el. Totuși sunt de acord că nu este un fals. Știu că și ei fac greșeli, dar nu pot să greșească toți. Nu poți folosi un fragment din scrisoarea unei femei pe care o interesau mai mult escapadele sexuale ale soțului împotriva opiniei împărtășite de toți cunoscătorii de artă din lume.

— Nu înțeleg de ce nu aș putea. Așa cum spui tu, oamenii fac greșeli. Uneori chiar greșeli monumentale. O mare parte a istoriei artei asta face, dezvăluie eroarea altora și o înlocuiește cu altceva. Toate galeriile de artă din lume sunt pline de tablouri etichetate „după Velasquez" sau „în stilul lui Tiziano", care au fost ani de zile admirate ca opere de o inestimabilă valoare ale marilor maeștri. Prieten ai?

Flavia și-a umplut iar paharul.

— Nu. Dar cum poți să dovedești asta? Dacă toată lumea e hotărâtă să îl considere un Rafael, va fi destul de greu să îi faci să se răzgândească. Fiecare cu părerea lui. Atât timp cât un număr suficient de oameni cred că e autentic, chiar e. De altfel, cred că tu mai degrabă te joci. De fapt, nici nu crezi că e un fals, nu-i așa?

— Nu chiar, spuse el cu tristețe, jucându-se cu bețișoarele în orez. Cred că mai degrabă îmi doresc asta. Mă distra să-mi imaginez că voi găsi o dovadă. Gândește-te numai cum i-aș fi umilit pe toți. „Noi dovezi despre Elisabetta lui Rafael." Un articol scurt și de efect. Zbang! Toți istoricii de artă făcând lucrul cel mai onorabil și aruncându-se de la etaj sau încuindu-se în birourile lor, cu pistoalele încărcate. Agitație în muzeu. Fețele roșii ale membrilor guvernului. Banii contribuabililor aruncați pe apa sâmbetei. Îmi și imaginez titlurile editorialelor. Alte angajamente? Vreo pisică, poate?

Evident, întreaga discuție îl amuza copios. Înghiți niște orez și își mai turnă sake.

— Nu. Dar ce legătură are asta cu restul?

— Nici una. Doar că mie îmi plac pisicile.

Au mâncat într-o liniște pe care Flavia a întrerupt-o la un moment dat.

— Ar fi bine totuși să-i spun generalului când mă întorc, zise sorbind meditativ din sake. Și poate să facă ce vrea cu informația asta. Cel mai probabil, o s-o ignore. Dar dacă se va întâmpla ceva, cel puțin nu se va putea plânge că nu a fost avertizat. Sunt singură, fără nici un fel de angajamente și așa intenționez să rămân și pe mai departe. Bărbații, continuă ea întrebându-se de ce îi spunea asta și de ce îi vuia capul, se cam

sperie de mine. Iar mie îmi displac. În general vreau să spun, adăugă prudentă uitându-se la el cu coada ochiului. Așa că toată lumea e fericită. Mi-e rău.

De fapt, era foarte beată și își amintea că s-a gândit limpede, înainte ca un asemenea efort să devină prea dificil, că o să fie foarte supărată pe el când își va reveni, pentru că nu o avertizase că sake e mai tare decât vinul și mult mai parșiv când vine vorba de efecte.

— Ultimul meu prieten obișnuia să-mi zică, începu ea pe un ton împleticit, dar uită imediat ce voise să spună.

Oricum nu era ceva plăcut. El fusese foarte supărat când ea decisese să îl părăsească. Credea că era datoria lui să facă asta. A acuzat-o de infidelitate. Că e o ticăloasă. A, nu, ăla era Clomorton. Nu ea. Efortul era prea mare. Probabil că adormise cu mult înainte ca Argyll să o așeze pe canapea. Cel puțin nu protestase când o scăpase din brațe pe scări.

Flavia se trezi panicată și cu o durere groaznică de cap. Avea bilet la un zbor Alitalia spre Roma toți funcționarii călătoresc cu avioanele companiei naționale, pentru a face banii să circule de la un departament la altul – care urma să decoleze la unsprezece și jumătate. Argyll nu era acolo, dar pe biletul de pe masă scria: „A trebuit să plec. Dacă nu sunt acasă când te trezești, este cafea în bucătărie. Sper să nu ai dureri prea mari de cap. Te pricepi să te îmbeți."

Nu avea timp de cafea, deși era convinsă că o să moară dacă nu bea măcar o ceașcă. Nu avea timp nici să se îmbrace, așa că picase la fix faptul că dormise pe canapea cu hainele pe ea. A calculat că avea aproape două ore să se întoarcă la hotel, să-și facă bagajele și să ajungă la Heathrow; contabilii departamentului se încruntau de fiecare dată când era vorba de costuri adiționale cauzate de pierderea avionului.

Durerea de cap și graba îi alungaseră pentru moment orice gând despre artă. În schimb, s-a purtat mai degrabă ca un roboțel încăpățânat, hotărârea de a nu pierde avionul fiind singura licărire de activitate mentală într-un creier care era, altfel, necooperant. Uitase totul despre Argyll, sake, mâncare thailandeză și Rafael.

A reușit să prindă avionul, a alergat la toaletă în momentul în care beculețul pentru centurile de siguranță s-a stins și a făcut tot posibilul să își revină cât mai repede. În timpul zborului le-a terorizat fără milă pe stewardese, cerând cană după cană de cafea neagră, tare, aspirine și suc de portocale. Pe acesta din urmă a trebuit să îl plătească ea; contabilii se încruntau și când venea vorba despre asemenea mofturi, dar ăsta nici măcar nu era bun. A avut în schimb ceva efecte pozitive, așa că se simțea destul de

bine când a ajuns la Roma era recunoscătoare înainte de toate că era vineri ca să se poată uita peste corespondență înainte de a intra în baie.

Un weekend liniștit și relaxant ar ajuta-o să se refacă după devastatoarele efecte ale băuturii orientale. Așa că s-a dedicat activităților casnice, lucru complet neobișnuit pentru ea: și-a făcut curățenie în apartament, cumpărături, și-a dus hainele la spălătorie. Și a uitat complet de muncă până când a făcut scurta plimbare spre birou, luni, la opt și jumătate.

Paolo, colegul pe care ea îl simpatiza cel mai mult, a salutat-o. L-a întrebat ce se mai întâmplase cât fusese plecată.

— Un furt de bijuterii, două mii cinci sute de cărți din secolul al XVIII-lea, patru tablouri, treizeci și opt de litografii. Toate au dispărut. Și obișnuitele amenințări legate de Rafael, așa că cineva a hotărât că ar fi cazul să ne ocupăm *noi* de ele. Am primit cam o sută de la muzeu – parte din munca noii comisii a generalului. Săracu' om, chestia asta îl face să bea...

Se pregăteau pentru o conversație relaxantă de dimineață, când Bottando și-a strecurat capul pe ușă.

— A, aici erai, draga mea! Ai călătorit bine? Splendid. Vino, te rog, la mine în birou și povestește-mi totul repede.

Apoi a dispărut. Paolo se uită la ușă.

— Pare foarte stresat în ultima vreme. Cred că încă se gândește cum să iasă din toată chestia dacă se întâmplă ceva cu nenorocitul ăla de tablou. Nu prea înțeleg de ce. În ultimele săptămâni a înconjurat departamentul cu mai multe plase de siguranță și mai multă birocrație decât e la Fort Knox.

Flavia ridică din umeri.

— Poate. Dar asta mi-a adus aminte că voiam să-i spun ceva. Poate că o să-l ajute să se relaxeze.

A urcat scările, a intrat fără să bată la ușă, ca de obicei, și s-a așezat pe fotoliul lui. A făcut un mic rezumat al întâlnirii, apoi i-a povestit foarte pe scurt despre cercetările lui Argyll.

— M-am gândit că ar trebui să știi, încheie, neștiind ce să mai spună.

Bottando avea expresia aceea de tip „femeie prostuță ce ești". O folosea foarte rar, mai ales cu ea.

— Ce crezi că ar trebui să facem în legătură cu treaba asta? întrebă Flavia.

— Absolut nimic. Trece-o la dosar și uită de ea. De fapt, mai bine nu o trece nicăieri. Sunt prea bătrân ca să mi-o caut cu lumânarea și doar gândul că trebuie să-i spun custodelui de la muzeu că ar putea să aibă de fapt doar o copie veche mă face să văd cum mi se micșorează pensia.

— Dar ar trebui făcut totuși ceva. O avertizare voalată. O mică sugestie.

— Draga mea, dacă nu aș fi eu să am grijă de tine, ăștia te-ar mânca de vie. Fii rezonabilă și pune-ți mintea la contribuție. Ministrul Apărării e socialist, corect? Iar ministrul Artelor e creștin-democrat. Și nu se plac unul pe altul. Acum imaginează-ți că un bătrân socialist din sud care lucrează la Ministerul Apărării, și el socialist, împrăștie vorba că ministrul Artelor a făcut o gafă monumentală. Vor spune „mulțumim pentru avertizare, ce frumos din partea ta că ne-ai zis"? Nu prea cred. Vor suspecta în schimb o conspirație pusă la cale de partidele minoritare, ca să-i împiedice să ajungă la putere și să discrediteze DEI. Dar verifică oricum, descoperă că tabloul e original și, uite așa, un general îmbătrânit, care așteaptă pensia, e trimis pe eșafod pentru a reinstaura pacea și armonia în coaliție. Precedat, aș adăuga, de mâna lui dreaptă, care e o cunoscută membră a Partidului Comunist...

— Nu mai sunt.

— Fostă membră, se corectă Bottando, chiar genul de persoană care ar fi în stare să pună la cale o conspirație pentru a submina guvernul.

— Și dacă se dovedește că e un fals?

— Dacă este un fals, atunci îi așteaptă un scandal uriaș. Dar noi nu ne băgăm, stăm pe margine și ne uităm. Datoria noastră e să păzim tabloul, nu să ne dăm peste cap să creăm probleme. Și orice dovadă am aduce, trebuie să fie extrem de convingătoare. Îți amintești de lucrarea aceea a lui Watteau care a provocat atâta agitație acum câțiva ani?

Flavia a dat din cap.

— Toți experții au declarat că e autentic și a fost vândut în State pentru o avere. Și ce s-a întâmplat? Cineva a scris un articol în care susținea că e un fals. A spus că în fundal se putea vedea clar cuvântul *Merde*. L-am văzut și eu și e adevărat. Tabloul a apărut pe neașteptate, nu se știe nimic despre trecutul lui, nimeni nu l-a mai pomenit vreodată până atunci. E nouăzeci și cinci la sută un fals. Dar cine să recunoască asta? Muzeul în nici un caz, după ce a plătit trei milioane de dolari pe el, nici dealerul care ar trebui să dea banii înapoi, ca să nu mai vorbim de criticii și istoricii de artă care au spus deja cât e de grozav. Așa că e tot acolo, în ciuda dovezilor clare și concludente că e o înșelătorie monstruoasă. Și acum să revenim la al nostru Rafael, care a costat de douăzeci și cinci de ori mai mult și are o istorie trasată până la prima tușă de penel a artistului. Dacă ar fi un fals, directorul muzeului ar trebui să demisioneze, susținătorul lui, ministrul, va trebui să fie de asemenea îndepărtat, pentru că a făcut tot posibilul să se știe că ideea de a cumpăra tabloul a fost a lui.

S-a îndreptat spre fereastră și s-a uitat vizavi, la fațada bisericii San Ignazio.

— Apoi va trebui înlocuit, reluă el, iar socialiștii, liberalii, republicanii,

toți vor cere să le fie încredințat lor ministerul, pentru că el a reușit să facă o asemenea gafă. Iar creștin-democrații vor refuza, fiindcă și acum au doar un vot în plus în cabinet. Toate astea vor duce din nou la căderea guvernului.

Gesticulă în direcția Camerei Deputaților, de lângă gelateria la care îl dusese Flavia pe Argyll.

— Îți dai seama cu ce forță se vor mobiliza toți directorii de muzee, politicienii, specialiștii și criticii de artă, ca să declare că tabloul e fără nici o îndoială autentic? Dovada ar trebui să fie trei sute la sută sigură, incontestabilă și să nu existe nici cea mai mică umbră de îndoială. Iar ceea ce aveți tu și tipul ăsta, Argyll, nu e nici pe departe așa ceva. Orice profesionist care se respectă v-ar face bucățele imediat. Nu mă deranjează să îmi asum niște riscuri, adăugă el după ce se așeză și se uită în ochii ei. Dar să fiu al naibii dacă mă sinucid pentru o bănuială pe care a copt-o dezastrul acela ambulant de Argyll. Or să-l mănânce la micul dejun – asta în cazul în care îl observă cineva – îl vor arăta cu degetul ca pe un specialist dezamăgit, falit și invidios, care încearcă să se răzbune printr-un zvon calomniator.Or să-l radă de pe fața pământului. Și s-ar putea chiar să aibă dreptate.

6

— Vai de mine, ce zi! oftă Bottando, întinzându-se ca să-l atenționeze pe ospătar. Încă unul?

Spello dădu din cap.

— Nu, mulțumesc. Consider alcoolul o consolare prea firavă pentru o după-amiază ca asta. Dar o cafea ar pica la fix.

Polițistul comandă băuturile, iar bărbații, amândoi trecuți de cincizeci de ani, așteptară nemulțumiți. Fusese o zi îngrozitoare. Avusese loc o ședință a infernalului comitet al lui Tommaso. O stratagemă iscusită a lui Bottando o întrerupsese, dar urmau să se întâlnească altă dată. Tommaso făcuse o criză de anxietate din cauza preaiubitului tablou, cerând și mai multă pază. După-amiaza a fost tipică: Antonio Ferraro a sugerat – a ordonat, mai degrabă – să se refacă întreaga instalație de supraveghere din muzeu. Ar fi fost cu adevărat nevoie, dar așa cum a spus Spello, care se folosise de dreptul său de veto, nu existau bani pentru asta.

Dar mașinațiunile referitoare la politica muzeului generaseră și o schimbare benefică. Bottando a sugerat că poate Ferraro era prea ocupat ca să fie și șeful reprezentanților muzeului în comitet. Ferraro a fost de acord, pentru că evident nu îi plăceau responsabilitățile funcției, iar Bottando l-a propus pe Spello. Polițistul s-a simțit un pic răutăcios pentru că făcuse

mișcarea asta, dar aproape că înțelegea dezgustul lui Tommaso la adresa expertului în sculptură. Un tip țâfnos, care nu era în stare să conducă lucrările fără să jignească pe cineva în mod gratuit și nu avea nici cel mai mic respect pentru părerile altora.

Singurul lucru bun care se putea spune despre Ferraro era că părăsise comitetul de bunăvoie, lăsând în urmă doar planurile nepractice, absurd de scumpe și megalomane pe care le născocise. Spello, care împărtășea disprețul lui Bottando la adresa activității comitetului, s-ar fi grăbit să le ucidă din față.

— Deci i-ai spus lui Tommaso că a comis-o din nou? Îmi doresc să fi fost acolo. Preferabil cu un reportofon, ca mă amuz cu colegii după, spuse Spello vesel.

— Nu i-am spus chiar așa, răspunse Bottando. Doar i-am pomenit în trecere, în timpul unei verificări de rutină a măsurilor de siguranță, că cineva ar putea să pună la îndoială autenticitatea picturii lui.

— Crezi că a fost o mișcare înțeleaptă? se interesă specialistul în artă etruscă, incapabil să își șteargă de pe chip rânjetul de mulțumire, în ciuda faptului că lui Bottando evident nu îi pica bine.

— Nu a fost. De fapt, i-am spus asistentei mele să țină chestia asta pentru ea. Pe de altă parte, nu știu pe cine cunoaște Argyll, sau cui i-ar mai putea spune. M-am gândit că e mai bine pentru departament și pentru muzeu dacă Tommaso e avertizat, asta-i tot.

— Și precum toți mesagerii care aduc vești rele, ai primit mici bezele de gratitudine pentru informație?

— Vezuviul în plină erupție e o nimica toată în comparație cu el, spuse Bottando și dădu din cap amintindu-și cum chipul directorului se făcuse roșu și ce mugete însoțiseră transformarea. O secundă am crezut că o să mă lovească. Extraordinar spectacol. Cine ar fi crezut că un asemenea omuleț poate să facă atâta zgomot? La un moment dat, Ferraro a intervenit încercând să schimbe subiectul; a fost singura dată când am simțit o oarecare simpatie pentru el. Un gest destul de curajos, având în vedere că ar fi preferat să nu fie acolo.

— Deci Tommaso al nostru nu a fost foarte receptiv la idee? îl întrerupse Spello, care ar fi ascultat cu mare plăcere toată povestea încă o dată, doar de dragul unei asemenea scene.

— Nu. Deși dacă e să fim cinstiți, s-a calmat destul de repede și chiar și-a cerut scuze. Mi-a spus de ce e atât de sensibil când vine vorba de subiectul ăsta. Deși versiunea lui despre cele întâmplate cu pictura de Correggio e diferită de a ta. Din punctul lui de vedere, el a fost țapul ispășitor care a suferit de pe urma mașinațiunilor negustorului și a slăbiciunii directorului

galeriei.

Spello pufni.

— Te așteptai să își asume în întregime responsabilitatea pentru greșelile pe care le-a făcut?

— Nu. Oricum, asta s-a întâmplat de mult și nici nu cred că e important. Lucrul care trebuie avut în vedere e că nu se îndoiește că de data asta a dat lovitura. Chiar mi-a înmânat vraful de teste care au fost făcute după vânzare, ca să fie siguri că tabloul lui Rafael e autentic.

— Te-ai uitat peste ele?

— Nu. I le-am dat Flaviei. Drept pedeapsă pentru că a ridicat o astfel de problemă. Dar Tommaso pare convins și ar trebui să știe ce spune. Dacă e s-o luăm așa, pictura asta are un pedigri mult mai bun decât majoritatea celorlalte. Dacă a trecut și de teste, e imposibil să fie ceva în neregulă.

— O, ce păcat, spuse Spello cu tristețe. Chiar îmi făcusem speranțe. Totuși, adăugă înseninându-se vizibil, e o poveste foarte bună. Sau va fi, concluzionă el cu un pic de maliţiozitate.

— Ba nu va fi. Dacă aud un singur cuvânt, o șoaptă despre asta de la altcineva și aflu că știe de la tine, o să-ți vâr pe nas cu mâna mea cea mai frumoasă figurină etruscă și o s-o lipesc acolo. Îți spun doar ca să fii informat, nu ca să ai de ce să te distrezi cu colegii.

Spello părea îndurerat.

— Of! Așa să fie atunci, spuse fără să fie prea convins. Presupun că trebuie să aștept să se descopere că e un fals. Ceea ce se va întâmpla, dacă e.

— Cum așa?

— Falsurile au darul de a spune ce sunt până la urmă, iar asta este una dintre marile consolări ale esteticii. Sau cel puțin asta își spun cunoscătorii pentru a justifica prețurile ridicol de mari ale originalelor. Frumosul e văzut altfel în fiecare perioadă, se schimbă cu timpul, trebuie doar să te uiți la femeile palide și grase ale lui Rubens, ca să îți dai seama. Erau considerate culmea senzualității în secolul al XVII-lea, acum sunt doar niște matroane supraponderale. Epoca modernă preferă modelele slăbuțe ale lui Botticelli. Chiar dacă cineva pictează un tablou care întrunește toate condițiile pentru a fi considerat un Rafael perfect, tot va rămâne în el o urmă din mentalitatea de secol XX a pictorului. Cel puțin așa spune teoria. Pe măsură ce preferințele se schimbă, un Rafael autentic va arăta autentic, chiar dacă oamenii îl interpretează în mod diferit. O copie modernă însă va începe să-și arate originea tot mai mult. Cineva tot va observa. Ai văzut vreodată sutele de falsuri făcute în epoca victoriană și pe care le expun o sumedenie de muzee?

Bottando dădu din cap.

— Și cum arată falsurile din veacul al XIX-lea? Ca niște picturi de secol XIX, bineînțeles. Dar pentru cei care au trăit în secolul al XIX-lea erau minunate exemple ale artei renascentiste, manieriste, baroce sau de ale oricărei alteia.

— Se pare că știi o grămadă de lucruri despre subiectul ăsta, comentă Bottando.

— Lucrez la un muzeu. Înconjurat de falsuri. Îți amintești de lucrările din biroul meu?

Se referea la un dulăpior de sticlă pe care Bottando îl admirase deseori. Era plin de figurine din bronz, delicat filigranate, etrusce, piese de o frumusețe simplă și intensă.

— Frumoase, nu? continuă custodele.

Bottando aprobă.

— Toate sunt falsuri. Făcute, probabil, în anii treizeci pentru a fi trimise în Statele Unite. Altele au ajuns la muzeu, care a vrut să le topească după ce a aflat pe ce a dat banii. Le-am recuperat și le-am păstrat. Mie mi se par minunate. Sunt expert, sau așa se spune, și nu pot să-mi dau seama. Doar analizele de laborator au arătat că nu sunt autentice.

Bottando pufni.

— Analizele de laborator au demonstrat că acel Rafael e autentic, adăugă el.

— Atunci, asta e. Analizele astea sunt acum foarte sofisticate. Sincer să fiu, în locul tău aș uita totul.Așa toată lumea se va putea bucura în continuare de tablou. Sădește cea mai mică îndoială și va cădea în anonimat, chiar dacă e original. De ce să creezi probleme? N-are cine să piardă. Atâta vreme cât cei de la muzeu cred că e autentic, iar vizitatorii sunt de acord, toată lumea e fericită. Și ar trebui să depui foarte mult efort ca să îl convingi pe prietenul nostru Tommaso, având în vedere câte motive are să nu fie de acord cu tine.

Bottando râse, schimbă subiectul și nu se mai gândi la problemă. Dar nu se simțea foarte relaxat și tot felul de lucruri legate de tabloul lui Rafael continuară să îi vină în minte în timp ce se îndrepta încet spre casă.

Când se întâlni din nou cu Flavia, îi dădu rapoartele primite de la Tommaso.

— Uite, spuse el. Ca să te înveți minte. O lectură de seară. Fă niște copii și trimite-le amicului tău nebun de la Londra, dacă vrei. Ar putea să îl țină ocupat o vreme.

— O să fac ceva și mai bun. O să i le dau chiar în seara asta. Trebuia să ajungă la Roma încă de ieri, răspunse ea.

A lăsat raportul pe birou câteva ore, cât a rezolvat mormanul de hârtii de care îi plăcea să se ocupe dimineața, repede și înainte de a fi complet trează și conștientă de cât îi displăcea să facă așa ceva. După ce le-a terminat și le-a așezat ordonat în suportul pentru ieșiri, s-a așezat confortabil în scaun și a deschis raportul, încercând să se concentreze asupra înșiruirii de date tehnice. Majoritatea erau prezentate sub formă de tabele înconjurate de simboluri chimice, care nu-i spuneau nimic. Evident, era detalierea seriei de teste făcute.

Din fericire, existau o introducere și o concluzie, scrise într-un limbaj care purta atât amprenta omului de știință ce nu dorește să depășească limitele pe care le impun dovezile, cât și pe cea a birocratului care nu vrea să-și pună gâtul pe butuc. Dar rezumatul era destul de clar.

Raportul începea detaliind structura proiectului. Echipa, formată din angajați permanenți de la MuseoNazionale, fusese trimisă la Londra ca să examineze un tablou „presupus a-i aparține lui Rafael" și să-i determine autenticitatea. Primiseră permisiunea de a folosi tot echipamentul de la National Gallery, dar și ajutorul angajaților de la Tate. Testele duraseră o săptămână, ceea ce, după părerea lor, fusese mai mult decât suficient pentru a putea face toate analizele pe care le considerau necesare. Au adăugat, prudenți, că munca lor avea limite, neintenționând să facă nici un fel de comentariu despre valoarea estetică sau de altă natură a picturii.

— Cu atât mai bine, și-a spus Flavia, amintindu-și de tehnocratul insipid care fusese autoritatea supremă la muzeu vreme de ani de zile. Fără un spectrometru, nu sunt în stare să deosebească un Botticelli de un Chagall.

A frunzărit paginile cu experimente și a citit mai întâi concluziile, presupunând că, indiferent ce cuprindea raportul, rezultatul era prezentat cu siguranță la sfârșit, într-un limbaj accesibil.

Începuseră prin a testa pânza. Aceasta, spuneau ei, era confecționată din fire cu lățime diferită, țesute neregulat, model care se potrivea cu cel folosit la sfârșitul secolului al XV-lea. Lungimea firelor arăta că pânza nu fusese tăiată sau întinsă pe o altă ramă. De asemenea, rama era din lemn de plop și părea să aibă vechimea potrivită. Datarea cu carbon a pânzei și a vopselelor făcută prin prelevarea unei cantități infime de material răzuit de pe margine a indicat că nu avea mai puțin de trei sute cincizeci de ani.

— Înainte de 1600, mai mult sau mai puțin. Pre-Mantini cu alte cuvinte, a remarcat Flavia. Până acum, totul părea să fie în regulă cu tabloul.

În continuare, experții trecuseră la pictura în sine, subliniind că existau unele dificultăți având în vedere faptul că aceasta fusese acoperită vreme de peste două sute de ani, iar apoi fusese curățată și restaurată înainte de examinare. Raportul consemna că reușiseră să facă analiza majorității

culorilor și a tehnicii folosite.

Încă o dată, portretul trecuse toate testele cu brio. Crăpăturile de mărimea firului de păr care se formează pe măsură ce vopselele îmbătrânesc și devin mai fragile – craclura – erau neregulate, cele artificiale fiind în general paralele, pentru că falsificatorul rula pictura ca să dea impresia de vechi. Rămășițele de murdărie din crăpături – aproape în întregime curățate – erau compuse din substanțe diferite, în timp ce în cazul falsurilor era vorba de un material omogen, precum cerneala folosită pentru a da impresia de praf.

Toate vopselele erau din substanțele naturale care se foloseau în secolul al XVI-lea, iar examinarea cu raze X, făcută la diferite grade de intensitate a electricității pentru a construi o imagine tridimensională, a arătat că tehnica era aceeași cu cea folosită în celelalte lucrări ale lui Rafael.

Finalul rezumatului era atât de cert pe cât putea fi un om de știință. După examinare și ținând cont de limitările menționate anterior, lucrarea era similară cu cele pictate la începutul secolului al XVI-lea de un artist care a folosit tehnici ce se regăsesc în majoritatea lucrărilor lui Rafael. Lunga notă de subsol detalia subiectul imposibilității reproducerii acestor caracteristici într-un tablou modern. Evident că echipa avea o rezervă legată de autorul picturii, deși nu exista nici o dovadă care să sugereze că nu ar fi vorba de Rafael. Raportul fusese datat și semnat de toți membrii echipei.

Flavia a pus dosarul deoparte, s-a frecat la ochi și s-a întins. Se părea că raportul va îngropa toate suspiciunile lui Argyll. S-a uitat la vraful de corespondență care se adunase pe birou în timpul lecturii, apoi a început să transfere hârtiile metodic, dar nu cu prea mare atenție, pe biroul lui Paolo, care nu era acolo. Munca ei era plăcută în proporție de treizeci la sută și o rutină extrem de plicticoasă în rest. Alergătura pentru strângerea informațiilor, discuțiile cu oamenii, găsirea tablourilor, efortul de a fi la zi cu toate datele referitoare la dealerii de artă, conducătorii de licitații și colecționarii era partea interesantă. Citirea rapoartelor, verificarea condicilor și completarea nenumăratelor formulare pe care poliția le considera esențiale în munca de protejare a operelor de artă nu erau nici pe departe la fel de interesante. Un scandal suculent ar fi înclinat în mod sigur balanța spre lucrurile amuzante. Ce păcat!

7

Orice regret legat de portretul Elisabettei a avut timp să se dezvolte în mintea ei doar până la ora 10.37 în joia următoare, înainte de a fi considerat ca aparținând trecutului.

Știa că era exact 10.37, pentru că aceasta era ora imprimată de telexul antic din birou la sfârșitul mesajului primit de la poliția franceză, care anunța că se finalizase cazul turistului hoț de icoane, chiar dacă nu așa cum își doriseră polițiștii. Cei de la Paris spuneau că Jean-Luc Morneau, estet, pictor, dealer de artă și principal suspect, fusese găsit. Din păcate, era mort, deci prea puțin util în cercetările ulterioare.

Francezii păreau foarte mândri de descoperirea lor, deși, observă Bottando, nu lăsau să se înțeleagă că aflaseră ceva și despre icoanele dispărute. Faptul că Morneau murise în urma unui atac de cord provocat de excesul de efort, după cum spuneau parizienii discret, a redus oarecum interesul generalului. Mai ales că exista un martor, atât al efortului, cât și al decesului, iar detaliile explicite pe care le oferise tânăra femeie erau destul de convingătoare pentru a înlătura suspiciunea de violență. Pe Bottando nu-l mai preocupa de mult problema, deoarece era convins că icoanele italiene nu vor mai fi găsite. Dar îi rugă pe francezi să-l țină la curent cu evoluția anchetei.

Nu mult după aceea, francezii au reușit să cadă la pace cu amanta negustorului. În schimbul promisiunilor lor de a închide un ochi în legătură cu plata impozitelor ei, ea le-a spus că Morneau închiriase o cutie de valori la o bancă elvețiană. Cei din Zurich au acceptat, destul de greu și după unele presiuni, să le dea voie să arunce o privire, iar Bottando a fost invitat la marea deschidere.

Astfel că la șase săptămâni de la descoperirea trupului lui Morneau, Bottando și Flavia se aflau pe aeroportul din Zurich, unde au fost întâmpinați de o mașină a poliției care i-a dus direct în centrul financiar al orașului. Ca de obicei, Bottando ar fi vrut să rămână la Roma și bombănise continuu tot drumul. Nu-i plăcea să călătorească și mai ales nu în Elveția. Curățenia, ordinea și eficiența de aici îl agasau și, în plus, îi considera nesuferiți pe localnici, în principal fiindcă nu reușise să-i convingă să facă ceva pentru a împiedica traficul de opere de artă peste graniță.

Urcase în avion doar pentru că și-a dat seama că era scuza ideală ca să nu se ducă la una dintre petrecerile organizate la muzeu de Tommaso. Scopul ei nu era foarte clar, dar omul spusese ceva despre strângere de fonduri și insistase ca toți membrii comitetului de securitate, cum fusese pompos redenumit, să fie prezenți. Lui Bottando îi făcuse o deosebită plăcere să sune, să se scuze și să invoce treburi urgente ale poliției.

Tommaso nu fusese prea încântat. Spera să obțină donații consistente, spusese el, și chiar avea nevoie ca Bottando să fie acolo ca să-i impresioneze pe potențialii donatori. Doar când generalul îi explicase, cu unele exagerări, că trebuia să meargă în Elveția și avea mari speranțe de a recupera câteva

icoane foarte valoroase, a renunțat.

Cel puțin o făcuse cu demnitate. Cu un ton oarecum pompos, îi spusese că în acest caz, dacă putea recupera ceva din moștenirea culturală a Italiei, el nu se mai putea opune. Nu trebuia nici măcar să se mai gândească la petrecere. Se vor descurca și fără el, iar Spello va fi acolo ca să răspundă la orice întrebări despre securitatea muzeului.

Așa că plecase, dar încet, încet a început să se întrebe dacă cei de la muzeu erau mai răi decât poliția elvețiană sau nu. Încercările de a purta o conversație în încăpătorul Mercedes negru care rula pe autostradă au fost repede reprimate și atmosfera nu s-a înseninat până când Bottando nu a dat cu ochii de omologul său francez, în holul băncii.

Jean Janet era un ins plăcut de toată lumea. Unul dintre puținii francezi protestanți, era originar din Alsacia, deci din estul țării, și era deja șeful departamentului său cu mult înainte ca vreun birocrat să se gândească măcar la funcția lui Bottando. În primii ani, ajutase departamentul italian să se pună pe picioare, furnizându-i o imensă cantitate de informații, punându-l pe Bottando în legătură cu cei care cunoșteau toate dedesubturile din domeniul artei, dându-i sfaturi despre aspectele mai subtile ale muncii polițienești în acest sector atât de deosebit. La rândul său, Bottando se dăduse peste cap să-l ajute cu fiecare ocazie. Orice rugăminte din partea lui Janet era considerată o problemă de maximă prioritate, iar schimbul direct și prietenos de informații le-a fost de folos tuturor.

Pe lângă asta, Bottando aprecia mult simțul umorului pe care îl avea francezul, iar Parisul devenise unul dintre puținele locuri din exteriorul Italiei unde mergea cu plăcere. Singurul dezavantaj al lui Janet, în afara respirației urât mirositoare, era că vorbea numai în franceză, fapt care limita drastic conversațiile. Mai ales că Bottando era la fel de leneș la capitolul lingvistic – deși după o masă bună și un coniac, fluența lui se îmbunătățea considerabil.

Generalul rosti un salut stângaci, conștient de ochii și urechile dispreţuitoare ale polițiștilor elvețieni care vorbeau două limbi, dar se revanșă printr-o strângere de mână fermă și prietenoasă și un zâmbet.

— Sunt încântat să te văd din nou, prietene, spuse Janet. Ce zici de munca noastră detectivistică, ei? Și chiar mai mult, dacă punem la socoteală efortul depus, adăugă el făcând un gest către polițiștii elvețieni care încă nu spuseseră nimic, să-i convingem pe oamenii ăștia secretoși să ne lase să aruncăm o privire într-unul dintre cavourile acelea ale lor! Nu-i chiar rău pentru un francez bătrân.

În timp ce erau conduși în jos pe scări și printr-o serie de uși de metal

strălucitoare către cutiile de valori, Bottando îl felicită pe colegul său pentru eficiență și noroc.

— Ce noroc?! Doar o treabă făcută bine. Anchete, investigații, interogatorii luate cu conștiinciozitate. Haide, poate și un pic de noroc. Dar foarte puțin.

Bottando mărturisi că nu credea că aveau să găsească ceva interesant în cutie.

— Icoanele acelea au dispărut acum nouă ani. Șansele să fi păstrat vreuna ca amintire sunt infime – asta în ideea că el e cel care le-a furat. Nu mă aștept nici la alte obiecte de valoare. Dar cine știe? Păcat că a murit în chip atât de nesocotit. O scurtă conversație cu el ar fi fost teribil de interesantă.

Făcând pe galicul extravertit, un rol pe care îi plăcea să-l joace cu toți străinii, Janet își frecă mâinile mimând teatral sentimentul de nerăbdare și anticipare, în timp ce gardianul înarmat până-n dinți scoase o cheie și o introduse în broasca unei uși mari de oțel, una dintre cele aproximativ o sută din încăperea în care se aflau. Bottando își spuse că probabil cei mai mulți posesori ai unei asemenea cutii trăiau cu impresia că au singura cheie și că orice alegeau să păstreze în ea era protejat împotriva furtului și – chiar mai rău – a curiozității autorităților. Un alt exemplu al duplicității elveține, se gândi el.

Cutia lui Morneau avea aproape un metru lungime și un capac de tablă de oțel de cinci centimetri grosime. Unul dintre polițiștii elvețieni le spusese în timp ce coborau că era una dintre cele mai scumpe cutii de valori care puteau fi închiriate, costând zece mii de franci elvețieni pe an, fapt care sugera că înăuntru era ceva interesant.

Se înșela. Nu era nici o icoană furată, nici o agendă cu numele colecționarilor, nici extrase bancare cu sumele primite, nimic care să ajute investigația. Erau în schimb foarte mulți bani: vreo jumătate de milion de franci elvețieni, cel puțin cincizeci de mii de dolari în bancnote mici și aproximativ aceeași sumă în mărci germane și lire sterline. În total, aproape patru sute de mii de dolari. Mai erau și câteva notesuri cu schițe, uzate din cauza folosirii îndelungate și pătate cu vopsea, prinse cu un elastic roșu. În timp ce banii erau scoși pentru a fi numărați și a li se nota seriile ca să li se afle proveniența, Flavia se așeză tăcută într-un colț – fusese în mare parte ignorată toată dimineața și abia dacă rostise un cuvânt de când ajunseseră – și începu să frunzărească notesurile.

Unele dintre ele erau evident vechi de câțiva ani, pline de detalii înfățișând mâini și picioare, diferite tipuri de fețe și costume, genul de desene pe care orice student la o facultate de artă de tip tradițional trebuie

să le facă. Își aduse aminte că în anii treizeci, Morneau studiase la prestigioasa Academie des BeauxArts din Paris și se părea că va avea o carieră promițătoare ca pictor, înainte de a trece la cea mult mai bănoasă de negustor de artă. Chiar predase în Lyon înainte de a se reprofila. Lucru evident din schițele la care se uita ea cu un ochi critic. Era foarte talentat: se vedea clar că desenele în peniță erau executate cu ușurință și dexteritate, dar erau demodate și aproape în întregime copiate. Făcând apel la cunoștințele ei, a recunoscut desene după Rembrandt, picioare copiate de la Parmigianino, repetări nesfârșite ale unor scene din Capela Sixtină, toate executate cu schimbări de detaliu care îl ajutau pe artist să experimenteze pentru a vedea cum lucraseră alți pictori.

Printre schițe erau și numeroase însemnări. Probabil o parte dintre cursurile plictisitoare de istoria artei predate înainte de mișcările din 1968, după care urmase o schimbare radicală a metodelor educative. Acestea nu dăduseră lumii pictori mai buni, dar erau probabil mai puțin plictisitoare. Rețete pentru culori, citate din artiști, fragmente din cărți de tehnică, toate notate cu un scris urât, aproape ilizibil. Celelalte carnete, multe într-o stare mai bună decât primul, conțineau același lucru. Cele mai noi erau primele trei din teanc, dar aveau un conținut asemănător.

Flavia se gândi că recunoașterea stilurilor de pictură e doar o chestiune de exercițiu. În primul caiet la care se uitase fusese nevoită să se străduiască destul de mult ca să deosebească un Rubens de un Correggio. Acum, după doar câteva minute, îi era mult mai ușor și o făcea mai repede.

S-a mai uitat o dată, concentrându-se, apoi a ridicat ochii să se asigure că cei cinci bărbați erau încă prinși în discuție și nu-i acordau nici o atenție. Băgă trei caiete în geanta de piele neagră de care râdea toată lumea la birou pentru că era ridicol de mare și total lipsită de feminitate, le prinse pe celelalte cu elasticul roșu și le așeză pe masă lângă teancurile de bancnote.

Patruzeci și cinci de minute mai târziu, cei doi italieni și francezul erau într-un restaurant și comandau ceva de mâncare. Prânzul fusese ideea Flaviei și fusese primită cu entuziasm de superiorii ei, deși din motive diferite. A urmat o mică, dar foarte politicoasă dispută în legătură cu alegerea restaurantului. Janet sugerase o *trattoria* italiană, iar Bottando răspunsese la compliment insistând să meargă la un restaurant franțuzesc. Pentru că era sigur că asta era cea mai bună alegere, Janet se lăsase convins, dar se revanșă pentru șovinism și comandă o sticlă de Montepulciano, pe care îl considera unul din puținele vinuri care ar fi meritat să fie produs la el în țară.

Sorbi cu atenție pentru a putea simți gustul și apoi întrebă:

— Deci, prieteni, cu ce vă pot ajuta?

Bottando păru surprins.

— Pe noi? Ce te face să crezi că vrem ceva?

— Nu mi-o lua în nume de rău, dar unul dintre voi sigur vrea ceva. Sunt o persoană atentă și perspicace. Iar pe tine te cunosc destul de bine, ești un om politicos, dar te-ai purtat foarte urât cu elveții, de care ai scăpat repede ca să poți lua masa doar cu mine. Sunt flatat, dar puteai să îmi propui mai devreme și să fie totul mai puțin evident. De aceea m-am gândit că sigur vrei să mă întrebi ceva ce ți-a venit în minte acum, iar invitația ai făcut-o după cuvintele pe care ți le-a șoptit asistenta ta la ureche. Deci...

— Complet greșit. Voiam să mă bucur de masă, nu să fie un chin. Deși recunosc, vreau să aud ce știi despre Morneau. Pare un tip ieșit din comun.

— Într-adevăr. Așa a fost. Apropo, vă recomand păstrăvul. Are unul dintre puținele sosuri de pe aici cu mai puțină făină. Dacă nu, atunci vițel. Mă bucur foarte mult să te văd. Dar insist să fii sincer. O să-ți povestesc despre viața și cariera secretă a domnului Morneau – atât cât știm și noi – dacă îmi spui și tu ultimele noutăți din Roma și cel mai recent scandal. Nu ne-am mai văzut de ceva vreme. Trebuie să fie o grămadă de lucruri despre care nu știu nimic.

Își făcu de lucru cu pâinea, luând o bucățică în furculiță și înmuind-o în sosul din farfurie, în timp ce Bottando se gândea dacă ar fi bine să încalce regula tăcerii pe care i-o impusese atât de strict Flaviei cu câteva săptămâni în urmă și să îi vorbească despre pictura lui Rafael. Pe de altă parte, se îndoia de capacitatea francezului de a păstra un secret.

— Deci, începu Janet, ridicând capul fără prea mare tragere de inimă și ștergându-și un strop de sos de pe bărbie. După cum ai observat, Morneau era un om foarte bogat pentru un simplu negustor de artă. Ducea o viață luxoasă, deținea o casă în Provence, un apartament spațios în Paris și o galerie care, deși avea succes, în mod sigur nu îi aducea destui bani ca să se poată întreține. Nu avea ipoteci, nici datorii. Nu am găsit nici un act incriminator la reședințele lui, când am ajuns să aruncăm o privire. Era un om foarte grijuliu și ordonat. De unde a avut toți banii ăștia? În mod sigur nu din activități legale și nici din vânzarea icoanelor furate. Știm de douăzeci și cinci pe care probabil că le-a furat. Chiar dacă ar mai fi încă douăzeci și cinci de care nu știm, ar însemna, să spunem, șase sau șapte milioane de franci într-o perioadă de zece ani. Or, el a cheltuit mult mai mult decât atât. Înseamnă că se mai ocupa și cu altceva. Apoi a dispărut. Vorbim despre un om care era prezent la aproape toate vernisajele, n-a ratat nici un spectacol de balet vreme de aproape cincisprezece ani și era o persoană foarte importantă în lumea artei. Se volatilizează aproape un an și

reapare într-o postură jenantă, și mort pe deasupra. Unde a fost, ei? Îmi poate spune cineva?

Își termină micul discurs și zâmbi de parcă ar fi așteptat aplauze pentru excelentul său raționament.

— Speram să poți *tu*. Nu ne-ai spus nimic, de fapt. Ce făcea, cu ce se ocupa? întrebă Bottando.

Janet ridică din umeri.

— Cu asta nu vă pot ajuta. Deducția are și ea o limită. Pentru mai mult ai nevoie de informații. Acum spune-mi ce mai e nou la Roma.

Înainte de a putea începe, Flavia, care până atunci se uitase pe fereastră, făcu unul dintre primele ei comentarii din ziua aceea. Nu-i plăcea să fie ignorată, deși era pregătită uneori să accepte ca Bottando să o trateze ca pe un obiect decorativ. Dar el nu făcea așa ceva foarte des și, de altfel, era bătrân și se născuse în sud, nu te puteai aștepta să fie perfect. Dar hotărâse că era momentul să-și facă simțită prezența.

— Poate că ar trebui să îl provocăm pe domnul comisar la un alt exercițiu deductiv, spuse ea, zâmbind cuceritor către francez.

Întotdeauna făcea așa când avea impresia că e puțin obraznică. Dar înainte de a putea să-și continue șirul gândurilor, Bottando o întrerupse.

— Într-adevăr. Cât era el de bun ca pictor? Cum arătau icoanele alea false? M-am gândit că am putea să le punem câteva întrebări bine țintite celor mai buni falsificatori din Napoli. Acum, că e el mort, s-ar putea să vorbească mai mult ca de obicei.

Janet se gândi un moment.

— Dacă ne referim la calitățile lui de artist, trebuie să recunosc că era destul de bun, dar s-a născut prea târziu. Respingea modernismul sub toate formele sale. Dacă s-ar fi născut cu un secol mai devreme, ar fi putut fi un pictor de mare succes. Icoanele pe care le-a făcut nu au fost toate de aceeași calitate. Primele erau bune, pictate pe panele vechi, acoperite de praf, destul de bine executate. Dar odată ce tehnicienii au știut ce să caute, au putut fi foarte ușor identificate – ceva despre vopseaua din găurile făcute de cari, care nu există la originale. Ultimele au fost mai de proastă calitate. Se pare că și-a dat seama că nu trebuie să fie atât de bune ca să fie convingătoare, așa că nu și-a mai bătut prea mult capul. Totuși, lăsând la o parte problemele tehnice, chiar și cele mai puțin bune sunt remarcabil executate. Au o mare încărcătură spirituală, de parcă le-ar fi făcut doar din plăcerea de a picta. Nu mă surprinde că monahii au fost păcăliți. După ce le-a aplicat patina și un strat de praf, arătau minunat, chiar mai bine decât originalele. Ar trebui să le vedeți. De obicei se presupune că falsurile nu sunt la fel de bune ca originalele. Dar eu nu sunt atât de sigur. Morneau

înțelegea pictura. Ăsta e punctul în care mulți eșuează. Le-a zâmbit celor doi. Credeai că vechiul tău prieten era de fapt un filistin, nu?

Ajunseseră la cafea și conversația dădea semne că începea să aibă conotații anecdotice. Flavia se îndemnă să mai încerce o dată.

— Comisare, începu ea, ce știți despre evidențele băncii în privința deschiderii cutiei de valori? Când a fost făcută ultima vizită?

— Nu știu. Nu am reușit încă să facem rost de evidențele bancare. Dar după cum arată pașaportul, ultima lui intrare în Elveția a fost în mai, răspunse Janet.

Flavia zâmbi triumfătoare. Se gândi că ar trebui să-i arate lui Bottando din când în când ce asistentă extraordinară are. Deși uneori îl cam băga în bucluc și-i dădea dureri de cap. Așa cum avea să facă și acum. Duse mâna la geantă, după carnetele pe care le șterpelise. Își ceru niște scuze nesincere pentru că le luase într-un mod atât de lipsit de bun-simț și le întinse către cei doi bărbați.

— Uitați-vă puțin. Vi se pare ceva cunoscut?

Janet se uită la ele, părând cu adevărat nedumerit, și i le întinse lui Bottando. Acesta se arătă la fel de mirat. Apoi Flavia simți dinspre el unde vagi de agitație și își dădu seama că a înțeles.

— Ah, spuse el, înapoindu-i-le.

E într-adevăr foarte rapid, se gândi ea.

— Nu aș vrea să par prea curios... spuse Janet.

Bottando părea furios.

— Nu ești. Dar asta nu trebuie să ajungă la urechile nimănui. Cea mai mică aluzie ar putea să creeze haos pe piață.

Flavia era din nou impresionată. Ea a avut la dispoziție tot drumul până la restaurant ca să își dea seama de posibilele consecințe, Bottando avusese doar câteva secunde și intuise imediat potențialele probleme și capcane. Și mai ales impactul pe piața obiectelor de artă, dacă scăpa chiar și o șoaptă.

— Sigur, sigur, replică Janet. Dar la ce anume nu trebuie să fac aluzie?

Flavia îi mai dădu o dată carnetul.

— Schițele astea, spuse ea pe un ton lejer, par să semene foarte bine cu portretul Elisabettei di Laguna de la Roma. De Rafael. Sau poate ar trebui să începem să spunem *atribuit* lui Rafael.

Janet mai privi o dată, apoi dădu din cap.

— Cred că seamănă. Și ce-i cu asta? Orice artist occidental a făcut probabil schițe după Rafael.

— Înainte de luna mai, anul trecut? Înainte ca tabloul să fie descoperit și înainte să știe cineva cum arată?

Janet se lăsă pe spătarul scaunului și un zâmbet larg i se întinse pe față.

— Splendid, spuse în cele din urmă. Ce încântător, adăugă după ce se mai gândi puțin. Ce neplăcut pentru voi, încheie după o pauză.

— După ce n-o să mai jubilezi, spuse Bottando sever, o să vezi de ce e așa de important să fii foarte discret. Fără bârfe la birou. Nici un cuvânt, nici măcar soției tale. Nimănui.

— Desigur, desigur. Dar te rog, te implor! Rezolvă repede problema asta. Fiecare zi în care nu voi putea spune nimic va fi o zi pierdută. Și bineînțeles, adăugă cu o încercare de a se întoarce la profesionalism, dacă ai nevoie de ajutor, trebuie doar să-mi spui. Ah, adăugă cu fața aproape explodând de încântare, îmi doresc să pot fi acolo când îi vei spune omului aceluia îngrozitor, Tommaso.

— Toată lumea zice asta, replică Bottando cu amărăciune. Dar eu sunt cel care trebuie să îl înfrunte. S-ar putea să nu supraviețuiesc de data asta.

Terminară masa la scurtă vreme după aceea. Janet se întoarse în Franța în toane foarte bune și promițând să le trimită evidențele deschiderii cutiei de valori imediat ce va reuși să intre în posesia lor. Dispoziția lui Bottando era mult mai proastă. Înainte de a se urca în avionul de la ora patru care avea să îi ducă înapoi la Roma, a sunat la muzeu încercând să discute cu directorul. Era într-o ședință și o secretară, care fusese evident atenționată să preia toate apelurile, a refuzat să îl cheme la telefon, deși Bottando a insistat spunând că era o chestiune importantă, treburi polițienești.

Generalul renunță. Până la urmă tot va trebui să meargă la petrecere și să îl caute acolo. Apucase ce-i mai rău din fiecare dintre cele două lumi, își spuse el posomorât.

8

Odată ajuns la muzeul din grădina Borghese, Bottando își lăsă haina și o luă spre galeria de la parter, unde avea loc recepția. Era un eveniment important, care începuse de ceva vreme, și galeria principală a sculpturilor fusese deschisă pentru a putea primi zecile de invitați. Luă un pahar de șampanie de la un chelner care tocmai trecea pe lângă el, observând că, așa cum îi era obiceiul, Tommaso folosea cu dărnicie fondurile despre care se plângea mereu că sunt prea puține.

— Chiar deloc, replică un angajat al muzeului care ajunsese la aceeași tavă cu băuturi, auzind observația cinică a lui Bottando. Tommaso îi spune investiție. Într-un fel, are dreptate. Bairamul ăsta e în onoarea domnilor de acolo.

Arătă spre un grup de vreo șase oameni care se rezemau de o statuie impunătoare.

— Nu deranjează pe nimeni că folosesc un Canova drept măsuță pentru băuturi? întrebă Bottando.

Se uită cu atenție la ei. Intraseră cu toții în același timp cu directorul și stăteau în jurul uneia dintre statuile din mijlocul galeriei. Purtau costume gri-deschis, cămăși albastre și cravate cu dungi. Conversația era aprinsă, iar Bottando bănuia că nu discutau despre frumusețea care îi înconjura.

— Evident că nu. Știi, sunt oameni de afaceri americani care speră să câștige un contract guvernamental în domeniul apărării.

Omul făcu un gest larg, care trebuia să sugereze averi imense și intrigile aferente. Era o mișcare amplă, nu foarte bine coordonată, și Bottando își dădu seama că omul băuse.

— Și cum altfel poți face o impresie bună decât printr-o donație grasă la muzeul național? termină el fraza.

Tânărul, cam pe la treizeci de ani și cu o expresie deschisă, care era momentan umbrită de băutură, dădu din cap afirmativ.

— Exact. Șeful lor, marele om alb, e chiar acum cu Tommaso în birou. Urmează fără îndoială un cec care va acoperi costul petrecerii, după care va rămâne o sumă destul de mare ca să se poată ocupa de instalația electrică din hardughia asta care stă să cadă. Isteață treabă, nu crezi?

Bottando se întoarse spre el.

— Știi că ești prima persoană de aici care a spus vreodată ceva pozitiv despre Tommaso?

Chipul omului se întunecă.

— Apropo, eu sunt Giulio Manzoni, zise el, întinzând o mână pe care Bottando o strânse scurt. Restaurator adjunct. Recunosc, nu e foarte simpatizat printre noi. Dar nu e chiar așa de rău pe cât pare. Iar locul ăsta are nevoie să fie bine scuturat ca să scoatem ceva din praful de aici. Evident, părerea mea bună nu o să-l ajute prea mult.

— Adică?

— N-ai fost aici mai devreme? E clar că nu. S-a terminat, a demisionat. A spus că s-a hotărât să se pensioneze mai devreme și să se retragă în casa din Toscana. Destul de șocant, dacă luăm în considerare celelalte lucruri. După cum bine știi, totul aici se face sub patronaj. De exemplu, eu am fost angajat cu ajutorul lui Enrico Spello și aproape toată lumea mă consideră protejatul lui.

— Asta e bine, nu? se interesă Bottando, surprins de veștile primite. Doar Spello e următorul la rând.

Restauratorul clătină din cap plin de convingere.

— Nu mai e. Pentru că în același timp Tommaso l-a numit pe Ferraro succesorul lui.

— Măi să fie, spuse Bottando încet, în timp ce se gândea ce implicații vor avea toate noutățile aflate. Credeam că nu îl suportă pe Ferraro. Cum de s-a ajuns la asta?

— Poate că s-o fi săturat să nu fie simpatizat. O fi și el om până la urmă. De altfel, e foarte bogat, așa că de ce s-ar speti muncind? E adevărat, nu-l place pe Ferraro, dar se pare că pe Spello îl place și mai puțin. Nu poți ști niciodată cu el, e greu să treci de fațadă. De altfel, singurul mod de a-i face pe ceilalți să îi regrete plecarea e să se asigure că succesorul lui e și mai dezagreabil. Înțelegi de ce sunt la al cincilea pahar deja?

Bottando aprobă cu un aer înțelept.

— Cred că da.

— Crezi? Lasă-mă să-ți explic și o să vezi că am dreptate.

Manzoni se aplecă și îl împunse cu degetul în piept.

— Ferraro e un șobolan care-și dă importanță, da? Spello va fi principalul lui rival. Așa că va vrea să-i reducă din putere cât mai mult, să-l umilească. Dar nu poate să-l atace direct, pentru că Spello are niște drepturi. Deci cum va ajunge la el? Prin mine, bineînțeles. Acum se împunse în piept cu degetul ca să fie mai clar, apoi se întoarse și gesticulă spre noul director adjunct, care intra prin ușile masive de stejar din capătul celălalt al camerei. Uită-te la el. Ce aer triumfător afișează, nu ți se pare? Parcă ar fi un om care a învins toate obstacolele. Un aer de triumf vulgar.

— Ce te face să crezi că așa va rămâne? Până la urmă, o asemenea decizie nu îi aparține lui Tommaso.

Discuția începea să-l agaseze pe Bottando. În general, avea relativ puține legături cu muzeul. Și chiar dacă nu se putea spune că el și Tommaso se înțeleseseră foarte bine, până la urmă ajunseseră la un *modus vivendi* în care nu-și puseseră bețe în roate. Se îndoia că Ferraro va fi la fel de ușor de manevrat.

Manzoni aprobă, în timp ce dispoziția lui agresivă se transforma treptat într-una de resemnare lugubră.

— Acum câteva luni era cât p-aci să fie înlocuit. Spello era candidatul din interior, cel care urma să aplaneze conflictele, un om cu care toată lumea putea lucra. Dar bineînțeles că Tommaso a dat lovitura cu pânza de Rafael și toți membrii guvernului cred că e cel mai tare de la inventarea roții încoace. Oricine are susținerea lui va fi bine văzut.

Restauratorul părea extrem de afectat și se uita lung la paharul gol. Apoi, fără să mai spună ceva, se îmbletici în direcția cărucior ului cu băuturi. Bottando respiră ușurat: oricât de tare empatiza cu situația omului, avea alte lucruri la care să se gândească.

Tommaso nu era prin preajmă, realiză el după ce-și roti privirea prin

încăpere. Îl văzu pe Spello într-un colț și era clar, după umerii lăsați ai omului, că era foarte dezamăgit și probabil furios. Îl înțelegea, dar nu avea dispoziția necesară pentru un alt monolog indignat, oricât de justificat era. În alt colț îi văzu pe Jonathan Argyll și pe sir Edward Byrnes. Pe moment fu surprins că erau acolo și că discutau atât de amical, dar apoi își aduse aminte că Flavia îi pomenise de bursă. Nimic nu liniștește spiritele înfierbântate ca niște bani. Cel puțin ei păreau să fie într-o dispoziție mai bună, dar nu simțea nevoia de a vorbi cu nici unul dintre cei care aveau o cât de mică legătură cu tabloul lui Rafael. Așa că în următoarele zece minute îi ascultă pe un critic și specialist în timp ce se uita atent în jur, așteptându-l pe Tommaso.

După ceva timp, ușa se deschise, dezvăluind camera printr-o crăpătură îngustă, în care Tommaso dădea mâna cu bătrânul american și îi spunea în mod evident la revedere. Expresia binevoitoare sugera că primise cecul. Bottando așteptă momentul pentru a-i strica toată seara.

Se uita în gol în jurul lui, neștiind ce să facă, iar indecizia îl făcu să piardă ocazia de a-l prinde pe director singur, ca să poată pleca acasă repede. Ferraro apăruse și el în prag și începuse o conversație aprinsă cu Tommaso. Chiar la distanța aceea de câțiva metri, Bottando putea să vadă cum expresia de amuzament se șterse de pe fața directorului așa cum ștergi un geam cu buretele. Era o exagerare să spună că se făcuse verde, dar o nuanță de alb nesănătos era vizibilă. Ferraro în schimb părea să se controleze mai bine, dar avea o expresie sumbră.

Fu scutit de a se duce să afle despre ce era vorba, ce anume îi preocupa pe cei doi. Tommaso veni direct spre el, grația înnăscută încă simțindu-i-se în fiecare pas, în ciuda chipului îngrijorat. Poate că nu primise totuși banii.

— Generale, cât mă bucur să te văd, spuse el imediat, renunțând de data aceasta la expresiile curtenitoare pe care le folosea de obicei. Poți veni cu mine, te rog? Tocmai am primit o veste șocantă.

Directorul porni cu pas alert prin muzeu, prin sala de la intrare și apoi în sus pe scări. Bottando îl urma, dar începu să gâfâie din cauza vitezei cu care mergea ca să țină pasul.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el, fără să primească nici un răspuns.

Tommaso parcă tocmai văzuse o fantomă. Ferraro era neobișnuit de tăcut.

Nu era nevoie de explicații complexe. În timp ce deschideau ușa și intrau într-una dintre galeriile mai mici de la etajul al doilea, a devenit imediat clar despre ce era vorba.

— Sfinte Dumnezeule, spuse Bottando încet.

Rama tabloului de Rafael era încă acolo, aproape arsă în partea de sus,

dar nimeni nu ar fi putut bănui că cele câteva fire înnegrite și lichidul negru coagulat care atârna de ele fusese până nu de mult cea mai scumpă și mai apreciată pictură a lumii.

Bottando estimă că în jur de zece, doisprezece centimetri pătrați din partea dreaptă de jos nu fuseseră atinși de focul care carbonizase restul pânzei. Se mai simțea încă mirosul de ulei, lemn și pânză arse, și câteva firicele de fum se ridicau din bucățile de pânză care nu fuseseră carbonizate. Deasupra picturii, tapetul era distrus și aproape că luase foc. Bottando găsi timp să fie recunoscător că autoritățile de la muzeu nu decoraseră sala cu tapet din mătase, așa cum făceau uneori. Într-un astfel de caz, acum întreaga clădire ar fi fost în flăcări.

Nici unul dintre ei nu spuse nimic, privind doar în jur. Bottando întrevăzu urmări sumbre, Tommaso își contemplă reputația distrusă, iar pentru Ferraro era spulberarea tuturor speranțelor.

— Nu. Doar atât reuși să spună Tommaso.

Pentru prima dată, lui Bottando i se făcu milă de el. Apoi își aduse aminte care era rolul lui și își reveni.

— Cine l-a găsit? întrebă el încet.

— Eu, spuse Ferraro. Mai devreme. Și am coborât imediat să îi spun directorului, pe care l-am găsit în ușa biroului.

— Ce căutai aici?

— Mă duceam spre biroul meu să îmi iau un pachet de țigări, când am văzut fum ieșind de sub ușă. Am știut că e ceva în neregulă din momentul în care au simțit mirosul.

— De ce?

— Pentru că nu suna alarma de incendiu. Și e foarte sensibilă. Am închis-o în sălile unde se ține reuniunea, dar aici ar fi trebuit să funcționeze.

Bottando mormăi și se uită în jur. Nu trebuia să fii un geniu ca să-ți dai seama ce se întâmplase. Se așeză pe vine lângă un tub presurizat, fără a-l atinge. Inițiator de combustie. Benzină de calitate superioară, din care bagi un pic în carburator pentru a porni mai ușor mașina în zilele reci. L-a pulverizat pe tablou, apoi a apropiat de el un chibrit aprins, a plecat și a închis ușa. Combustibilul a aprins vopseaua uscată, dar încă inflamabilă de pe pânză, și totul a ars în doar câteva minute. Se mai uită încă o dată la tablou. Un dreptaci, socoti el. Părea să fi pulverizat în cerc, din colțul din dreapta jos până sus în partea opusă. Așa se putea explica de ce rămăsese neatinsă partea din dreapta jos. Foarte ușor și cu grijă, puse mâna pe rămășițele care atârnau în ramă. Erau calde încă. Oftă și se întoarse spre Ferraro.

— Închide ușa asta și pune un paznic. Du-te jos și spune-le tuturor că

petrecerea s-a încheiat, dar că nimeni nu are voie să plece. Nu le povesti ce s-a întâmplat. Avem destule probleme acum, nu avem nevoie și de presă. O să sun la secție. Putem să folosim biroul dumneavoastră, domnule director?

Bottando mai stătu acolo încă trei ore, încercând să se ocupe de consecințele extraordinare ale întâmplării din seara aceea. A dat telefoane colegilor săi din celelalte departamente, a informat Ministerul Artelor, și-a adunat oamenii. S-a așezat la birou în timp ce Tommaso se agita încoace și încolo chemându-și asistenții și pe cei de la relații cu publicul, ca să formuleze un comunicat pentru presă. În ciuda restricțiilor impuse de Bottando, ziariștii simțiseră deja că se întâmplase ceva și, mai devreme sau mai târziu, tot trebuia să li se spună.

Trecuse ceva vreme până când polițistul și directorul au găsit un răgaz ca să discute. Tommaso stătea nemișcat pe canapeaua ornată din secolul al XIX-lea, holbându-se la pictura flamandă de pe peretele opus, de parcă tocmai descoperise că era dușmanul lui personal.

— Ai vreo idee de ce nu a pornit alarma? îl întrebă polițistul.

— Probabil că din motivele obișnuite, răspunse Tommaso cu un mormăit abia auzit. Instalația electrică din locul ăsta e un pericol. Nu a mai fost schimbată de prin 1940. Suntem norocoși că nu a ars tot muzeul. De asta am propus comitetului de securitate schimbarea ei, dar, din păcate, Spello și-a folosit dreptul de veto ca să respingă propunerea.

— Hm, răspunse Bottando evaziv.

Înțelesese imediat dubla insinuare. Spello făcuse atacul posibil prin faptul că se împotrivise la propunerea șefului său. În al doilea rând, nu era greu să treci vina pentru distrugere de la director la comitet. De asta avea să se ocupe mai târziu. Se concentră pe ceea ce era mai urgent, pe chestiunea despre care discutau.

— Cât de des se întâmplă să se oprească?

— Tot timpul. Adică aproximativ o dată pe săptămână. Ultima dată a fost acum vreo două seri. Din fericire, Ferraro era încă aici. A trebuit să scoată toate siguranțele, ca să nu ia foc întreaga clădire. Gardienii erau toți la bar, ca de obicei. Uneori parcă aș încerca să conduc o casă de nebuni, adăugă cu o doză mare de disperare în voce.

Bottando îl înțelegea. Era sigur că așa stăteau lucrurile.

— Oricum, continuă directorul, ăsta a fost motivul indirect pentru petrecerea din seara asta. I-am convins pe americani să facă o donație care să îmi ajungă să schimb instalația electrică în toată clădirea. Și să combat prejudecățile lui Spello în privința modernizării. Râse cu amărăciune. Să aduci apă după ce s-a stins focul, putem să-i spunem și așa. Probabil că vor

anula cecul.

— Se cunoștea chestiunea asta?

— Bineînțeles. O alarmă care sună aiurea nu e un lucru pe care să îl poți ține secret. A, înțeleg ce vrei să spui. E posibil să fi fost cineva din muzeu?

Bottando ridică din umeri.

— Nu neapărat. Dar cred că ar trebui să aruncăm o privire la panoul electric. Poți să-mi arăți unde este?

După câteva minute și câteva rânduri de scări, erau la subsol.

— Am ajuns, spuse Tommaso.

Deschise ușa cutiei ruginite. Înăuntru erau câteva șiruri de siguranțe din ceramică. Căută, scoase una, se uită la ea și i-o dădu lui Bottando.

— Așa cum credeam. S-a ars, comentă el.

Bottando o ridică spre lumină și o examină, văzându-și spulberată una dintre teorii. Nu desfăcuse nimeni siguranța, nu tăiase nimeni firele. Se întâmplase pur și simplu. Doar în Italia e posibil să existe asemenea improvizații, îi trecu prin gând. Se pomeni apreciind tot mai mult eforturile reformiste ale lui Tommaso. Nu prea avea tact, era adevărat. Dar nimeni nu putea spune că nu erau lucruri de rezolvat pe aici.

Odată întorși în biroul directorului, în aceeași dispoziție conciliantă, Bottando încercă să aducă în discuție subiectul pentru care venise de fapt la petrecere.

— Mai sunt unul sau două aspecte ale acestei afaceri pe care cred că ar fi bine să le discutăm între patru ochi. Ar putea să te mai liniștească după seara asta îngrozitoare.

Directorul își împreună vârfurile degetelor și se uită la el întrebător. Nu părea să creadă că așa ceva era posibil.

— Cred că pierderea pe care a suferit-o muzeul nu e chiar atât de mare precum pare.

Directorul făcu o grimasă și dădu din cap.

— Te asigur că tabloul nu mai poate fi recondiționat. Sau poate că pierderea uneia dintre cele mai mari reușite artistice italiene nu ți se pare atât de mare?

Un pic pompos, se gândi Bottando, care nu era pregătit să îi facă nici o concesie. Deși trebuia să recunoască și să ia în considerare că avusese o zi proastă.

— O reușită, cu siguranță. Dar nu a artei italiene. Cred că era un fals.

Tommaso pufni.

— Vai, generale, nu începe iar cu obsesia asta a ta. Ți-am spus deja că e imposibil. Cunoști la fel de bine ca mine testele la care a fost supus tabloul. Le-a trecut pe toate cu brio. Și toți specialiștii în domeniu au fost de acord

că e un Rafael.

— Experții se pot înșela. Toți specialiștii din lume spuneau în anii treizeci că *Cina la Emmaus*este de Vermeer. Dar au descoperit că fusese pictată de Van Meergeren, când acesta a mărturisit ca să nu fie spânzurat pentru colaborare cu naziștii.

— Picturile atribuite lui Vermeer au fost foarte ușor descoperite ca fiind falsuri atunci când au fost examinate științific, obiectă Tommaso. Iar tehnica a înregistrat un progres uriaș din anii patruzeci.

— Așa cum au făcut fără îndoială și falsificatorii. Dar oricum, nu e nici ca mine, nici ca tine.Dovezile pe care le avem sunt circumstanțiale, dar îngrijorătoare.

— Și care sunt aceste dovezi?

Bottando începu să-i spună despre scrisoarea găsită de Argyll în arhiva conacului. Directorul l-a întrerupt.

— Dar asta e la fel de străvezie acum, ca prima dată. Doar nu te aștepți ca întreaga comunitate științifică să-și schimbe verdictul doar pe baza ei.

— Bineînțeles că nu. Așa cum spui, scrisoarea în sine nu dovedește nimic. Dar asistenta mea a descoperit în această dimineață ceva mai convingător. De aceea te-am sunat din Zurich, dar am dat peste secretara aia a ta incredibil de conștiincioasă.

Îi povesti pe scurt despre căutarea lui Morneau, despre cutia de valori și despre descoperirea pe care o făcuseră.

Asta chiar l-a năucit pe Tommaso. Se duse la un raft pe care erau aranjate cărți legate în piele, îl deschise și scoase o sticlă. Turnă un lichid auriu în două pahare și îi dădu unul lui Bottando. Bău cu înghițituri mari și își masă fața cu cealaltă mână. Toată pompozitatea lui se evaporase.

— Dacă am înțeles bine, argumentul tău se bazează doar pe ștampilele de pe pașaport? Dar n-ar fi putut pune altcineva schițele în cutia de valori, după ce tabloul a apărut pe toate copertele revistelor și în toate ziarele din țară?

Bottando schiță un gest aprobator.

— Da. Ți-am spus că sunt dovezi circumstanțiale. Doar că sunt acum două lucruri care ne conduc în aceeași direcție.

— Nu pot să cred așa ceva, spuse directorul după o pauză. Și dacă e adevărat, de ce s-ar fi obosit cineva să distrugă tabloul? Vreau să spun, comentă el sfidător, că e clar de ce s-a întâmplat asta, nu-i așa?

Bottando se uită la el întrebător.

— A fost clar un atac la adresa mea. Chiar azi am anunțat că mă pensionez și că succesorul meu va fi Ferraro. Distrugerea picturii a fost un fel de revanșă, care să mă facă să par un fraier. Și nu are sens decât dacă

pictura era autentică. Știu că nu sunt foarte agreat aici.

Se opri. Bottando se întrebă dacă se aștepta să obiecteze și să îl asigure că nu era adevărat. Dar hotărî că nici măcar Tommaso nu era chiar atât de superficial, așa că nu spuse nimic.

— Tuturor le-a displăcut mereu ce am vrut să fac, au încercat să boicoteze orice îmbunătățire pe care voiam să o introduc. Ferraro e singurul care m-a susținut. Singurul care nu trăiește în anii douăzeci.

— De asta l-ai preferat în detrimentul lui Spello?

— Da. Îmi place Spello și nu-l agreez prea mult pe Ferraro. Dar aici e vorba despre viitorul muzeului și nu mi s-a părut că e cazul să țin cont de preferințele personale.

Din nou o umbră de pompozitate răzbătu din explicația plină de pasiune.

— Spello e un adjunct bun, dar un director trebuie să se lupte cu miniștrii, să stoarcă bani de la orice potențial donator. Am decis că Ferraro este cel mai potrivit pentru asta. Nu e o persoană cu care să te poți înțelege ușor, recunosc, dar era singura opțiune viabilă. Sunt destui care încearcă să ne oprească, și pe mine, și pe el. Cu orice preț.

Era o interpretare legitimă, admise Bottando.

— Dar, obiectă el, îmi e greu să îmi imaginez că un om care a lucrat în muzeu atâția ani se poate preta la un asemenea act de vandalism.

— Păi, să-ți imaginezi! pufni Tommaso. Ți-am spus că aici e un adevărat balamuc și nu am exagerat deloc. Dar n-ai înțeles ce-am vrut să zic, continuă el plin de vervă, uitându-se fix la polițist și aplecându-se în față în efortul de a-l convinge. Dacă tabloul ar fi fost un fals, de ce să vrea cineva să îl distrugă? Pentru respectivul ar fi fost mult mai bine să aștepte să fie descoperită frauda.

Bottando zâmbi și schimbă ușor subiectul conversației, spre o imagine mai obiectivă.

— Dacă tabloul a fost un fals, toată lumea a fost păcălită, nu doar tu. Dacă nu l-ar fi cumpărat statul italian, l-ar fi luat Muzeul Getty. Sau oricine altcineva. Felul în care a apărut a fost firesc, așa că nimeni nu s-a îndoit. Toate dovezile sugerau că trebuie să fie o altă pictură sub ceea ce pictase Mantini. Byrnes a fost cel care a scos-o la lumină. A fost ca un fel de poveste. Toată lumea a vrut să creadă. Poate chiar și cel care i-a dat foc era convins că era autentic.

Tommaso zâmbi trist.

— Numai că noi suntem cei care au dat banii. Faptul că și alții ar fi făcut-o, dacă ar fi avut ocazia, e o compensație foarte mică în comparație cu daunele aduse reputației mele.

Nu mai era nimic altceva de discutat, așa că Bottando s-a ridicat și s-a îndreptat spre ușă. Era foarte obosit.

— Spune-mi, zise ca din întâmplare în drum spre ieșire, de ce te-ai hotărât să renunți? Recunosc că am fost extrem de surprins.

— Ca toată lumea. Mi-a făcut plăcere să le văd fețele când am făcut anunțul. Ce mai carierist plin de ambiții, și-au spus ei. Dar m-am săturat de munca asta și de bani chiar nu am nevoie. Totul se rezuma doar la treburi administrative și la lovituri primite pe la spate. E nevoie de un om mai tânăr pentru așa ceva.

Tommaso zâmbi vag.

— Adică de Ferraro?

— Da. E foarte capabil, în ciuda caracterului, și știe să speculeze oportunitățile. A condus treburile pe aici câteva săptămâni, acum un an. A luat câteva decizii foarte bune. Așa și-a câștigat postul. Cât despre mine, a continuat el cu o voce melancolică, mă gândesc să mă retrag la vila mea de lângă Pienza și să trăiesc în liniște cu biblioteca și colecția mea. Cine știe? Poate mă apuc din nou de pictat. N-am mai făcut-o de ani de zile. Ar fi o schimbare plăcută, mai ales acum. Trebuie să recunoști că mi-am ales cel mai bun moment. Sau altcineva a ales.

A deschis ușa și a dat mâna cu Bottando.

— Știu că nu ne-am înțeles foarte bine, generale. Dar să știi că apreciez eforturile tale de a-l găsi pe cel care a făcut asta. Tot ce îți cer e să nu împrăștii zvonul cu falsul. Dacă vei găsi dovezi solide, e altceva. Dar nu vreau ca reputația mea să fie târâtă prin noroi din cauza unui raționament bizar.

Bottando dădu din cap.

— Mi se pare rezonabil. Oricum, avem propriile noastre motive să nu se știe. Nu îți face griji. Noapte bună, domnule director.

În vreme ce Bottando era impresionat și un pic invidios pe reacția directorului cu privire la catastrofa din seara aceea, Flavia, la ordinele lui, se chinuia să termine munca de sclav care era inevitabil asociată cu orice delict.

Era prea târziu pentru a-i lua la întrebări pe toți cei optzeci și șapte de oameni prezenți la recepție. Le-a notat doar numele și adresa și i-a rugat, politicos, dar autoritar, să nu părăsească orașul pentru a putea fi contactați. Apoi a dat lista celor de la Imigrări în caz că vreunul dintre ei încerca să treacă frontiera. Probabilitatea nu era mare. Singurii cu care nu vorbise fuseseră americanii, care plecaseră cu un zbor de noapte. Dar oricum păreau ultimii oameni pe care să fi avut motive să-i bănuiască. Suspecți

aveau destui, iar unii dintre ei erau în mod sigur destul de inteligenți ca să știe cum stau treburile. Argyll, de exemplu, căruia îi venise rândul la urmă.

— Speram să nu ne mai întâlnim altfel decât în circumstanțe amicale. Nu mi-am imaginat niciodată că o să mă interoghezi din nou, spuse el melancolic.

— Nu te interoghez. Doar îmi notez datele și adresa ta, răspunse ea în același stil abrupt care o caracteriza.

Argyll dădu din mână.

— Să nu ne pierdem în detalii. O să mă interoghezi, am șanse mari să fiu suspectul numărul unu.

— Ai o părere prea bună despre tine.

— N-aș zice. Bine, bine. Poate nu chiar suspectul numărul unu. Dar între primii cinci, cu siguranță. Și nu pot spune că sunt încântat.

Flavia se lăsă pe spătarul scaunului și-și puse picioarele pe birou. Era obosită și i se părea greu să aibă o atitudine profesională și rece cu un om pe care îl cunoștea și îl simpatiza. Dar nu făcea oficial parte din poliție, așa că nu era obligată să facă asta. Câteodată ăsta era un avantaj.

— Dacă ești așa de sigur, de ce nu-mi spui motivele pentru care crezi asta?

El privi o clipă în tavan ca să-și pună ordine în gânduri.

— Ești de părere că tabloul a fost un fals, nu-i așa?

— Ce te face să crezi așa ceva?

Argyll ridică din umeri.

— Sigur e așa. Ori asta, ori cauți un maniac.

Flavia nu spuse nimic.

— Dacă a fost un fals, continuă Argyll, Byrnes a primit o grămadă de milioane pe o piesă lipsită de valoare. Întâmplarea face ca eu să fi fost cel care a descoperit-o. O realizare pe care încep să o regret. Mai mult decât atât, toți știu că Byrnes mi-a oferit o bursă.

Făcu o pauză, așa că ea interveni.

— Dar de ce să prăjești tabloul?

— Pentru că, dacă s-ar fi aflat că este un fals, ar fi trebuit să îl ia înapoi și să returneze banii. Sunt convins că există o asemenea clauză în contract. Dar dacă e distrus, nu se poate demonstra nimic. Așa că Byrnes scapă, la fel ca mine, complicele lui.

Flavia clătină încet din cap.

— Foarte convingător, comentă ea. Dar atunci, de ce să fi sugerat tu primul că e un fals?

Argyll se opri un moment, masându-și bărbia.

— Ah, nu știu. Trebuie să mă gândesc la asta.

Se uită la ea plin de speranță. Flavia se frecă la ochi, își trecu mâinile prin păr și căscă.

— Ei, destul pentru o singură seară. Îmi spui restul mai târziu. Te-ai descurca minunat ca procuror. Din păcate, sistemul nu permite asemenea manevre. Dar ai dreptate. Ești unul dintre principalii suspecți.

Se ridică să îl conducă la ușă.

— Și știu o singură modalitate prin care poți fi șters de pe lista potențialilor incineratori ai tabloului, îi spuse în timp ce ieșea.

— Care?

— Găsește-ne altul.

9

A doua zi dimineață la șapte, Flavia intră în biroul lui Bottando ca să vadă ce se mai întâmplă și să facă pregătirile pentru discuțiile cu suspecții. Ca de obicei, uită să bată, iar generalul îi aruncă o privire furioasă. Lucru care nu-i stătea în fire.

— Văd că ești cam obosit și iritat, remarcă ea în trecere.

El nu răspunse, dar îi dădu ziarele de dimineață. Flavia aruncă o privire și-și spuse că avea toate motivele să fie iritat.

— Of, la asta nu m-am gândit.

— Eu da, răbufni el. Dar nu credeam că va fi atât de rău.

Flavia se mai uită o dată. Până ieri, plăcerea lui Bottando de a mânca îl făcuse agreabil în ochii presei. Acum ziarele îl atacau cu violență, apelând la numeroase detalii. Adevărul era că toată afacerea îl ridiculizase. Șeful departamentului Furturi opere de artă bând șampanie și distrându-se în timp ce un piroman psihopat distrugea cea mai mare capodoperă a lumii, în camera alăturată.

— Trebuie să recunoști că e și puțin amuzant, începu ea, știind că făcea o greșeală.

— Flavia! replică Bottando aspru.

— Da, șefu'?

— Taci din gură, dragă.

— Sigur. Îmi pare rău.

Se lăsă pe spătarul scaunului și oftă din greu.

— Nu e nostim deloc, spuse el. Nu avem mult timp la dispoziție. Ori prindem pe cineva curând, ori dispare departamentul. Suntem între ciocan și nicovală, adăugă pe un ton glacial.

— Asta înseamnă că, dacă declari că era un fals, Tommaso o să te sfâșie bucățică cu bucățică, iar dacă nu declari, presa o să aibă grijă să rezolve ea

treaba?

Bottando dădu din cap.

— Nu ai putea să-i spui ministrului și să îl rogi să păstreze tăcerea?

Bottando râse.

— Un ministru? Să fie discret? Asta e o contradicție în termeni. Mai bine aș cumpăra o întreagă pagină de reclamă în *ilgiornale*. Făcu semn spre cel mai agresiv dintre ziare. Mă tem că nu avem alternativă. Va trebui să obținem ceva foarte repede. De altfel, cazul nostru despre Morneau începe să se clatine.

— De ce?

Îi întinse o foaie de hârtie.

— O telegramă de la Janet. A reușit să obțină datele la care a fost deschisă cutia de valori.

Flavia se uită dezamăgită. Cutia lui Morneau fusese deschisă ultima oară în august, de o altă persoană. Nu se știa cine. Dar era cu mult după ce tabloul fusese prezentat lumii întregi.

— Fir-ar să fie, nu se putu ea abține. Totuși, asta nu înseamnă că schițele au fost puse în cutie atunci.

— Nu, dar ne afectează cazul într-o oarecare măsură. Dovada a devenit neconcludentă. Sunt convins că ți-ai dat seama că după cele întâmplate seara trecută nu mai putem supune pictura la nici un test.

— Poți aresta pe cineva. Știu că e ultimul refugiu al incompetentului, dar am câștiga ceva timp. Dă bine câteva zile, chiar dacă nu e cine trebuie.

— M-am gândit și eu la asta. Poate să-l săltăm pe Argyll. Englezul nebun. Cu toate speranțele spulberate. Ar da chiar foarte bine. Presa crede oricum că englezii sunt toți duși cu pluta.

Flavia deveni brusc îngrijorată.

— Oh, nu! Nu Jonathan. Nu e o idee prea bună.

Bottando se uită la ea surprins.

— Jonathan? Jonathan? De când a devenit Jonathan?

Ea ignoră întrebarea.

— Dacă Byrnes nu a găsit originalul, înseamnă că e încă ascuns undeva. Cineva are un Rafael agățat pe perete, chiar dacă nu știe. Argyll, continuă ea cu grijă, atentă la cuvinte, e singurul care poate să-l găsească. Până la urmă, dacă există, e sub o pictură de Mantini și numai el ar ști de unde să înceapă căutarea. Dacă-l bagi la răcoare, nu va mai putea să facă nimic.

— Adevărat. Dar dacă află presa că ne bazăm pe unul dintre principalii suspecți ca să rezolvăm cazul, va fi mult mai rău, în nici un caz mai bine.

Ea zâmbi.

— Asta e destul de ușor. Trebuie doar să te ții departe de el. Mă ocup eu.

Nu fac parte din poliție, așa că poți spune cu mâna pe inimă că nu aveți nici o legătură cu el. Dacă întreabă cineva.

Bottando mormăi.

— Foarte bine. Dar va trebui supravegheat cu atenție. Ridică o foaie de hârtie pe care scrisese mai devreme și se uită la ea cu o privire jalnică. Avem o grămadă de suspecți cu care trebuie să vorbim azi.

— Cum ar fi?

— Toți cei care îl cunoșteau pe Morneau, în teorie asta însemnând aproape toți cei din lumea artei.Oameni cărora nu le plăcea de Tommaso, unde avem din nou toată lumea artei. Oameni care nutreau dorințe de îmbogățire, o categorie unde intră iar toți ce se ocupă de artă. Deci motive universale, care ne oferă posibilități nelimitate.

— Doar că cel care a dat foc tabloului trebuie să fi fost prezent la petrecere, spuse ea în timp ce se așeza și își punea picioarele pe măsuța de cafea.

— Deci ne rămân o mulțime, răspunse el. Doamne, ce încurcătură! Și dacă nu obținem rezultate repejor, noi o să fim ăia care se prăjesc.

Se uită la ea.

— La treabă! Ia-ți picioarele de pe biroul meu și pleacă pe urmele lui Argyll.

— Trebuie să dovedim că pictura era un fals, ceea ce e foarte dificil de vreme ce a fost distrusă. Caietele ne ajută într-un fel, dar nu sunt o dovadă concludentă. Așa că trebuie să găsim originalul original, ca să spun așa.

Flavia era în bucătăria noului apartament al lui Argyll. Îi spusese chiar de la ușă că acceptase camera oferită de vechiul lui prieten, Rudolf Beckett. Arăta obosit și îi zisese că după ultimele evenimente nu dormise foarte bine. Ea ar fi fost mai înțelegătoare dacă nu s-ar fi alarmat la gândul posibilităților sugerate de faptul că suspectul numărul unu împărțea apartamentul cu un jurnalist.

Dar Argyll o liniști. Colegul lui de apartament era plecat momentan în Sicilia, într-o călătorie mai lungă, să scrie niște articole despre mafie. Flavia se întrebă dacă un reporter se duce vreodată acolo și pentru altceva. Urma să lipsească vreme de câteva zile, așa că ea se întoarse cu sufletul împăcat la tema șanselor lui Argyll de a-și reabilita numele.

— Dacă dovada despre fals e așa de firavă, de ce suntem atât de convinși?

Flavia începu să numere pe degete.

— Unu, pentru că vreau să fie, pentru că ideea că tocmai a fost ars un Rafael nu îmi place deloc. Doi, pentru că altfel căutăm un nebun și nu vreau

să cred nici asta. Trei, pentru că trebuie să verificăm oricum toate posibilitățile. Patru, intuiția. Cinci, pentru că am încredere în judecata ta.

Argyll pufni.

— Șase, și tu ești la fel de nebună. În mod evident, ești singura care crede ce spun eu. Doar că eu sunt un amărât de absolvent de facultate. Nu pot să mă plimb căutând falsificatori de tablouri.

— Într-adevăr, nu poți. Dar știi mai multe despre blestematul ăla de Mantini decât oricine altcineva. Iar el e acum foarte la modă. Și rezolvarea se află probabil undeva în notițele tale.

Argyll își trecu degetele prin păr, scoase câteva sunete, își pocni degetele mari de la mâini, semne pe care Flavia le catalogă imediat ca fiind dovada stânjenelii.

— Da, minunat. Adică, vreau să spun că e greu să deschizi un asemenea subiect și așa mai departe, dar, fie...

— De ce să te obosești când poți să îl găsești singur și să te îmbogățești?

— Nu voiam să spun chiar asta...

— Dar m-am prins unde băteai, corect?

— Cam.

— Uite, e simplu, spuse ea numai miere. Dacă întreci măsura doar cu un milimetru, Bottando e gata să te aresteze ca prim suspect și să te arunce la lupi, ca să liniștească presa. Abia am reușit azi-dimineață, adăugă ea exagerând puțin, să-l conving să nu te ia pe sus chiar atunci. A recunoscut că raționamentul tău în privința motivelor e foarte convingător. Și, bineînțeles dacă ești nevinovat, vei câștiga recunoștința eternă a tuturor, de la primul-ministru până la mine, în cazul în care ne ajuți.

Argyll se întinse după o altă felie de pâine prăjită, o unse cu unt și întinse deasupra aproape un centimetru din marmelada scumpă a lui Beckett.

— Bine, fie, spuse el nervos. Ești foarte convingătoare. Dar trebuie să te avertizez că serviciile mele inestimabile nu garantează succesul.

— Păi, ai catalogul ăla al tău cu lucrările lui Mantini.

— Încă neterminat. Și acolo sunt doar tablourile care mai există. Numărul celor care au fost distruse sau uitate e, probabil, impresionant.

— Străduiește-te. O să discutăm diseară, după ce te mai gândești la asta. Mai am de rezolvat câte ceva.

— Un lucru poți să faci și pentru mine. Ai putea să-ți folosești contactele din lumea dealerilor de artă și a caselor de licitații, ca să afli dacă Morneau sau vreunul dintre cei aflați pe lista suspecților a cumpărat vreun tablou?

— Unde?

— În toată Europa. Sau cel puțin în marile centre.

— Peste tot în Europa și toți suspecții noștri? Asta e tot?

Argyll clătină din cap.

— În mod sigur nu va fi o treabă ușoară. Dar dacă afli că vreunul dintre ei a cumpărat o pictură de aproximativ aceleași dimensiuni ca pânza lui Rafael, mi-ar fi de mare ajutor.

— Înțeleg. Mai vrei și altceva?

— Să-mi spui un singur lucru. Crezi că am vreo legătură cu ce s-a întâmplat?

Flavia își luă geanta și o puse pe umăr, se încruntă un moment în timp ce cântărea în balanță riscul de a fi sinceră sau de a-l supăra cu lipsa ei de încredere.

— Mă abțin, rosti până la urmă și plecă înainte ca el să mai poată spune ceva.

După ce Flavia coborî scările și fugi să caute un taxi, Argyll se învârti prin apartament, făcând fără prea mult chef ordine, întrebându-se cum trebuia să procedeze în continuare. Îi era greu să se concentreze din cauza ideii obsesive că orice scăpare putea să-l trimită la închisoare pentru tot restul vieții. Dacă îi ajuta să găsească tabloul, poate că se condamna singur. Dacă nu, s-ar fi aflat cu siguranță în aceeași situație. Nu la așa ceva se gândise când își imaginase plăcerea de a trăi iar la Roma. Un lucru era sigur. Nu trebuia să caute doar prin hârtii. Era nevoie de un pic mai multă acțiune pentru o asemenea treabă. Flavia, își spuse, era, teoretic cel puțin, de partea lui și nu prea credea că are vreo legătură cu ultimele evenimente. Dar șeful ei nu părea să fie de aceeași părere.

Iar prima variantă era în sine destul de dificilă. Nu încercase niciodată să le numere, dar aproxima că existau în jur de cinci sute de tablouri de Mantini. Știa că jumătate dintre ele fuseseră pictate înainte de 1724, înainte ca artistul să acopere pânza de Rafael. Toate celelalte fuseseră făcute fie după acea dată, fie nu fuseseră datate. Se duse la cutiile de pantofi în care se aflau cartonașele albe care conțineau informațiile adunate în ultimii trei ani și începu să le răsfoiască. După câteva minute se gândi că ar fi mai simplu să scoată cartonașele din cutii; putea să le pună după aceea în ordine. Situațiile disperate cer măsuri disperate. După vreo oră de muncă, rezultatele erau deprimante: chiar după ce rămăsese doar cu tablourile cumpărate și păstrate în familia proprietarului până în prezent, obținuse un teanc de aproximativ doi centimetri, un centimetru însemnând cam cincizeci de cartonașe.

Apoi își aminti de scrisoarea lui lady Arabella și alese doar picturile care înfățișau ruine sau ceva asemănător. Patruzeci și cinci de tablouri. Bun. Se

calmă, își puse căștile walkman-ului pe urechi, vârî o casetă în aparat și începu să alcătuiască o listă. Nu pentru că ar fi fost esențială, dar nu mai știa ce să facă, iar alcătuirea listelor în timp ce asculta muzică avusese mereu un efect terapeutic asupra lui.

Restul zilei se scurse într-o plictiseală activă pentru toți cei implicați. La muzeu, Tommaso și cohortele lui de angajați făceau tot posibilul pentru a restabili situația, trimițând comunicate pentru presă. Bottando petrecu ceva timp cu același tip de îndeletnicire, dar renunță în cele din urmă la ceea ce părea a fi o luptă pierdută și se concentră pe treburi mai urgente.

Evident cineva din muzeu – și nu putea fi decât Tommaso – se dădea peste cap ca să arunce vina pe umerii poliției, ai lui Spello și ai nefericitului comitet de securitate. Blestemă ziua în care auzise de comitetul ăla infernal. Nu îl învinuia pe Tommaso, se gândi el într-o clipă de trecătoare obiectivitate amestecată cu milă, omul încerca doar să supraviețuiască unei calamități care nu se produsese din vina lui. Era de înțeles, Bottando își dorea doar ca directorul să nu o facă oferind la schimb capul lui. Poate că și el ar fi făcut același lucru într-o situație similară. Poate. Dar era sigur că ar fi acționat mai cu tact, neîncercând să-l șteargă de pe fața pământului chiar pe cel care, în acel moment, făcea tot posibilul să îl găsească pe adevăratul vinovat.

Rivalii lui din celelalte departamente luau și ei parte la campania de denigrare, iar el știa că singurul răspuns eficient ar fi fost o arestare sau două. Așa că dictă un comunicat neutru despre investigațiile care se derulau și despre convingerea lui că acestea se vor concretiza cu o arestare – lucru care chiar se putea face, își spuse el sumbru. Doar că nu vor avea nici cea mai vagă idee dacă au prins vinovatul sau nu.

Apoi își trimise oamenii să discute cu cei prezenți la recepție, iar el se duse la MuseoNazionale să îl pună la curent pe director și să schimbe câteva cuvinte cu dușmanii cei mai înverșunați ai acestuia. Nu cu toți. Ziua nu avea suficiente ore pentru așa ceva.

Întâlnirea a fost foarte tensionată, Tommaso mimând afabilitatea, Bottando prefăcându-se că nu observă, astfel că întoarcerea la martori și suspecți, care bănuia că vor fi mult mai agreabili, a venit ca o adevărată ușurare. Începu cu Manzoni și îl chemă în biroul lui Ferraro, pe care îl luase în stăpânire pentru moment. Restauratorul intră, aproape târându-se și arătând groaznic. Bottando nu era sigur dacă era vorba despre trauma emoțională produsă de cele întâmplate sau de efectele alcoolului. Dar nu l-a întrebat.

În mare, interogatoriul se dovedi doar o chestiune de rutină. Unde a

fost, cu cine a vorbit și așa mai departe. Toate până la momentul în care plecase de lângă Bottando.

— Și apoi?

— Ca să fiu sincer, nu îmi aduc aminte. Nu am idee cu cine am vorbit. Mă văd explicându-i cuiva despre restaurarea gravurilor. Știu asta pentru că mi-am dat seama cât de plictisitor mi s-ar părea că sunt dacă aș fi treaz.

Bottando se gândi o clipă, apoi, cu aparentă indiferență, schimbă subiectul.

— Spune-mi, ai făcut parte din echipa care a testat pânza de Rafael? Am răsfoit raportul zilele trecute. Am văzut și semnătura ta acolo.

Manzoni aprobă.

— Da. Eu am fost șeful echipei. Testele au fost făcute de experții englezi pe care i-a adus Byrnes, pentru că erau mult mai familiarizați cu aparatura.

— Înțeleg. Deci oamenii lui Byrnes s-au ocupat de tablou.

Celălalt dădu din cap.

— Și te-ai declarat mulțumit?

— Bineînțeles, spuse acesta puțin jignit. Întrebarea îi atinsese în mod evident mândria. Dacă nu eram, aș fi spus. Dar sunt oameni cu o reputație impecabilă. Tabloul a trecut cu brio toate testele. N-am avut nici o umbră de îndoială. Se opri și își mușcă unghia de la degetul mare gânditor, apoi ridică privirea. Cel puțin până acum treizeci de secunde.

— Ce vrei să spui? întrebă Bottando încurcat, conștient de lipsa de subtilitate în tehnica lui de interogatoriu.

— Nu toți tehnicienii sunt idioți, să știi, continuă omul cu o atitudine arogantă tot mai evidentă și cu un glas mai puternic. Reputația lui Tommaso depindea de tabloul lui Rafael. Dar dacă e ceva în neregulă cu el, credibilitatea lui va scădea vertiginos și va fi imediat înlocuit cu Spello. A fost ars fie pentru a-i face rău, fie dintr-un alt motiv asemănător. Tu, de exemplu, fără un motiv anume, citești rapoarte tehnice când, teoretic, ai alte treburi mai urgente de rezolvat. Ceea ce mă face să suspectez...

— Ceea ce nu te face să suspectezi nimic. Ai doar o imaginație bogată.

Bottando continuă repede cu restul întrebărilor, simțindu-se ușor alarmat pentru că scăpase conversația de sub control. Mahmur sau nu, omul făcuse niște conexiuni mult prea repede. Și nu îi plăcea asta.

Îl însoți pe restaurator până la ușă, invitându-l în anticamera în care stătea în mod normal secretara. Următorul candidat era acolo, așteptându-l liniștit.

— Văd că o să ai o zi grea, spuse Manzoni în loc de salut, dar mi-ar plăcea să mai discutăm, dacă nu te deranjează. Pot chiar să mă uit prin raport să văd dacă nu sunt găuri.

— Ar putea fi?

— Aș prefera să îl citesc mai întâi, ca să nu spun prostii. Apoi trebuie să mă gândesc puțin. De altfel, nu vreau să-ți stric programul. Pot să trec pe la tine la birou, după program, ca să îți spun părerea mea? Diseară, pe la șapte?

Bottando acceptă, îl privi plecând și îl invită pe Spello înăuntru. Cu unul am terminat, mai sunt opt, se gândi. Poate mă ajută și Flavia după-amiază. Îl privi pe specialistul în artă etruscă așezându-se cu grijă pe scaun și se întrebă cum ar trebui să înceapă. Nu era nevoie să își bată capul. Spello începu singur, cu o declarație sinceră.

— Mă aflu aici pentru că sunt unul dintre cei mai promițători incendiatori, spuse. Împiedicat de mașinațiunile lui Tommaso să ocup postul de director, care îmi revenea pe merit.

— Și ai fost atât de afectat încât te-ai răzbunat dând foc picturii lui neprețuite?

Spello zâmbi.

— Și astfel, dintr-o singură mișcare, am provocat un scandal care a subminat puterea lui Tommaso de a recomanda pe cineva, asigurându-mă deci că voi ocupa postul. Ușor de făcut, mai ales după ce mi-ai spus că era un fals, așa că nu e o mare pierdere. Dar nu. Nu s-a întâmplat așa ceva, deși recunosc, e o ipoteză credibilă.

— Cu excepția faptului că dovada noastră cea mai importantă a devenit acum neconcludentă. Pictura ar putea, la fel de bine, să fi fost autentică.

Omul păli vizibil la auzul veștii. Oare de ce? Era supărat din cauza unei asemenea pierderi? Bottando avu o senzație teribil de neplăcută. Spello părea foarte dornic să explice de ce trebuia să fie arestat imediat.

— Ai fost singur ieri-seară? Puteai să te fi strecurat fără să te vadă nimeni?

— Nimic mai simplu. Urăsc astfel de adunări. A trebuit să vin, dar compania, conversația și căldura mi s-au părut oribile. De obicei mă furișez să citesc o carte ca să îmi revin și apoi mă întorc. Am stat aici vreo oră ieri-seară. Singur, singurel. Nu m-a văzut nimeni venind, nu m-a văzut nimeni plecând.

Dezastruos de sincer. Dacă ar fi vrut să simplifice lucrurile pentru poliție, ar fi trebuit ori să aibă un alibi imbatabil, ori unul care să poată fi demontat. Admițând candid că nu avea nici un aliat, complica mult lucrurile.

— După ce ți-am spus că e posibil ca tabloul lui Rafael să fie fals, nu ai vorbit cu nimeni? începu Bottando, schimbând subiectul.

Nu era deloc mulțumit. Până acum, prestanța lui la interogatorii, unde

ar fi trebuit să se dovedească un maestru în domeniu, fusese total nesatisfăcătoare. Pierduse avantajul cu restauratorul și se părea că făcea aceeași greșeală cu Spello. Poate că stresul începea să-și spună cuvântul.

— Dacă ai fi vrut neapărat postul, ai fi împrăștiat zvonul, nu-i așa?

Spello clătină din cap.

— Nu neapărat, spuse pe un ton neutru. În primul rând, se putea ajunge foarte ușor la mine. În al doilea rând, fără dovezi, Tommaso ar fi demontat zvonul, punându-l pe seama unei campanii jalnice a adversarilor săi ceea ce ar fi fost adevărat până la urmă. Am îndoieli. Orice ar crede Manzoni, nu cred că poate să găsească ceva în neregulă cu testele alea.

Bottando mârâi și făcu o nouă încercare.

— Alarma de incendiu, spuse el. Cum ai închis-o?

Observă că nu mai folosea limbajul ipotetic al condiționalelor. Și Spello remarcă asta și pentru prima dată polițistul văzu o urmă de nesiguranță pe fața lui.

— *Dacă* am închis-o, îi răspunse el cu emfază, am procedat exact așa cum s-a procedat de fapt. Am scos siguranța bună și am înlocuit-o cu una arsă, lăsând să se creadă că s-a ars pur și simplu.

Bottando sări de pe scaun.

— De unde știi că asta s-a întâmplat?

— Am vorbit cu electricianul. E un bătrânel la fel ca mine. Lucrează de ani buni aici, și el. Ne-am înțeles bine de la început. A fost cam supărat când a văzut siguranța. Spunea că era convins că o schimbase, că pusese una nouă în loc. Una care nu semăna deloc cu cea arsă, care a fost găsită. M-am gândit că, desigur, fusese înlocuită. Existau mari șanse să nu își dea nimeni seama sau, dacă observa cineva, să nu facă legătura.

Bottando se gândi o vreme. Povestea lui Spello se lega și elucida cel puțin modalitatea în care fusese făcută treaba. Dar suspiciunile planau tot asupra lui. Și bătrânul înțelese.

— Așa că, vezi. Am avut motiv, ocazie și nici un alibi. E suficient ca să mă arestezi, dacă asta vrei.

— Da, aprobă el, apoi continuă mai oficial. Pentru moment, nu vom opera nici o arestare. Dar trebuie să-ți cer să nu părăsești Roma în următoarele zile. Orice încercare va fi considerată tentativă de fugă. M-ai înțeles?

— Perfect, generale, veni răspunsul la fel de încordat, urmat de un zâmbet conspirativ. Dar pot să-ți spun că, dacă mă arestezi, faci cea mai mare greșeală. Va fi suficient pentru spălarea reputației lui Tommaso. Și din cauza comitetului, o să te duci la fund împreună cu mine.

10

La șapte și jumătate seara, Bottando era încă la birou așteptându-l pe Manzoni. Voia neapărat să discute cu el, mai ales după ce acesta îl sunase pe la amiază spunându-i că era posibil să fi găsit ceva interesant. Dar acum întârzia. Un lucru obișnuit pentru genul acesta de oameni, dar Bottando, care încă mai păstra unele obiceiuri din pregătirea lui militară, era iritat. Punctualitatea, credea el, este o adevărată virtute, deși nu mulți dintre compatrioții lui ar fi fost de acord cu el. Își umplu timpul făcând câte ceva, încercând să se calmeze.

În timp ce el mormăia despre lipsă de respect și despre cât de nedemn este pentru un general să aștepte asistenți restauratori, Flavia ajunsese la apartamentul lui Argyll ca să vadă ce progrese făcuse în timpul zilei. Dar nu-i răspunse nimeni. În ciuda cererii ei exprese de a sta acasă, omul plecase. Fir-ar să fie! Un moment s-a gândit că poate nu funcționa soneria. Era un bloc vechi și destul de neîngrijit, așa că era posibil. Intră într-un bar și dădu un telefon. Nici un răspuns.

Furioasă, începu să bombăne învârtind în minte același tip de gânduri pe care le măcina și șeful ei. Avusese o zi grea și era frustrată că după atâta muncă nu se întrevedea nici un rezultat. Și să-i tragă țeapa un tip care ar fi trebuit să-i fie recunoscător că nu era deja în spatele gratiilor, uite ceva de-a dreptul revoltător.

Punctul culminant, sau poate fundătura, acelei zile fusese o vizită la sir Edward Byrnes. Spre deosebire de Bottando, nu avusese parte de ceva ce semăna cu o mărturisire și îi fusese destul de greu să pună toate întrebările la care voia răspuns fără a trezi suspiciuni cu privire la originea tabloului.

Byrnes trebuia să creadă că singurul lucru pe care îl căutau era tipul cu spray-ul. Nu era cazul să dea toate cărțile pe față, mai ales că, din punctul ei de vedere, englezul renumit și bogat era de departe principalul suspect.

Îl găsise la hotel: unul dintre cele mai scumpe, cum era de așteptat, deși nu dintre cele mai opulente de pe via Veneto. Dimpotrivă, combinația de bani și rafinament îl dusese pe Byrnes într-un *palazzo* relativ puțin cunoscut, dar intim și elegant, care nu era nici măcar pe Corso, unde puținii oaspeți se simțeau ca acasă împreună cu propriii lor servitori.

În holul de la recepție decorat în nuanțe delicate de alb și roz, unde nu erau decât ei doi, Byrnes o invitase să se așeze pe canapea, în timp ce el se plasase în fața ei, într-un fotoliu tapițat, și chemase un ospătar cu un gest scurt. Acesta venise după doar câteva secunde.

— Ceva de băut, *Signorina?* întrebă el într-o italiană perfectă. Sau vei spune „nu în timpul serviciului”?Clipi ca o bufniță binevoitoare din spatele

ochelarilor cu lentile groase, rotunde, în timp ce vorbea.

Putea să interpreteze asta în două feluri, se gândi ea. Pe de o parte putea să fie felul natural de a se purta al unui om care încearcă să fie amabil, pe de altă parte ar putea să fie îngâmfarea unuia care știe că a scăpat basma curată.

— Nu, sir Edward. Cred că e o regulă valabilă doar pentru englezi. Și oricum, eu nu lucrez în cadrul poliției.

— Bun. Foarte bine gândit.

Nu era sigură la ce anume se referea. Byrnes comandă apoi două pahare de șampanie, fără să o întrebe și pe ea.

— Acum spune-mi cu ce te pot ajuta.

Nu spusese „Ce dorești?" se gândi ea. Vrea să pară cât mai prietenos. Asta nu înseamnă ca va spune mai multe. Flavia îi zâmbi. Nu era genul de om care să te lase să conduci o discuție, cu atât mai puțin când era vorba de o femeie.

— În mod evident e vorba despre Rafael și despre cele întâmplate ieri-seară...

— Și vrei să știi dacă am de obicei un spray cu benzină la mine? Sau dacă am văzut pe cineva suspect?

— Ceva de genul ăsta. Câteva întrebări de rutină pe care le punem tuturor celor care au fost în muzeu seara trecută.

— Mai ales dacă se întâmplă să fie responsabili de faptul că tabloul a ajuns la muzeu, observă el, apoi scoase o pipă scurtă și începu să o umple cu tutun dintr-o punguță de piele.

Problema cu toți cei implicați în afacerea asta e că sunt prea deștepți, își spuse ea.

— Aș vrea să vă pot furniza informații care să fie de ajutor. Sunt, bineînțeles, destul de afectat de cele întâmplate. Îmi era foarte drag tabloul și eram extrem mândru de legătura mea cu el. Să înțeleg că nu se mai poate face nimic?

Dacă Byrnes nu era incendiatorul, ar vrea, evident, să știe cât de reușit a fost atacul. Flavia clătină din cap, lucru pe care îl făcu și el, semn că înțelesese. Încă se străduia să își umple pipa, o operațiune care se dovedi a fi extrem de complexă, necesitând o tehnică specială. Avea capul aplecat în timp ce îndesa o cantitate considerabilă de tutun în bol, apoi îl aranjă cu un obiect din metal, pare-se special confecționat. În timp ce era ocupat cu îndeletnicirea asta, nu putu să-i vadă bine chipul. În cele din urmă, ridică privirea, își vârî pipa în gură și continuă, parcă fără să fi observat pauza ce intervenise în conversație.

— Devii foarte atașat când petreci mult timp în apropierea unui tablou,

spuse absent. Mai ales acesta. Am avut foarte mare grijă de el, când mi-am dat seama ce era. Și acum... A fost un lucru revoltător. Din ce am citit, era destul de dificil de prevenit.Se pare că sunteți în căutarea unui maniac și e imposibil să te păzești împotriva ăstora.

Se dedică apoi operațiunii, la fel de complexă, de a transforma pipa într-un mic infern. Fumul se răspândi în jur, umplând toată încăperea.

— Sunt convinsă că știți că trebuie să întrebăm unde s-a aflat fiecare dintre invitați întreaga seară, rosti Flavia ferindu-și ochii de fum și încercând să revină la subiectul discuției.

— Bineînțeles. E simplu. Am ajuns la hotel în jurul orei șase, m-am cazat și am plecat, pe jos, direct spre muzeu. Am vorbit cu diverse persoane și eram încă acolo când a fost făcut anunțul despre, oh, incident, pe la ora opt.

Și îi înșiră o serie de nume pe care ea le notă repede.

— Și cât ați vorbit cu fiecare dintre ei? De exemplu, cu Argyll, spuse ea neutru.

El nu păru să facă vreo legătură.

— Mai mult decât cu restul, cred. Așa cum probabil știți, îi finanțez șederea aici și chiar îmi face plăcere să stau de vorbă cu el.

Ea clătină din cap.

— Pot să vă întreb de ce îi dați banii aceștia?

— Dintr-un sentiment de vinovăție. Sau mai degrabă simpatie. Sau empatie? Am auzit că el, la fel ca și clientul meu, era pe urmele tabloului, dar eu am fost mai rapid. E un lucru care se întâmplă destul de des, am pățit-o și eu. De obicei mi se pare că e vorba de norocul fiecăruia. De data aceasta însă, era vorba despre o pradă mare și în mod evident Argyll se baza pe ea pentru cercetarea pe care o făcea, mai mult decât pentru profit. Așa că am decis că pot cel puțin să-i ofer un fel de recompensă. O merită, dacă e să fim sinceri. Munca pe care o depune e mult mai de calitate decât spune el. Deși e puțin neglijent cu detaliile...

Asta-i adevărat, se gândi Flavia.

— ... dar, în esență, e o cercetare foarte bine făcută și foarte interesantă. Nici pe departe atât de restrictivă cum o cere subiectul. Deci nu e vorba despre milă pentru săraci, încheie el.

— Să înțeleg că nu ați remarcat nimic neobișnuit la petrecere și nu ați fost singur nici un moment?

— Doar când Argyll s-a dus la toaletă sau să mai aducă un rând de băuturi, ceva de genul acesta. A fost destul de agitat toată seara. Din cauza emoției de a fi din nou la Roma, bănuiesc.

Tot ce e posibil. Apoi schimbă din nou subiectul întrebărilor.

— Mi-ați vorbit despre un client.

— Micul meu secret, răspunse el. Majoritatea colegilor și rivalilor încă mai cred că tabloul mi-a aparținut. Îi las să creadă ce vor, mai ales că asta generează o invidie paroxistică. Am fost însă doar intermediarul. L-am scos din țară, l-am trimis restauratorilor și am organizat vânzarea.

— De ce i-ați ales pe ei?

— Fără un motiv anume. Erau disponibili, am mai lucrat cu ei și știam că sunt de încredere. Au fost foarte entuziasmați. Au fost prezenți chiar de la sosirea coletului, abia i-am putut dezlipi de tablou.

— Mi-ați putea da numele lor?

— Sigur. Sunt convins că ar vrea foarte mult să discute cu dumneavoastră. Unul dintre ei m-a sunat chiar de dimineață, era supărat. Au devenit foarte posesivi deși tot timpul spuneau ce norocos sunt că dețin un asemenea tablou. Nu m-am îndurat să îi deziluzionez.

— Și atunci, cui a aparținut? se aplecă Flavia în scaun, nerăbdătoare.

Ar putea să mintă. O va face cu siguranță. Dar chiar și așa, tot ne-ar putea da vreo informație de la care să pornim. Chiar dacă vor fi minciuni, tot vor demonstra ceva.

Byrnes își puse mâinile pe masă.

— Aș vrea și eu să știu. Instrucțiunile mi-au fost transmise printr-o scrisoare remisă de un avocat din Luxemburg. A fost destul de ciudat, știu, dar asemenea proceduri se folosesc de multe ori. Atunci când e vorba despre o familie bogată care are urgent nevoie de bani, clientul nu vrea să i se cunoască identitatea. Recunosc însă că să cumperi și să vinzi o pictură sub protecția anonimatului e ceva neobișnuit, dar la momentul respectiv credeam că lucrarea nu este deosebit de valoroasă, așa că am acceptat.

— Și nu ați fost tentat să păstrați tabloul când ați aflat ce era de fapt?

Byrnes zâmbi.

— Mi-a trecut prin minte, recunosc. Dar în acel moment aveam deja un contract de intermediere cu ei. Și nu aceasta este modalitatea mea de a face afaceri. După cum știți, comunitatea negustorilor de artă nu este considerată un exemplu de integritate Flavia făcu o grimasă dar există un cod de onoare chiar și printre hoți, iar șterpelirea unei descoperiri care aparține altcuiva este un lucru care nu se practică. Din acest motiv m-am simțit puțin vinovat față de Argyll. Dar lăsând la o parte aspectul moral, nu am știut cine s-a aflat în spatele achiziției. Putea foarte bine să fie chiar Vaticanul. Mai nou are mereu nevoie de bani cât mai repede, iar această metodă e o stratagemă de a ocoli obiecțiile care s-ar putea ridica în legătură cu vânzarea. Nu e bine să jignești pe cineva, mai ales când nu știi despre cine e vorba. De altfel, comisionul a fost substanțial.

— Nu v-ați gândit nici un moment că s-ar putea să nu fie totul în

regulă? întrebă Flavia neîncrezătoare.

— Bineînțeles că m-am gândit. Doar nu lucrez în domeniul artei de un sfert de secol fără să fi învățat că nu trebuie să am încredere în nimeni. Dar eu am ales experții care l-au examinat. Nu s-au îndoit nici o clipă că e original, așa cum au concluzionat și specialiștii de la MuseoNazionale. Nu mi s-a părut că ar fi ceva în neregulă. Dacă aș fi avut măcar o umbră de îndoială, nu aș fi acceptat condițiile pe care le-a impus muzeul prin contract.

— Adică?

— În cazul în care autenticitatea tabloului era pusă la îndoială, eram obligat să returnez banii în calitate de intermediar. Foarte clar și bine formulat. Această clauză a fost inclusă pentru a-l liniști pe ministrul Finanțelor, care voia să se asigure că nu se risipesc banii contribuabililor. De altfel, era implicat și Tommaso, iar noi doi nu ne înțelegem, deși păstrăm o aparență de amabilitate.

Flavia nu comentă, ci rămase tăcută, așteptând să vadă dacă va continua. Fie pentru că voia să facă o dezvăluire calculată, fie din zel confesional, nu s-a oprit.

— Problema e că mai demult i-am vândut un Correggio lui Tommaso. Au existat îndoieli în privința autenticității lui, iar Tommaso m-a amenințat că, dacă nu îl iau înapoi, nu o să mai vând niciodată vreun tablou în Italia. În contract nu era specificat așa ceva, dar am acceptat din mândrie. Cu toate astea, a avut grijă să îmi pună destule bețe în roate în ultimii cincisprezece ani. Așa că a fost un fel de victorie faptul că a cumpărat pânza de Rafael, chiar dacă termenii tranzacției au fost foarte stricți. Nu prea i-a convenit, dar își dorea foarte mult pictura.

Dădu din umeri, mirându-se parcă de cât de încurcate erau căile Domnului.

— Dar toate acestea sunt de domeniul trecutului. Termenii contractului sunt inutili acum, de vreme ce tabloul a fost distrus. Îi zâmbi suav. Așa că nu mai am ce lua înapoi, chiar dacă aș vrea, nu-i așa?

Cam asta fusese cea mai interesantă parte a zilei; în rest, a ascultat diverși indivizi povestindu-i cum – și de ce – nu văzuseră nimic semnificativ la petrecere. Din cele peste optzeci de persoane, vreo șaizeci și cinci s-ar fi putut strecura cu ușurință neobservate până la tablou, să-i dea foc și să se întoarcă. Dintre cei șaizeci și cinci, cam cincizeci cunoșteau problemele sistemului de alarmă. Iar restul de cincisprezece le-ar fi putut afla cu ușurință.

Cel mai frustrant pentru ea era faptul că îl plăcuse pe Byrnes și fusese

chiar sedusă – mă rog, nu era chiar cuvântul potrivit – de farmecul lui. Se dusese să-l vadă cu gândul ca va fi rece și distantă, dar în ciuda intențiilor lăudabile, se pomenise plăcându-i conversația și ciudata combinație de nedeslușit și fler negustoresc din felul lui de a fi.

Iar omul profitase de asta. În timp ce ea se pregătea să plece, o întrebase în treacăt dacă mai era nevoie de el pentru investigații, pentru că trebuia să se întoarcă la Londra. Era al naibii de clar că vor mai avea nevoie de el, dar nu reușise să găsească nici un pretext pentru a-l reține. Era limpede că voia să plece și nu îl puteau împiedica fără să-l anunțe că e suspect. Dar pe ce bază, dacă nu aducea în discuție falsul? În același timp, solicitarea politicoasă a acordării permisiunii de a pleca contracara orice bănuială că încerca să se pună la adăpost.

Tot ce putea să facă era să îi spună, învinsă, că avea voie să plece. Îi explicase destul de clar ce motive ar fi putut avea pentru a da foc tabloului – răzbunare, lăcomie, tot tacâmul – iar ea nu putea să facă altceva decât să îi ureze călătorie plăcută spre casă. El i-a mulțumit cu o expresie serioasă și i-a urat noroc în anchetă. Oare își bătea joc de ea? În mod sigur, dar chipul acela de jucător de poker, ajutat de ochelarii groși și norii de fum, rămăsese impenetrabil.

Apoi urmaseră interminabilele interogatorii ce reluau – spre deosebita ei iritare – subiecte pe care Bottando le discutase deja; în plus, îi vâjâiau urechile, i se învârtea capul și mai făcuse și drumul acela inutil până la apartamentul lui Argyll. La opt fără un sfert, obosită, sâcâită și dorindu-și doar să ajungă acasă, să facă o baie și să se culce, se târî spre birou ca să mai scrie câteva rapoarte. Lucru care o făcu să se simtă o martiră, dar fără a-i ridica moralul câtuși de puțin. Avea senzația că dezastrul o pândea de după colț.

Se înșela, așa cum i se întâmpla tot mai des în ultima vreme: dezastrul cobora greoi pe scări, sub forma lui Bottando transpirat și abia mai răsuflând, vizibil preocupat.

— Flavia! Ce bine! Vino cu mine, a fost tot ce a spus înainte de a-și continua grăbit drumul.

S-a întors și l-a urmat spre mașina lui, aflată în parcare. Era indiscutabil vorba despre ceva serios, trebuia să fie mult mai mult decât o criză ușoară pentru a-l scoate pe general din ritmul lui. S-au urcat amândoi în spate, iar el i-a dat șoferului o adresă din Trastevere și i-a cerut să se grăbească. Acesta s-a conformat, cu tot cu sirenă, girofar și scrâșnet de roți, pentru mai mult efect dramatic.

— Ce s-a mai întâmplat? întrebă ea în timp ce încerca să-și restabilească echilibrul după o curbă luată foarte strâns.

— Ți-am spus despre Manzoni, restauratorul?

Ea aprobă.

— Trebuia să ne întâlnim în seara asta la șapte. Nu a apărut. Tocmai a sunat poliția din Trastevere: nu a venit pentru că e mort. Se pare că a fost ucis.

Flavia era uluită. Lucrurile mergeau din rău în mai rău.

— Sunt siguri că e vorba de crimă?

— Un cuțit în spate, răspunse el simplu.

— Ah, făcu ea.

Complicații, doar complicații. Faptul că-i fusese omorât un martor chiar sub nasul lui nu avea să-l ajute deloc pe Bottando. Rezolvarea cazului devenea astfel și mai dificilă, iar acum, că mai aveau și o crimă pe cap, vor fi dispute cu cei de la Omoruri, certuri prostești legate de jurisdicție. Ancheta putea să degenereze într-una dintre bine cunoscutele situații italiene în care fiecare se ceartă cu fiecare și cazul se blochează. Mai văzuse ea din astea. Și era evident că generalul se gândea la aceleași lucruri.

— Știi ce? întrebă el când mașina ajunsese la destinație. Lasă-mă pe mine să vorbesc. Nu spune nici un cuvânt mai mult decât e absolut necesar, bine?

Urmându-l la o distanță potrivită pentru o asistentă, urcă scările și intră în apartamentul lui Manzoni. Era plin de polițiști, fotografi, vecini și gură-cască. Haosul obișnuit. Detectivul de la poliția locală îl zări pe Bottando și veni să se prezinte.

— Când am aflat că lucra la muzeu, m-am gândit că poate știi ceva și am sunat imediat, explică el după ce îi povesti cum fusese găsit de un vecin care se uitase înăuntru prin ușa întredeschisă.

Bottando ridică din umeri și se îndreptă spre cadavru, ignorând invitația la conversație.

— Aveți idee când a fost ucis?

— După cinci și jumătate, când a fost văzut venind acasă, și înainte de șapte, când a fost găsit. Momentan nu avem date mai precise. A primit o lovitură direct în inimă, iar atacatorul este dreptaci. A folosit un cuțit de bucătărie.

— Bănuiesc că nu a văzut nimeni necunoscuți învârtindu-se pe aici.

Detectivul făcu semn că nu.

— Ai vreo idee care ar putea fi motivul crimei?

Bottando strânse din buze și clătină încet capul.

— Nu, minți el. Primul meu impuls ar fi să cred că e o coincidență, oricât îmi displac astfel de situații. În nici un caz nu constituia o problemă pentru incendiator. Și nu știu să fie nici o legătură între el și ceilalți

suspecți.

Detectivul păru iritat. Știa că Bottando era evaziv, dar în cadrul instituției strict ierarhizate a poliției, nu puteai face presiuni asupra unui general fără să dai de bucluc. Trebuia să găsească pe cineva de același rang cu el pentru așa ceva.

În vreme ce discuția continua, iar șeful ei se învârtea prin apartament căutând zadarnic vreun indiciu, Flavia se rezemă de mica masă rotundă din sufragerie și începu să-și întoarcă gândurile pe toate părțile. Dar acestea nu o duceau decât la concluzia deprimantă că, în timp ce de dimineață aveau două delicte și prea mulți suspecți, acum aveau trei delicte și prea mulți suspecți. Nu prea semăna cu felul în care vedea ea soluționarea cazului.

I-a spus asta și lui Bottando, după ce au părăsit locuința restauratorului. El trimise șoferul acasă, explicându-i că mersul pe jos îl ajuta să gândească. De altfel, era unul dintre puținele lucruri care i se mai păreau plăcute în momentul acela. Ea i se alătură și începu să vorbească. Dar nu primi nici un răspuns câteva minute bune, generalul pășind sumbru lângă ea.

— Vrei să spui că ne-am împotmolit? Că suntem mult mai în ceață decât până acum? replică el când Flavia tăcu.

— Da, cred că asta vreau să spun. Dar am putea încerca să restrângem aria de căutare.

Bottando mârâi, dar nu mai zise nimic. Flavia purta pantaloni largi și o jachetă, iar acum avea mâinile adânc înfipte în buzunare, ca să se poată concentra mai bine. Traversară Tibrul în timp ce amurgul se adâncea în noapte. Un vânt ușor, dar rece, venea dinspre râu, făcând-o să tremure.

— Bine atunci, reîncepu ea după câteva clipe. Ori tabloul a fost un fals, ori nu a fost. Dacă nu a fost, atunci căutăm un nebun sau un angajat al muzeului.

Era o întrebare retorică și, chiar dacă nu ar fi fost, probabil nu ar fi primit nici un răspuns de la tovarășul ei de drum, care se uita amărât la caldarâm.

— Principalii candidați ar fi Manzoni, acum mort, și Spello. Nici unuia nu-i plăcea Tommaso și au fost împinși la fapte disperate de anunțul acestuia privind pensionarea.

— Cine l-a omorât pe Manzoni?

— Spello, replică ea ferm. Și-a dat seama că Manzoni a dat foc tabloului și, furios pentru că a distrus un obiect atât de frumos, l-a ucis. Sau și-a dat seama că Manzoni știa că el e incendiatorul, așa că i-a închis pentru totdeauna gura.

— Asta înseamnă pentru tine restrângerea ariei de căutare?

Flavia ignoră întreruperea și continuă.

— Un alt candidat ar fi Argyll, frustrat din cauza ocaziei pierdute...

Nu a reușit să meargă mai departe cu raționamentul pe care îl considera o capodoperă a prezentării opțiunilor.

— Flavia, dragă, lucrurile astea nu mă ajută deloc. Bănuiești măcar cine ar putea fi responsabil pentru toate astea?

— Ăăă... nu.

— Așa credeam și eu. Atunci, să ne gândim la moment.

— La ce te referi?

— Mă întrebam de ce tabloul a fost ars ieri. Noi am descoperit de curând dovezi care sugerau că ar putea fi un fals, dar nu am spus nimănui. Iar acum dovezile nu prea mai stau în picioare. Atunci, de ce l-ar distruge cineva?

Întrebarea era într-adevăr deconcertantă, așa că el continuă:

— Tocmai ai enumerat câteva posibilități fără nici un fel de justificare. Ceea ce demonstrează că detectivismul de fotoliu nu folosește la nimic. Avem nevoie de dovezi. Cred că e momentul să încetezi cu speculațiile și să începi căutarea.

— Și de unde sugerezi să încep?

— Du-te la Londra. Manzoni părea să fi găsit ceva în neregulă și trebuie să aflăm ce anume. Dacă există vreo greșeală în felul în care s-au făcut testele, acolo e singurul loc unde poți să afli. Întâlnește-te cu experții care le-au efectuat. Ai putea descoperi ceva. Poți să pleci mâine?

Ea încuviință.

— Atât timp cât stă cineva cu ochii pe Argyll cât sunt plecată. Poate că ar trebui să verific dacă s-a întors. Poate îmi deschide ușa plin de sânge, nu poți să știi niciodată.

— Și îți înfige un cuțit în spate, ca să fie sigur.

— Nu prea îl văd făcând așa ceva. De altfel, nu văd pe nimeni făcând așa ceva. Asta-i problema.

— Nu te lăsa condusă de intuiție. Dacă alta ar fi fost desfășurarea cronologică, omul ar fi pus deja sub acuzare. Așa că ai grijă. Dacă nu are o poveste plauzibilă pe care să o putem verifica, anunță-mă imediat și vin să îl salt. Nu prea îmi place situația asta. Îmi scapă ceva evident. Un detaliu mai vechi, care nu era în regulă. Azi-dimineață când m-am trezit, aproape mi-am dat seama ce era, dar mi-a scăpat apoi. E destul de rău că am o misiune imposibilă, dar când știi că e din cauza propriei tale memorii, care nu vrea să te mai ajute, devine de-a dreptul insuportabil.

S-au despărțit la următorul colț: Bottando s-a îndreptat spre nord, încet, cu mintea aiurea și amărât; ea, cu pasul vioi al celui care nu poate rămâne împovărat de griji prea multă vreme, a luat-o spre est.

De data asta, Argyll era acasă. A invitat-o înăuntru, sporovăind fericit despre ce făcuse vreme de vreo câteva minute, nedându-i voie Flaviei să-l întrerupă.

— Nimic nu te poate face să te miști mai bine decât posibilitatea de a-ți petrece restul zilelor în închisoare. Sunt convins că, dacă coordonatorul meu mă amenința că mă trimite la răcoare pentru un an sau doi, îmi terminam teza de mult.

Îi arătă biroul plin de dosare, fișe, căni de cafea murdare și teancuri de hârtii.

— Vezi? Am muncit ca un disperat toată ziua.

— Toată ziua? întrebă ea calm.

— Da. Non-stop. Ca un posedat. Am ajuns la vreo douăzeci de posibilități. Bineînțeles, presupunând că tabloul există. Nu am luat în calcul cealaltă variantă, pentru că mi-aș fi pierdut tot elanul. Cu puțin noroc, în vreo săptămână, două, nu voi mai fi pe lista ta de țapi ispășitori.

— Toată ziua? repetă ea. Dar pe la șapte, când am venit eu, ce făceai?

El se opri.

— Ah, da, am uitat complet. Așa se întâmplă când te concentrezi prea tare. Trebuia să vii încoace, nu?

— Ceea ce am și făcut. La șapte. Și nu erai aici.

— Ba da, eram. Doar că am uitat de tine. Aveam căștile de la walkman pe urechi, deci probabil că nu am auzit soneria.

— A mai fost și altcineva aici? Poate să îți ofere cineva un alibi?

Argyll păru încurcat.

— Un alibi? Pentru numele lui Dumnezeu! Bineînțeles că nu. Am fost singur. Știu că am fost neatent. Îmi pare rău. Dar e chiar atât de grav?

— Da, se răsti ea.

Apoi îi explică de ce. Argyll se albi la față.

— Atunci, crezi că am plecat pe furiș, l-am înjunghiat, m-am întors, iar acum încerc să te conving că am fost aici, ascultând muzică?

— Se potrivește, nu?

— Destul de bine chiar, recunoscu el deprimat. Doar că nu am făcut așa ceva. Am fost aici.

Cotrobăi în barul lui Beckett, de unde scoase o sticlă de *grappa* și își umplu un pahar.

— Nu cred că o să se supere pe mine, având în vedere situația.

Trase o dușcă bună din pahar, tuși, apoi îi oferi și ei, fiind însă refuzat.

— Presupun că, începu el ezitant, scărpinându-se în creștetul capului într-un fel care îi trăda gândurile profund neliniștitoare, presupun că lucrul

pe care voiam să-l fac în continuare va înrăutăţi situaţia.

Se opri, iar ea îi aruncă o privire întrebătoare.

— Chiar voiam să îţi spun că ar trebui să merg la Londra să verific nişte chestii pentru a-mi încheia cercetările privind tabloul. Mă gândeam să plec mâine.

Se uită la ea plin de speranţă.

— Extraordinară potrivire, replică ea sarcastic. Mai ales că Byrnes pleacă şi el la Londra în seara asta.

Nu era deloc asigurarea de care avea nevoie, ba îl făcu să se simtă şi mai inconfortabil. Paharul cu băutură era pe jos acum, uitat.

— Atunci, situaţia ar arăta mai bine dacă aş rămâne aici?

— Da, dar practic vorbind, cred că ar fi mai bine să pleci. Atât timp cât merg cu tine şi îmi spui unde eşti în fiecare minut. Încă o scăpare şi te arestez. Vorbesc foarte serios. În funcţie de ce găsim, s-ar putea să o fac oricum. Ne-am înţeles?

Argyll încuviinţă.

— Cred că da. Îţi mulţumesc pentru încredere.

— Nu fii sarcastic. Şi ai grijă, pentru că nu am încredere în tine. Doar că mi se pare greu de crezut că poate cineva să falsifice atât de bine un tablou şi în acelaşi timp să facă atâtea tâmpenii. Momentan, singurul lucru care e de partea ta e prostia. Eşti foarte norocos că nu te afli deja într-o celulă.

Uneori se întâmplă să spui ce nu trebuie. Flavia putea, câteodată, să aibă o izbucnire verbală tăioasă, iar asta se întâmpla de cele mai multe ori când era obosită sau frustrată. În seara aceea era vorba de amândouă şi de îngrijorare pe deasupra. O combinaţie ce-i eroda bunătatea naturală, care masca de obicei ocazionala brutalitate verbală.

Fără să ţină cont de circumstanţe, Argyll explodă.

— Cred că trebuie să clarificăm ceva, începu el pe un ton glacial. Nu am spus niciodată că tabloul era un Rafael, am venit pur şi simplu la Roma ca să verific. Am făcut totul ca la carte, fără afirmaţii pe care nu le puteam susţine sau dovedi. Ceea ce s-a întâmplat după aceea nu are nici o legătură cu mine. Ţine minte asta. În al doilea rând, eu am sugerat primul, şi nu tu, că tabloul de Rafael ar putea fi un fals. Dacă nu ar fi fost cercetarea mea pe care o subapreciezi atât, te-ai învârti acum frângându-ţi mâinile că ai pierdut o capodoperă. În al treilea rând, nu ai nici o dovadă împotriva mea. Dacă aveai, m-ai fi închis de mult. Aşa că nu încerca să insinuezi că îmi faci vreo favoare. Şi în momentul acesta, ai nevoie de ajutorul meu mai mult decât am eu nevoie de al tău. Dacă ţi se pare că poţi găsi tabloul de una singură, n-ai decât. Dar nu poţi. Eu însă am o şansă. Şi nu vreau să te ajut dacă trebuie să suport tot timpul replicile tale dispreţuitoare. E clar?

Per total nu fusese un discurs rău. Mai târziu, în pat, în timp ce-i aducea mici îmbunătățiri pe ici, pe colo, în beneficiul posterității, era uimit de elocința lui. Puternic, fără nici un fel de aiureli. Era foarte mulțumit de prestația lui. Ocazii pentru indignări justificate nu se iveau prea des și nu se gândea niciodată la un răspuns devastator decât, în medie, după patruzeci și cinci de minute de la momentul discuției.

Dar cel mai important lucru era că o zăpăcise de tot pe italianca vorbăreață. Era un tip blând de obicei, furia lui fiind în general exprimată printr-o expresie abia vizibilă de suferință sau o mormăială dezaprobatoare. Oratoria nu-i stătea deloc în fire, iar rapiditatea vorbirii combinată cu pasiunea declamației au luat-o prin surprindere pe Flavia. S-a uitat la el năucită, a ignorat tentația de a-i răspunde cu aceeași monedă, apoi și-a cerut scuze.

— Îmi pare rău, am avut o zi groaznică. Pace? Nu mai fac nici un comentariu până ce situația ta nu se limpezește.

Argyll se împletici prin cameră, trase draperiile și închise barul, ca să se calmeze.

— Sau până când sunt arestat. Bine. Ne-am înțeles. Când plecăm?

— Este un avion la șapte și jumătate. Vin să te iau la șase și jumătate.

— Așa devreme? Oribil!

— Ar trebui să te obișnuiești, se oțărî ea în timp ce se pregătea să plece. În închisorile italiene, trezirea e la ora cinci... Scuze, adăugă repede. Nu trebuia să spun asta.

11

Ca să nu se creadă că asistenta lui muncea mai mult decât el, Bottando era la birou, cu nelipsita ceașcă de cafea, cam la aceeași oră la care Flavia și Argyll se îmbarcau în avionul de Londra. În lumina rece a zorilor, era tot mai convins că făcuse o greșeală permițându-le să plece.

Dar se lăsase înduplecat de argumentele Flaviei. Că nu aveau nici un fel de dovadă. Că, dacă Argyll era vinovat, trebuia să îi dea posibilitatea să facă o greșeală, iar dacă era nevinovat, trebuia să găsească tabloul sau să dovedească inexistența lui și, implicit, autenticitatea celui expus la muzeu. De altfel, așa cum subliniase ea fără tact, făcuseră deja atâtea greșeli, încât nu prea mai avea importanță dacă mai făceau încă una.

Comentariul ei accentua atacurile furibunde din ziarele pe care le avea în față. Aflaseră de Manzoni și începuseră să inventeze tot felul de povești lugubre despre ceea ce ei numeau „muzeul crimei”.Tommaso nu fusese nici el mai prietenos când îl pusese la curent cu ultimele evenimente. Era,

evident, foarte supărat pentru ceea ce i se întâmplase restauratorului, concluzionând că, dacă toată șarada asta era o conspirație împotriva lui, atunci el avea să fie următorul căruia i se va înfige un cuțit în spate.

Bottando îl judecase greșit, asta era clar. Imediat după petrecere, directorul fusese umil, supus, aproape drăguț, deși era evident o atitudine care nu îl caracteriza, fiind doar o consecință a șocului, pentru că între timp dispăruse. Apoi devenise nervos, tensionat și foarte iritabil, fără însă ca toate acestea să-l împiedice pe politicianul din el să acționeze. Făcea manevre cu grația unui înotător, aruncând foarte repede și eficient vina pe umerii comitetului, ai lui Spello și ai departamentului lui Bottando. Deja apăruseră articole care sugerau asta.

Un singur lucru era cert. Bottando simțea că e mult prea bătrân pentru astfel de lucruri. Foarte îngrijorat, și-a evaluat resursele și șansele. De partea lui era Ministerul Apărării, pe care se putea baza în caz de nevoie. Împotriva lui erau ziarele, Ministerul Artelor, Ministerul de Interne și Tommaso. Trezoreria nu se hotărâse de partea cui era, dar avea să o facă în funcție de șansele de a-și recupera banii.

Dacă se ajungea la așa ceva. Conform avocaților Ministerului Artelor, în contract era stipulat foarte clar că, dacă tabloul era fals, vânzătorul adică Edward Byrnes trebuia să returneze banii. Orice pierdere a unei opere autentice era suportată de stat. Dacă Byrnes spunea adevărul, dacă nu fusese el proprietarul și nu avea banii, tot trebuia să-i scoată de undeva. Dar, așa cum îi zisese Flaviei, tabloul nu mai exista. Deci singura modalitate de a dovedi că fusese fals rămânea găsirea originalului.

De fapt, viitorul departamentului și al întregii sale cariere depindea acum de un doctorand britanic care făcuse deja o greșeală și putea foarte bine să fie incendiator, falsificator, complotist, ucigaș și pe jumătate nebun, în plus. Gândul acesta nu îl ajuta deloc să se simtă încrezător. Începea să suspecteze că, până la urmă, după atâtea campanii, era în minoritate, fără apărare și lipsit de orice fel de autoritate.

Iar senzația că îi scăpa ceva îl supăra și mai rău. Bătea străzile, stătea în fotoliu, se răsucea noaptea în pat. Zadarnic. Îi *scăpa* ceva și nu reușea să-și dea seama ce. Cu cât încerca, cu atât fragmentul de amintire se adâncea și mai mult în ceață. Așa se explicau mormanele de dosare de pe biroul lui. Cele ale personalului de la muzeu, plus tot ce aveau despre Morneau, Byrnes, Argyll și toate celelalte persoane implicate.

Luă dosarul lui Tommaso. Măcar să înceapă de sus, se gândi în timp ce îl deschidea. Cavaliere Marco Ottavio Mario di Bruno di Tommaso. Născut pe 3 martie 1938. Tatăl, Giorgio Tommaso, mort în 1948, la vârsta de patruzeci și doi de ani. Mama, Elena Maria Marco, moartă în 1959, la vârsta de

cincizeci și șapte de ani. Notă ceva într-un carneţel și oftă adânc.

Pagini peste pagini de informații de genul ăsta, un monument al zelului excesiv al unei birocrații supradimensionate, care nu avea ceva mai bun de făcut. Educație, carieră, opinii, recomandări. Toate repetate de sute de ori, același lucru în fiecare dosar. Iar el le va studia pe toate, căutând crâmpeiul de informație care să-i activeze memoria.

Bottando trecuse în revistă întregul departament Renaştere când avionul ateriza și trecea la pictura din Evul Mediu timpuriu în momentul în care taxiul parca în faţă la Victoria & Albert Museum din Londra, pentru a-l lăsa pe Argyll.

Așa cum se înțeleseseră, îi dăduse un itinerar amănunțit: câteva ore aici, urmate de o oprire rapidă la Courtauld în Portman Square, cu o posibilă vizită la British Museum ceva mai târziu. Stabiliseră să se întâlnească la șase, amenințându-l cu tot felul de lucruri cumplite în cazul în care avea s-o tragă iar în piept. El îi zâmbise nervos și o luase în sus pe scări.

Întotdeauna urâse V&A, și în special biblioteca de aici. Nu era vorba doar de frigul din interior, aproape toate bibliotecile în care lucrase erau prost încălzite. Nu era vorba neapărat nici de insuficienţa fondurilor – micile cutii pentru donații erau pline de bancnote de cinci lire pentru a-i impulsiona pe vizitatori – de lipsa unei iluminații corespunzătoare ori de aerul deprimant de paragină.

Dar a intrat, a trecut pe coridoarele care răsunau la fiecare pas, a rezistat tentației de a-și cumpăra o chiflă la preţ exagerat din cafenea și a luat-o direct pe scări, spre bibliotecă. În următoarele zece minute a răsfoit cataloage, mâzgălind din când în când câte o cotă pe care o dădea la ghișeu. Apoi nu a mai putut face faţă ispitei, și-a luat ziarul și a coborât la cafenea. Știa din experienţa lui îndelungată că nu va primi nici o carte decât peste cel puțin patruzeci și cinci de minute.

Simțindu-se împovărat și nelalocul lui, și-a luat cafeaua și gogoașa și s-a așezat într-un colţ, departe de studenți și de adunătura pestriță de turiști. S-a concentrat asupra ziarului și s-a prefăcut, cât a putut de bine, că se află altundeva. Gândurile i-au fost însă întrerupte de zăngănitul farfuriei unei persoane care se așeza la masa lui. Nou-venitul scoase imediat un pachet de Rothman's dintr-un buzunar al hainei uzate – care fusese evident cândva partea de sus a unui costum –și își aprinse o ţigară.

— Mulţumesc cerului! E prima pe ziua de azi. Aproape că mi-am ros toate degetele acolo, sus.

— Bună, Phil! Ce mai faci?

Bărbatul ridică din umeri.

— Ca de obicei.

Trase cu furie din țigară. Era unul dintre cei mai vechi cunoscuți ai lui Argyll. Ca Philip Mortimer-Jones, era un băiat de bani gata, urmase școli particulare și avea relații în cercuri înalte prin tatăl său, care era un mare șțab la National Trust. Ca Phil, era mic și îndesat, îmbrăcat îngrozitor, cu păr negru slinos și o privire care te făcea mereu să crezi că va adormi în următoarele secunde, că avea ochii urduroși sau consumase vreo substanță interzisă – în cei cinci ani de când îl cunoștea, Argyll nu se putuse hotărî. Probabil că era vorba de toate cele trei variante la un loc. În ciuda felului în care arăta, Phil era un tip isteț, cel mai bun expert în bârfele academice pe care îl cunoștea Argyll. Lucru pe care îl confirmă cu următoarea afirmație:

— Sunt surprins să te văd aici. Credeam că încă plângi după marea ta dezamăgire italiană.

Argyll mormăi. Dacă Phil știa, atunci știa toată lumea.

— Cine ți-a spus asta?

— Nu mai știu, am auzit probabil undeva.

Oare *cum* aflase? El nu spusese decât unui singur om, coordonatorului tezei sale de doctorat, o persoană civilizată și discretă. Ultima întâlnire fusese stânjenitoare, pentru că îl prinseseră din urmă consecințele leneviei sale. Cei de la universitate deveniseră nerăbdători și îl amenințaseră că nu-i vor permite să-și susțină teza. Coordonatorul, bătrânul Tramerton, fusese rugat să le spună ce să facă, iar acesta îi ceruse lui Argyll să demonstreze că în creierul lui mai pâlpâia măcar o umbră de activitate mentală.

Așa că fusese nevoit să vină cu ceva convingător foarte repede. În patru zile adunase tot materialul care îl avea la îndemână, alcătuise o bibliografie impresionantă și trimisese din Italia o lucrare în care susținea că sub Mantini era un Rafael pierdut, autentic.

Acum se părea că se înșelase, dar refuza să își asume vreo responsabilitate. Dacă universitatea nu ar fi avut atâtea pretenții nerezonabile, nu ar fi scris eseul și Byrnes nu ar fi ajuns la tablou înaintea lui.

O înlănțuire de evenimente extrem de neplăcute, dacă te gândeai bine. Oricum, Tramerton a fost convins măcar de eforturile lui, dacă nu de calitatea academică a informației – și a acționat în consecință. Amenințarea cu execuția fusese retrasă și de atunci nici nu se mai gândise la ea.

Până acum. Era clar că Tramerton dăduse cuiva lucrarea lui sau vorbise cu cineva despre ea. Dacă afla cine era acel cineva, drumul spre Byrnes era liber și drept. Dar cine să fi fost? Coordonatorul era izolat undeva în Italia, în casa unui coleg, la vest de Montepulciano, așa cum îi spusese într-o scrisoare. Cum ajunsese Byrnes acolo? Îi va scrie ca să-l întrebe. Poate va

afla ceva folositor.

Dar asta putea să o lase pe mai târziu, acum îl aștepta biblioteca. Își opri colegul chiar în momentul în care acesta se lansa în conversație cu viteza a doua, uimindu-l cu anunțul că simte o nevoie disperată de a se întoarce la muncă, și apoi porni în sus, pe scări. O conversație scurtă, deloc mulțumitoare.

Munca se dovedi mult mai grea decât anticipase. Agitația din ultimele zile avusese un efect catastrofal asupra capacității lui de concentrare. La fel și faptul că lucra sub presiune. Flavia îi spusese clar: dă de urma pânzei lui Rafael și totul se termină cu bine. Pedeapsa pentru eșec nu avea să fie însă o ridicare din sprânceană a coordonatorului său de teză. Nu așa ar trebui să fie munca intelectuală, își spuse el, în timp ce căuta prin cărțile pe care le ceruse. Serviciul militar în marină era mai puțin periculos decât situația lui actuală. Ce simplu era să spui „găsește un Rafael"! Dar dacă ar fi fost atât de ușor, ar fi fost descoperit cu mulți ani în urmă.

Desigur, făcuse progrese, dar nu în direcția potrivită. Știa bine unde *nu* era tabloul. Asta nu avea să-i aducă însă multe felicitări. Din numărul inițial de două sute și ceva de posibilități, ajunsese acum la vreo douăzeci. Și mai departe, ce trebuia să facă? Să se ducă la fiecare cu un cuțit ascuțit și să-i facă o mică zgârietură? Lăsând la o parte faptul că proprietarii vor protesta, era convins că și altcineva urmărea aceeași pistă. Dacă Byrnes distrusese pictura ca să nu se descopere că era falsă, știa fără îndoială că trebuia să se descotorosească și de original, care era ultima dovadă a fraudei.

Ideea aceasta îl puse pe gânduri; acordând mai puțină atenție cărților, își ridică privirea la plasa întinsă pe tavan pentru ca în capul studenților să nu cadă, din cauza stării precare a clădirii, bucăți din acoperiș. Acum, cărțile nu i se mai păreau atât de importante. Putea acumula informații cu toptanul, fără să găsească nimic care să-l ajute. Dacă voia rezultate, trebuia să folosească informațiile pe care le avea deja. Trebuia să găsească tabloul pentru a descoperi vinovatul. Dar ce-ar fi dacă ar lua-o invers? Se numea gândire laterală și, odată ce începu să raționeze așa, totul i se păru mult mai simplu. După câteva ore, avea impresia că știe unde s-ar putea afla pictura.

Mai târziu în aceeași zi, s-a întâlnit cu Flavia la ora și la locul stabilite, apoi amândoi au intrat într-un băruleț pe o stradă paralelă cu Wardour Street. Se numea Gândacul și Castravetele sau ceva de genul ăsta, iar Argyll simți nevoia să facă niște comentarii pe măsură.

— E plin, probabil, de frații mai mari ai studenților care lucrează la V&A, pufni el către Flavia, care nu înțelese aluzia și zâmbi politicoasă.

Avusese o zi foarte grea, încercând să discute cu restauratorii – lucru

care, oricum, nu o ajutase prea mult. Toți se refugiaseră în date tehnice și refuzaseră să iasă din carapace. Era ultima ei șansă de a face călătoria profitabilă. Și asta îi sporea hotărârea, dar îi tocea simțul umorului.

Clientela barului răspândea un aer greu de încredere și veselie, care se strângea în jurul lui Argyll ca un smog sufocant.

— Nu e cel mai potrivit loc pentru o conversație liniștită și confidențială, mugi el în urechea Flaviei.

— Ce? urlă ea drept răspuns, apoi dădu cu ochii de unul dintre restauratorii de la Tate. Nu contează, îmi spui mai târziu.

Și își croi drum spre bar. Anderson, ținta ei, era acolo fluturând o bancnotă de cinci lire într-un gest plin de speranță. Flavia îl bătu ferm pe umăr chiar în momentul în care lunga lui așteptare urma să fie răsplătită, barmanița îndreptându-se spre el. S-a întors să o salute pe italiancă, a pierdut contactul vizual cu cealaltă parte a barului, iar femeia a plecat să servească pe altcineva.

— Fir-ar să fie! exclamă el. Iar am ratat-o. Nu mai contează. Putem să mergem alături, unde e mai liniște. Acolo servesc și la masă.

În timp ce se îndreptau într-acolo, Flavia i l-a prezentat pe Argyll. Anderson a părut dezamăgit.

— Ah, credeam că vii singură.

Argyll se simți imediat ofensat, omul devenindu-i pe loc antipatic. S-au așezat la una dintre cele câteva mese neocupate și au comandat o sticlă de vin de origine incertă.

— Vedeți, e mult mai liniște aici. Drăguț loc, nu?

Argyll zâmbi și încuviință.

— Remarcabil. Drăguț nu e chiar cuvântul potrivit.

De ani de zile voia să dea replica asta. Flavia îi zâmbi și apăsă tare cu tocul pantofului pe degetul lui mare de la picior. Nu le zicea degeaba tocuri cui. Îi dădură lacrimile de durere.

Apoi ea făcu tot posibilul să salveze conversația, înșirând o explicație în mare parte neadevărată pentru a justifica prezența ei în Anglia.

— Și vrei să te ajut. De bunăvoie. Dacă, bineînțeles, îmi spui de ce.

— Doar cercetări de rutină, așa cred că le zice pe la voi.

— Prostii. Nimic din ce aș putea eu să-ți spun nu îți poate fi în vreun fel de ajutor, decât dacă e vorba despre altceva. Nu știam nimic despre tablou; am fost doar solicitat de sir Edward Byrnes pentru curățare și restaurare. În afara scurtelor vizite ale televiziunilor, am lucrat împreună cu ceilalți restauratori. De ce ar trimite pe cineva de la Roma până aici doar ca să pună întrebări despre asta? Ca să nu mai spun că apari și cu domnul Argyll – dintr-un motiv sau altul, lui Jonathan nu-i plăcu partea cu „domnul” –

despre care sir Edward mi-a spus la un moment dat că era foarte furios pe toată afacerea.De ce mai căutați motive când îl ai pe suspectul numărul unu cu tine? Doar dacă nu mai e și altceva la mijloc. Noroc!

Ridică paharul în cinstea propriei isteţimi și se strâmbă într-o demonstrație exagerată de dezgust.

— Nu știam că am ajuns atât de cunoscut, comentă Argyll, nesigur dacă maimuțăreala lui Anderson se referea la el sau la vin.

— Nici o grijă. Nu ai ajuns. Dar Byrnes ți-a pomenit o dată numele și am o foarte bună memorie a detaliilor.

Argyll hotărî să participe la conversație cât mai puțin posibil. Într-adevăr, detalii. Se lăsă pe spătarul scaunului, se îngriji de propriul pahar și încercă să pară nonșalant. Dacă nu ar fi avut reușita din timpul zilei, acum ar fi deja prost dispus. Dar ce avea să-i spună Flaviei îl făcea să se simtă foarte plin de el. Era agreabil să poți controla evenimentele.

— Conversația asta trebuie să rămână confidențială. Pot să am încredere în tine?

— Eu pot să-ți dau cuvântul meu, iar tu o să decizi ce faci cu el, răspunse Anderson.

Flavia se gândi mai bine. Nu voia doar informații și ar fi fost interesant să scuture puțin încrederea nesuferitului ăstuia. Sugerarea faptului că a fost una dintre primele victime ale farsei l-ar putea face un pic mai serios. Mai ales că nu îi plăcuse deloc că îl atacase pe Argyll: erau lucruri de comentat în privința lui, dar în mare se înțelegeau destul de bine. Asta o îngrijora. Era întotdeauna un semn rău când începea să devină protectoare.

— Era un fals, rosti ea brusc.

Afirmația avu efectul scontat. Anderson nu păli, dar era limpede că bine nu se simțea.

— Ei, drăcie, zise el foarte încet și distinct. Ești sigură?

Flavia ridică din umeri și zâmbi delicat, dar nu îi răspunse.

— Și ai putea să îmi spui de ce crezi asta?

Ea scutură din cap.

— Nu, mă tem că nu. Dar așa este.

Era o exagerare grosolană, dar Bottando îi spusese întotdeauna că regula de aur în munca polițistului e să nu dai niciodată impresia că te îndoiești de datele pe care le ai. De altfel, era convinsă că, cu cât Anderson era mai supărat, cu atât va spune mai multe. Așa că deveni dintr-odată grijulie.

— Cred că ar trebui să luăm ceva de mâncare. Mi-e cam foame.

Și lui Argyll îi era. Considera că gestul era probabil o metodă de a îmbunătăți comunicarea cu Anderson. Acesta era genul de om lipsit de tact, care nu numai că nu putea rezista unei mese gratuite, dar veștile proaste îi

stârneau foamea. În următoarea oră a înfulecat cu îndârjire o farfurie de crevete uriașe, o felie apreciabilă de plăcintă cu pește, două porții de legume, un desert care ar fi trebuit să fie cu nuci, dar îi lipsea ceva, două căni de cafea și o porție exagerată din a doua sticlă de vin. Flavia nu s-a lăsat mai prejos și i-a ținut isonul, îmbucătură cu îmbucătură. La fel ca prima dată când o văzuse excelând în domeniul ăsta, Argyll se întrebă cum era posibil ca o persoană cu o siluetă încântător de zveltă să bage atâta mâncare în ea.

Flavia se hotărî să îl ghideze pe Anderson în direcția dorită, așa că începu să-i vorbească despre testele științifice care fuseseră făcute asupra tabloului. Englezul schiță un semn dezaprobator.

— Știu asta. Eu am condus echipa.

— Credeam că Manzoni a fost șeful.

— Ăla? se oțărî Anderson disprețuitor. Nici măcar nu s-a apropiat de tablou. A citit raportul, a spus că e sigur că am făcut totul ca la carte și a semnat. Nu a ridicat nici un deget să ne ajute.

Flavia se simțea iritată de calomniile pe care le făcea la adresa conaționalilor ei englezul ăsta solid și încrezut. Comentariile lui erau prea pline de prejudecăți antiitaliene pentru gustul ei. Și, mai mult decât atât, însemna că una dintre teoriile ei preferate devenea din ce în ce mai șubredă. Dacă Manzoni nu condusese echipa care făcuse testele, nu ar fi avut cum să le falsifice. Se concentră din nou pe Anderson, care perora de zor fără să observe că ea nu era deloc atentă.

— ... de asta vreau să știu care sunt dovezile voastre. Nu îmi dau seama cum e posibil ca tabloul să fi fost un fals. Arăta așa cum trebuie și a trecut testele. Ar trebui să veniți cu ceva absolut ieșit din comun ca să îmi schimb părerea, încheie el.

Flavia se eschivă din nou.

— Spune-mi doar cum ar putea cineva să falsifice o asemenea lucrare.

— Teoretic, e ușor. Practic, e ceva mai dificil. Din câte îmi aduc aminte din raport, falsificatorul ar fi trebuit să facă rost de o pânză din veacul al XVI-lea sau sfârșitul secolului al XV-lea. Una de mărimea lucrării finale, ca să nu existe alte semne de tensionare a materialului. Să șteargă apoi ceva din vopseaua originală, dar nu toată. Apoi să se apuce de noua pictură, folosind aceleași tehnici și aceleași rețete pentru culori ca artistul pe care îl copiază.

Flavia dădu din cap. Ceea ce auzise până acum se potrivea perfect cu schițele din caietele elveține.

— După finalizarea picturii, urmează uscarea și îmbătrânirea artificiale. O lucrare în ulei are nevoie de ani buni pentru a se usca în întregime,

câteodată chiar jumătate de secol. Nu e nimic mai evident decât o pictură renascentistă care e lipicioasă. Așa a fost prins, de pildă, Wacker, falsificatorul lui Van Gogh, în anii treizeci. Uscarea se poate face în mai multe feluri. Metoda tradițională este coacerea – temperatura variază de la un falsificator la altul – apoi pânza este rulată în mai multe direcții pentru a crăpa vopseaua, după care se introduce într-o soluție de cerneală, ca să închidă la culoare crăpăturile, astfel încât să pară murdare. Cel puțin asta e metoda Van Meegeren, iar el a fost unul dintre cei mai buni. Un pictor de doi bani, dar un falsificator genial. Există, desigur, metode pentru a verifica toate acestea. La Elisabetta au fost analizate felul uscării, direcția și tipul crăpăturilor, bucățele de vopsea au fost răzuite și testate în diferite moduri, praful a fost fiert și analizat chimic. Totul a ieșit perfect, după părerea mea.

— Ok, ne-ai arătat cum poți fi prins, dar despre cum să eviți asta, ce poți să ne spui? sugeră Argyll.

— Presupun că există câteva modalități, răspunse Anderson cu jumătate de gură. Pentru uscare, s-ar putea folosi un cuptor cu microunde cu voltaj scăzut. Asta ar fi o altă metodă de uscare. Nu e o garanție că nu vei fi descoperit, dar nu apar acele semne caracteristice coacerii tradiționale. Craclura e și ea relativ simplu de făcut, dacă păstrezi rețeaua originală de pe pictura-gazdă. În practică e teribil de dificil de realizat, dar nu imposibil. În cazul pânzei de Rafael s-ar fi putut dizolva praful de pe tabloul original într-o soluție de alcool și întins apoi la loc, peste el. La testare ar fi apărut ca un amalgam de diferite substanțe, așa cum ar trebui să fie. Ar apărea, desigur, și alcoolul, dar acesta poate fi pus pe seama substanțelor folosite la curățare. Dar vopseaua furnizează principalele dovezi. Nu prea văd cum s-ar putea falsifica asta, iar noi am făcut numeroase teste. Analize cu spectroscopul, microscopul electronic și multe altele. Nu există nici o îndoială. Era o lucrare italiană din secolul al XVI-lea, pictată cu tehnica lui Rafael. Vopsea veche autentică. Nu una nouă, fabricată după rețete vechi. Vopsea veche. Totul arăta perfect. De asta nu cred că a fost un fals.

— Știu cum s-a procedat, declară Argyll, calm. Amândoi s-au uitat la el. Tocmai mi-am dat seama. Flavia, mi-ai spus că testele au fost făcute pe o porțiune lungă și îngustă din partea stângă a picturii?

Ea încuviință.

— Și atunci, nu se poate ca pictorul să fi lăsat neatinsă porțiunea aceea din lucrarea originală, din secolul al XVI-lea? A pictat acoperind partea centrală a pânzei și a avut grijă să potrivească cele două tipuri de vopsea. Atunci ați fi putut face oricâte teste și ar fi ieșit de fiecare dată pozitive.

— E posibil așa ceva? îl întrebă Flavia pe Anderson.

Acesta cântări problema.

— Teoretic, cred că da. Desigur, ar fi destul de greu de ascuns zona de îmbinare la analiza cu raze X, dar și asta se poate, dacă adaugi o cantitate mică de sare metalică pentru a estompa pictura. Dacă îmi amintesc bine, *a fost* un anumit grad de umbrire, dar ne grăbeam. Echipamentul era nou, așa că toată lumea a dedus că trebuie să fie doar o mică defecțiune. Dar cum putea să știe falsificatorul ce porțiune a tabloului va fi testată?

— Nici o problemă. Vi s-a spus să testați porțiunea aceea, nu? Cine v-a spus?

— Muzeul.

— Ai vorbit personal cu cineva de la muzeu? Ți-au trimis o scrisoare?

— Nu, sir Edward ne-a spus. A insistat că muzeul nu vrea ca tabloul să fie deteriorat în vreun fel...

— Aha!

Argyll se lăsă din nou pe spătarul scaunului, își încrucișă brațele și clătină din cap către Flavia.

— Vezi? Problema e rezolvată. Nu te bucuri că m-ai adus aici?

A doua zi, Argyll era într-o dispoziție de zile mari în timp ce rătăcea prin magazine și biblioteci, adunând ultimele fragmente de informație de care mai avea nevoie. Adevărul era că seara ce trecuse fusese un adevărat triumf. Nu numai că îi arătase restauratorului ăluia nesuferit care îi e locul și avusese o idee ingenioasă despre cum puteau demonstra vinovăția lui Byrnes, dar adăugase la asta și restul veștilor minunate în timp ce mergeau spre hotelul pe care îl alesese ea. Îi spusese că a găsit tabloul.

Ea fusese impresionată. Nu era nici o îndoială. Bineînțeles că insistase și pusese întrebări stânjenitoare de genul Unde este? Cum ai dat de el? și altele asemenea. Dar reușise să le ocolească, spunându-i pe un ton misterios că va trebui să aștepte și să vadă cu ochii ei. Asta o iritase, dar el rămăsese tare pe poziție. De fapt, nu era chiar atât de sigur pe cât lăsase să se înțeleagă.

Fluierând mulțumit, Argyll a intrat și a ieșit din magazine, cumpărând instrumente și materiale de pictură, a vizitat secțiunile de memorialistică, istorie și călătorii de la London Library, umplând astfel o geantă impresionantă.

S-a uitat la ceas. Unsprezece. Mai avea zece minute, apoi urma o vizită scurtă la Byrnes, așa cum stabilise mai devreme telefonic, și înapoi la Roma cu avionul de ora două. Perfect. Începea să simtă că se descurcă tot mai bine în situații de genul ăsta.

La Galeriile Byrnes, se prezentă asistentei, menționă că avea o programare și începu să admire apoi tablourile pentru a-și face așteptarea

mai plăcută. Cinci minute mai târziu, fu condus în sanctuarul lui Byrnes și invitat să ia loc.

— Jonathan! Nu știam că te-ai întors atât de repede la Londra. Cu ce te pot ajuta? zâmbi Byrnes cu blândețe pe deasupra ochelarilor lunguieți pe care îi folosea la citit.

Lui Argyll nu-i plăceau, pentru că îi permiteau celui care-i purta să se uite la cel din fața lui pe deasupra lor, de parcă ar fi privit un specimen anatomic, cu un aer foarte afectat.

— Nu cu mare lucru. Sunt în trecere, așa că m-am gândit să intru și să vă salut. Numai să știți că sunt în zonă. Zâmbi prostește. I se mai spusese că abuza de această atitudine naivă, dar acum era foarte folositoare.

— Și cum de ai venit aici? Credeam că ești la Roma, muncind din greu. Sau ai fost implicat și tu în afacerea asta cu pânza de Rafael?

Argyll dădu din cap, afișând ceea ce spera că era o expresie a disperării.

— Da, nenorocit lucru! Blestem și azi ziua în care m-am gândit la el. Poliția mă suspectează, ca și pe dumneavoastră și pe toți ceilalți, de altfel. Așa că am venit să îmi reabilitez reputația, încercând să găsesc originalul, spuse el, apoi făcu o pauză de efect, îndreptându-și privirea spre tavan.

Byrnes ridică sprânceana stângă într-o autentică expresie de uluire. Îi reușise. Argyll era plin de admirație de sine.

— Originalul? Despre ce vorbești?

— Nu v-au spus cei de la poliție? sări el surprins. Tabloul era un fals. Un autentic Jean-Luc Morneau, odihnească-se în pace. O să fie un adevărat scandal când se va afla. Dacă se va afla.

Au schimbat priviri pline de înțeles.

— Dacă?

— N-au nici o dovadă. Exceptând tabloul, care acum nu mai e. Se pare că Manzoni știa ceva...

— Dar cineva l-a înjunghiat, termină Byrnes.

Se sprijinea acum de birou, după ce renunțase la aerul relaxat cu care îl întâmpinase.

— Înțeleg.

— Așa că acum, continuă Argyll, ajungând la subiect pe o cale ocolitoare, dar care dădea rezultatele scontate de cele mai multe ori, totul depinde de mine. M-au rugat ordonat ar fi un cuvânt mai potrivit să găsesc originalul. Să demonstrez că primul era un fals. Poliția crede că astfel îl vor găsi pe falsificator și pe ucigașul lui Manzoni. E simplu.

— Dacă reușești, punctă Byrnes.

— L-am găsit deja, replică el îngâmfat.

— Unde e?

Argyll mai făcu o pauză. Asta era, desigur, întrebarea crucială. Nu trebuia să spună nimănui nimic. Dacă Flavia ar fi descoperit, sau suspectat, că i-a spus chiar și un singur cuvințel lui Byrnes, l-ar fi băgat la pârnaie fără să clipească măcar. Chiar și simpla aluzie la faptul că nu era autentic fusese cam mult. Dar pe de altă parte, trebuia să-și salveze pielea. Iar să ajungă la o înțelegere cu Byrnes în legătură cu ce avea să se întâmple era cea mai bună soluție pentru a face asta. Respiră adânc și păși pe marginea prăpastiei.

— La Siena. Dar mi s-a spus să nu dau detalii.

— Desigur, desigur, îl liniști Byrnes. Perfect normal.

Nici nu era nevoie să dea detalii. Era evident, după privirea concentrată a lui Byrnes. Spusese destul. Restul depindea acum de negustor.

Conversația a mai continuat câteva minute, apoi, invocând treburi urgente, Argyll se ridică, salută și își văzu de drum.

12

Bottando mormăi dezaprobator la telefonul care suna din nou. Avusese o dimineață înfiorătoare. Secretara lui, aleasă cu grijă pentru talentul ei de a convinge oamenii să nu mai insiste cu telefoanele, era bolnavă. Chiar calitatea pe care o criticase la secretara lui Tommaso o aprecia la ea.

În absența ei, toate apelurile erau direcționate pe telefonul lui. Nu știa că erau așa de multe, era prima dată când reușea să nu ducă nimic la capăt toată ziua. La început a încercat să îl lase să sune, pretinzând că nu e la birou, dar nu suporta gândul că putea rata ceva foarte important. Măcar o parte dintre telefoane justificaseră însă lipsa lui de voință. Fusese extrem de ocupat, deși colegii lui ar fi fost surprinși dacă ar fi știut ce făcea. Se întorsese la cazurile mai vechi, un dosar alcătuit cu grijă din articole de ziar despre succesele lui din trecut. Eșecurile fuseseră, bineînțeles, lăsate deoparte. Mulți polițiști aveau așa ceva; făcea minuni pentru buna dispoziție să poți citi relatări despre cât de grozav, cât de zelos și cât de eficient ai fost. Chiar dacă asemenea păreri le aparțineau jurnaliștilor, tot avea efect.

Așa că își păstra cu grijă dosarul, pe care îl scotea de la naftalină ocazional, pentru a-l frunzări nostalgic. Îi sporea încrederea când lucrurile nu mergeau prea bine. Uite, îi șopteau articolele, nu-ți face griji, iată ce ai realizat până acum. Citea acum un articol despre triumful său în scandalul financiar de la Milano, care îl asigura că nu-și ieșise din mână.

Telefonul sună din nou, iar el ridică, încă o dată, receptorul.

— Prontobottando, rosti el obosit, într-un singur cuvânt.

— Generale, Ferraro la telefon. Mă întrebam cum mai merge ancheta.

Bottando își înăbuși cât putu de bine un oftat. Omul ăsta devenise o amenințare la fel de mare ca Tommaso. Dacă unul era agitat și iritabil, celălalt dădea semne de cădere nervoasă. Era al zecelea telefon din ziua aceea. Nici răspunsurile evazive, nici obstrucționismul și nici măcar lipsa bunului-simț nu-l impresionau pe vreunul dintre ei. Deveniseră obsedați de Rafael, de autenticitatea lui și de găsirea vinovatului. Amândoi aveau multe de pierdut. Dar cel puțin acum putea să-i spună ceva.

— Destul de bine. Asistenta mea tocmai a sunat să anunțe că se întoarce la Roma în după-amiaza asta și-l aduce cu ea pe tipul ăla, Argyll. Pare să fi făcut progrese în găsirea artefactului nostru pierdut.

— Excelent. Și unde este?

— Mă tem că asta nu îți pot spune. Argyll este o persoană cu un foarte dezvoltat simț al dramatismului. Flavia mi-a destăinuit că vrea să fie o surpriză.

— Ah! E bine, atât timp cât nu se va înșela și de data asta. Antecedentele lui în aceste chestiuni nu sunt deloc bune, spuse, dezamăgită, vocea de la celălalt capăt al firului.

— Îți înțeleg îngrijorarea. Am făcut progrese și în alte direcții. Dar, și te rog să nu te superi, nu pot să-ți spun prea multe. Sau, mai bine zis, aș prefera să n-o fac.

— Nici o problemă. Înțeleg. Preocuparea mea e pictura lui Rafael. Partea cu crima cred că vă privește mai degrabă pe dumneavoastră. Dar te rog să nu uiți că vreau să fiu informat.

— Cum aș putea să uit? Nu trebuie să vă faceți griji. Voi trece mai târziu pe la muzeu să vă spun, ție și directorului, tot ce am descoperit până acum.

Poate că așa reușea să îl convingă să nu mai sune. Obositor om! Cel puțin Tommaso avea un alibi inatacabil pentru uciderea lui Manzoni. O cină cu primul-ministru era destul de convingătoare. Oare despre ce vorbiseră? Gândul îi dădea fiori. Ferraro lucrase până târziu la muzeu și fusese văzut plecând pe la ora nouă, ceea ce îl scotea și pe el din cauză.

Bottando încercă să rezolve unele sarcini de rutină ca să nu i se urce superiorii în cap, dar renunță după numai o oră. Telefonul suna continuu, iar capul începuse parcă să zbârnâie la unison cu el. La fel și stomacul, fiindcă nu mâncase nimic și era deja ora trei.

Se îndreptă spre raftul cu cărți din birou, scoase un volum gros și ieși. Dacă trebuia să citească, măcar s-o facă într-un restaurant, cu o chiflă proaspătă și o farfurie de paste în față, acolo unde telefonul n-o să-l mai deranjeze și va putea avea măcar o oră de liniște.

L-au văzut stând la o masă în PiazzadelCollegio Romano, din taxiul care îi aducea de la aeroport. Era o rută ocolitoare, dar șoferul insistase

explicându-le că pe Corso, la capăt, avea loc o demonstrație și drumul era blocat de o mulțime de protestatari care urlau.

Flavia i-a strigat să oprească în momentul în care l-a zărit, au plătit, au coborât și s-au așezat la aceeași masă. Era un restaurant la care generalul mergea frecvent, unul dintre puținele care mai serveau masa la o oră atât de târzie. La aproape toate celelalte, ușile erau deja închise. Turiștilor, care erau clienții obișnuiți în această perioadă a anului, nu le rămânea altceva de făcut în următoarele ore decât să meargă la hotel, să stea pe marginea unei fântâni sau să se întoarcă la ocupația, obositoare, de a bate străzile în căutarea altor delicii, mai artistice.

Bottando se agită pe lângă ei, insistând să cheme chelnerul pentru a comanda ceva.

— Probabil că sunteți flămânzi. O mâncare bună o să facă minuni. Îmi amintesc bine cum sunt restaurantele din Londra.

Îi aruncă lui Argyll o privire blândă și un zâmbet, acesta fiind puțin surprins de primirea amicală.

— Domnule Argyll, sunt încântat să te cunosc în sfârșit. Am înțeles că ai făcut o altă descoperire importantă. Sper să ai dreptate de data asta.

Englezul ridică din umeri.

— Cred că da. Prin eliminare, trebuia să ajung și aici.

— Eliminarea mă îngrijorează pe mine. Trebuie făcută chiar atât de... literal?

Argyll râse stânjenit, iar Bottando, politicos, n-a mai spus nimic cât timp au mâncat.

— Ce ai acolo? se interesă Flavia.

— Asta? Oh, asta e Biblia. Le citi ce scria pe cotorul cărții, *Who's Who in Art*. Un adevărat tezaur de informații folositoare. Plină de detalii surprinzătoare despre prietenii, colegii și dușmanii noștri.

Dădu câteva pagini.

— De exemplu, dragul meu prieten, Spello. Uitându-te la el, nu ai bănui niciodată că a fost consultant la Vatican, prin anii patruzeci. Un om atât de neîngrijit! Cei de acolo se îmbracă oribil. Trebuie să fi fost foarte tânăr. Îmi închipui că era convins că avea în față o carieră strălucitoare, nu un post de mâna a doua la departamentul de artă etruscă. Iar mult iubitul nostru ministru, un nerod șleampăt, lipsit de tact, are o pasiune pentru bonsai. Ca să nu mai vorbesc de năzuința secretă a lui Tommaso de a deveni pictor.

— Scrie acolo așa ceva?

— Nu chiar. Dar mi-a povestit că intenționează să se retragă la vila lui ca să picteze, iar aici scrie că a făcut studii la o academie de artă din Lyon. Deci trebuie să-și fi dorit mult să devină pictor. Dovezi, plus analiză logică. Asta

e munca unui detectiv.

— Să înțeleg că urmează să spui că era foarte priceput și că l-a studiat în special pe Rafael?

— Nu, Flavia, nu. Ar fi bine să fie atât de simplu și ușor. Sărmanul om, probabil că nu era deloc talentat și a avut bunul-simț să vegheze mai degrabă la tablourile altora decât să picteze și el unele. De altfel, unul dintre lucrurile pe care le-am stabilit e că Morneau e falsificatorul – dacă tabloul a fost cu adevărat un fals. Ceea ce ne trebuie acum e o dovadă. O misiune pe care se pare că v-ați însușit-o. Așa că, spuneți-mi. Unde este?

— La Siena, răspunse Argyll simplu.

Bottando păru surprins.

— Ești sigur? Cum ai ajuns la concluzia asta?

— Pentru că e singura concluzie la care se poate ajunge. Nu era în colecția Clomorton, nici în a familiei di Parma, și a dispărut. Așa că...

— Așa că...? îl îmboldi Bottando.

Argyll afișă un aer superior.

— Nu cred că o să vă spun. S-ar putea să mă înșel, totuși. Oricum, aveți toate datele. Puteți să deduceți singuri restul. Dovadă, plus analiză logică, generale. Asta este munca detectivului.

— Amuzant. Oricum, atât timp cât știu unde te duci și găsești ce trebuie, presupun că detaliile pot rămâne pe mai târziu. Vă duceți acolo?

— Mâine dimineață. Nu cred că e nevoie să ne grăbim. Bănuiesc că momentan e în siguranță, răspunse Flavia, apoi se întoarse să comande o cafea.

O să-i provoace haos în stomac, dar simțea că avea neapărată nevoie de una.

— Tabloul poate că este, dar voi nu; ar fi prudent să aveți ceva protecție, replică Bottando.

Flavia scutură din cap.

— Nu. Dacă mergem pe autostradă cu un șir de mașini ale poliției va fi o agitație enormă. E preferabil să ne ducem pe tăcute mai întâi și să verificăm. După aia poți să ne dai oricâte gărzi de corp vrei. Cu cât mai multe, cu atât mai bine. Dar dacă mergem tropăind, cineva o să ciripească. Și va apărea în toate ziarele, a doua zi dimineață. Așa că, nu mai spune nimănui.

— Da. E posibil să ai dreptate. La ce oră plecați?

— Mâine dimineață, la prima oră. Înainte de asta, trebuie să scot niște bani, să completez un formular pentru diurnă, ca să prind salariul următor, să fac un duș și să iau ceva haine.

— Vreau să știu unde te pot găsi. A, apropo, poate vrei să arunci o privire peste asta.

Scoase din haină o bucată de hârtie.

— Un telex de la Janet. Sărmanul om se plânge că a trebuie să muncească prea mult pentru noi, dar nu îți bate capul cu asta. Sunt convins că a pus pe altcineva să facă toată treaba. A obținut datele despre achizițiile de tablouri. Scorul e Byrnes trei, Morneau șase, toți ceilalți zero.

— Pot să mă uit? întrebă Argyll, întinzând mâna după foaie. O desfăcu și citi cu atenție. Asta e. Asta trebuie să fie. *Portret de femeie,* copie după Fra Bartolommeo. Trei mii de franci belgieni, cumpărat de Jean-Luc Morneau. Șaptezeci de centimetri pe o sută patruzeci. Dimensiuni relativ corecte, vechime așijderea. Stilul se aseamănă. O lucrare perfectă. Colegul tău nu a trimis cumva și o fotografie? întrebă el, plin de speranță.

Bottando își controlă buzunarele încă o dată.

— Ba da, răspunse întinzându-i o altă hârtie. Mă tem că nu e foarte reușită. Doar un xerox după catalogul de licitație. Dar serviciul a fost de bună calitate, nu crezi?

Argyll era prea ocupat cu examinarea imaginii, ca să răspundă. I-o dădu apoi Flaviei, încântat. Ea păru dezamăgită. Adevărul e că nu avea nimic impresionant: era foarte murdară și înfățișa cam trei sferturi, pe înălțime, dintr-o femeie solidă, între două vârste, cu un început de bărbie dublă și alte câteva detalii similare. Avea o rochie închisă la culoare, cu mâneci lungi. Părul îi era negru, din câte se vedea prin stratul de murdărie, și era excesiv împodobită cu bijuterii vulgare: o tiară, un colier masiv și un inel gros, cu un model ciudat.

— Nu e o pierdere mare, dacă ăsta a fost tabloul folosit. Portretul Elisabettei de deasupra a fost mult mai bun, observă Flavia.

— Adevărat, dar uită-te la fereastră și la peisajul din partea stângă, din fundal. Foarte asemănător cu cel din falsul Rafael, și e chiar pe porțiunea pe care au fost făcute testele. Cred că e o probă concludentă.

Bottando dădu din cap în semn de aprobare.

— Ai ochi buni. Am observat și eu același lucru, dar cu ajutorul unei fotografii a pânzei lui Rafael.

— Ceea ce dovedește că Morneau a fost pictorul, iar Spello e nevinovat, interveni Flavia, cu satisfacție în glas.

— Din păcate, nu. Morneau a fost și el consultant al Vaticanului în anii patruzeci, așa că trebuie să-l fi cunoscut pe Spello. Iată deci exemplul care demonstrează cât de folositoare sunt cărțile astea.

Se ridică, scuturându-și firimiturile de pe pantaloni.

— E vremea să mă întorc la lucru. Eu trebuie să muncesc, chiar dacă voi doi trageți chiulul.

S-au despărțit. Flavia și Argyll au luat-o spre est, iar Bottando s-a întors

la birou. Era îngrijorat. Nu-i spusese nimic Flaviei, nu doar pentru că era și Argyll de față, ci fiindcă nu voia să-i provoace și mai multe griji. Dar știa că își asuma un risc uriaș cu plecarea lor, iar asta îl neliniștea.

Nu atât de îngrijorați ca Bottando, Flavia și Argyll au petrecut o seară încântătoare, după ce au rezolvat cu dușul, hainele și alte treburi casnice. Flavia a pus mașina de spălat, și-a verificat corespondența și a mai aranjat câte ceva prin apartament în timp ce Argyll răsfoia cărțile pe care le adusese cu el.

Stătea cu un picior atârnat pe brațul singurului ei scaun confortabil, citind cu voce tare fragmente din volumele prin care se uita. Era o mare deosebire față de călătoria cu avionul, când el fusese adâncit în lectură și abia dacă scosese un cuvânt. Flavia remarcase că avea un ghid al Palazzo Publico din Siena.

Argyll râse.

— Ascultă aici! E o scrisoare a vicontelui Perceval despre lady Arabella. Omul ăsta a fost unul dintre cei mai buni memorialiști ai secolului al XVIII-lea din Londra. Femeia mi se pare de fiecare dată tot mai incredibilă. Nu numai soțul numărul doi a avut aventuri extraconjugale. Nici numărul unu nu putea să-și țină mâinile acasă. Arabella i-a spart un violoncel în cap la o petrecere regală și apoi a încercat să îl lovească cu pumnii. În public. Cred că lumea s-a distrat pe cinste.

Iar mai târziu:

— Încă una. Clomorton i-a spus ducesei de Albermarle că era îndrăgostit de „o frumusețe cu părul negru". Asta a fost greșeala lui, sărmanul nătărău. Trebuia să știe că ducesa era una dintre cele mai mari bârfitoare din Londra. Perceval spune că ducesa i-a scris imediat lui lady Arabella. La asta se referea probabil în scrisoarea pe care ți-am citit-o la Londra. Gândește-te cum ar fi fost primit! Norocul lui că a dat colțul înainte.

— De ce citești toate astea? Au vreo legătură cu Siena?

— Nu. Voiam să văd dacă scrie ceva despre Sam Paris, despre tabloul lui Rafael sau altceva de genul ăsta. Perceval era un tip talentat și un fin observator al scenei londoneze. Nu se întâmpla nimic fără ca el să știe și să noteze în jurnal. Un Rafael pe piață sau un scandal despre unul ar trebui să apară și aici. Nu există, ceea ce mă face tot mai tare să cred că am dreptate.

— Și o să-mi spui și mie sau voi fi tratată în același fel ca generalul?

El îi luă mâna și i-o sărută, gândindu-se însă aiurea, apoi îi dădu drumul când realiză ce făcuse.

— Ce prostie! Sigur că nu. Îți spun totul după cină.

Și-au făcut siesta plimbându-se agale prin oraș. Flavia i-a arătat locurile

și clădirile ei preferate, au rătăcit prin vechiul ghetou, uitându-se cu nostalgie la construcțiile afectate de trecerea timpului, la ceea ce mai rămăsese din imperiu și la piețele liniștite și frumoase care apăreau parcă de nicăieri, după colțuri de stradă care nu promiteau nimic. Argyll improviză o disertație despre frumusețile palatului Farnese. Flavia nu a fost pe deplin convinsă, dar i-a apreciat siguranța. I-a răspuns descriindu-i toate marile medalioane de la Palazzo Spada, care se afla în apropiere. S-a mirat că-și amintea atât de multe din perioada studiilor.

— Și eu pot să fac asta. Hai cu mine.

A luat-o de mână și a dus-o spre cealaltă parte a pieței Farnese, pe via Giulia și apoi tot înainte și la stânga. I-a arătat un blazon deasupra uneia dintre porțile masive de lemn care apărau curtea de privirile curioase.

— Uite, doi pelicani înlănțuiți, străjuiți de o coroană și de simbolul unui castel. Al cui e?

Flavia și-a mușcat buza un moment.

— Nu știu. Al cui?

— E blazonul familiei di Parma. Ăsta e palatul lor din Roma.

Ea zâmbi.

— Deci aici a început totul. Știam că palatul e prin zona asta, dar nu am avut timp să-l caut. Ce e aici, acum?

— Doar apartamente, cred. Arată destul de părăginit. Oricum, ideea e că Mantini a locuit aici, așa că de aceea s-a apelat la el.

Argyll arată spre o ușă aflată la câțiva metri mai în față, pe partea cealaltă a străzii.

— Cât despre tablou, familia di Parma nu îl avea, nici Clomortonii, nici Sam Paris. Așa că nu mai rămâne decât Mantini. Motive avea suficiente, ținând seama că era mai mereu strâmtorat. Sau poate că dragostea pentru tablou a învins și nu a vrut să-l vadă părăsind Italia și ajungând în mâinile unui idiot precum Clomorton. Așa că pictează peste Rafael, face o copie a aceluiași tablou, pe care o dă negustorului, și păstrează originalul. N-a putut apoi să îl curețe, pentru că locuia atât de aproape de familia di Parma, care s-ar fi putut supăra. Dar nu avea de ce să se grăbească dacă voia să păstreze pictura pentru el, nu ca să câștige niște bani. Putea să aștepte până ce s-ar fi întors în orașul natal sau ceva asemănător. Dar nu a reușit să prindă pensia. A făcut un atac de apoplexie și a murit în 1727, la cincizeci și doi de ani. Era perfect sănătos, dar într-o zi a căzut pe stradă. Așa că nu a avut timp de confesiuni pe patul de moarte sau de instrucțiuni secrete în privința tabloului. Fiica lui moștenește mica avere și picturile rămase. Se întoarce în orașul de origine al tatălui ei, unde se căsătorește cu un argintar.

— Siena.

— Corect. Iar el, pentru că argintarii erau bine văzuți, ajunge în consiliul orășenesc și apoi moare, bogat și respectat, în 1782. Lasă orașului câteva picturi. Un portret al lui, bineînțeles, iar celelalte, amintiri ale marelui pictor sienez, socrul lui, magnificul Carlo Mantini.

— Foarte bine. Dar de unde știi că e cel pe care îl căutăm?

— Pentru că așa trebuie să fie. Prin eliminare. E un peisaj cu ruine, ceea ce se potrivește cu dovezile pe care le avem, și e singurul tablou care ar fi putut ascunde pictura de Rafael.

Acesta era punctul slab al unei argumentații altminteri destul de convingătoare, chiar partea pe care ar fi subliniat-o coordonatorul său, dacă ar fi fost acolo. Dar nu era, iar Flavia nu a spus nimic, așa că el s-a grăbit să continue.

— Am făcut într-o zi și jumătate o muncă de o lună. De multe ori am luat-o pe scurtătură, recunosc. Dar dacă nu-l are nimeni altcineva, și se pare că nu-l are, asta e singura posibilitate care mai rămâne. Sper că ești mândră de mine.

Flavia îl bătu pe spate.

— Bine lucrat. Acum, tot ce trebuie să facem e să mergem, să vedem dacă ai dreptate. Haide, să ne întoarcem acasă.

13

Flavia și Argyll au pornit spre Siena la ora opt fix a doua zi dimineață, el pe locul din dreapta și ea, ca o zeiță neînfricată, la volanul bătrânului Alfa Spider care se ținea încă foarte bine. Într-un scurt moment de docilitate feminină, a sugerat că ar putea să conducă el. Dar în buna tradiție a lașității engleze, Argyll a refuzat. Nimic, a declarat el în timp ce se chinuiau să intre pe principala arteră de circulație din nordul orașului, nu-l va putea convinge să conducă prin Roma. Mai ales după cele întâmplate ultima dată.

A fost o decizie înțeleaptă. Flavia a condus asemenea unei cunoscătoare, cu îndemânare și hotărâre, în timp ce Argyll ar fi condus cu ochii închiși. Traficul nebun al dimineții s-a liniștit destul de repede, așa că au reușit să înainteze spre nord.

Drumul spre Siena durează cam cinci ore, chiar atunci când mergi cu viteză foarte mare asemenea Flaviei pe autostradă. Dar este o călătorie frumoasă. Autostrada, una dintre cele mai bune din țară și una dintre cele mai lungi din Europa, începe la ieșirea din Reggio di Calabria, în extremitatea sud-vestică a peninsulei, se insinuează printre dealurile terasate de la sud de Neapole, apoi se întoarce prin zonele aride din Calabria și Latium, spre Roma. Mai departe se îndreaptă spre Florența și

face o întoarcere spre est printr-o serie de tuneluri lungi și urcușuri amețitoare prin Apenini, spre Bologna. Aici se împarte în două, un braț ducând la Veneția, celălalt ajungând la Milano.

Chiar și porțiunea relativ scurtă dintre Roma și Siena îl duce pe călător pe lângă unele dintre cele mai pitorești locuri din lume: Orvieto, Montefiascone, Pienza și Montepulciano, sau orașe ca Assisi, Perugia, Todi, Gubbio, de pe colinele Umbriei. Dealurile terasate acoperite de vii, pășunile joase pentru capre și oi se întrețeseau minunat cu râurile, coborâșurile abrupte și zecile de orașe-fortăreață medievale, acum căzute în uitare, cocoțate în vârf de deal, de parcă familia Medici ar fi fost încă la putere.

Era splendid. Argyll călătorise ani de zile prin Italia, văzuse de mai multe ori toate locurile importante, dar se însenina la fel de fiecare dată când avea prilejul să le revadă. Pentru o clipă a uitat de griji și s-a bucurat de peisaj, încercând să facă abstracție de felul în care conducea Flavia.

După cinci ore bătute pe muchie, au ieșit de pe autostradă, au achitat taxa de drum și au pornit pe șoseaua străjuită de dealuri, prin Rapolano și spre Siena, cu aceeași dispoziție veselă și optimistă. Veselă în cazul lui Argyll, optimistă în cel al Flaviei.

— Cum vom proceda în mica noastră expediție? întrebă el. În nici un caz nu putem să intrăm în palat, să luăm tabloul de pe perete și să-l atacăm cu briceagul. Custozilor nu le place așa ceva. De obicei se supără.

— Nu-ți face griji. M-am gândit la asta aseară. Ne ducem doar să verificăm dacă e acolo, apoi facem o vizită oficială mâine.

Au ajuns cu o oarecare întârziere la hotel. Siena e un oraș ale cărui străzi nu s-au schimbat deloc din secolul al XIII-lea, astfel încât, pentru a face față traficului modern, autoritățile au instituit unul dintre cele mai înfiorător de complexe sisteme de sensuri unice inventate vreodată. O singură greșeală și erai aruncat într-o direcție cu totul anapoda, fără cea mai mică șansă de a te putea întoarce. De două ori au încălcat regulile de circulație – zona fiind închisă traficului – luând-o pe lângă catedrală până când Flavia a virat într-o direcție greșită pe o străduță, găsind la capătul ei drumul pe care îl căutau.

Ea alesese un hotel confortabil, elegant și scump. Restaurantul servea un prânz excelent, iar Argyll se gândi că ăsta fusese unul dintre motivele hotărâtoare. Au băut un aperitiv, iar el s-a relaxat pe scaun, pentru a admira mai bine dealurile Toscanei.

— Minunat, exclamă el. Poliția din Italia își face cu adevărat treaba în stil mare.

Flavia a ridicat din umeri.

— Ultimul lucru pe care ni l-a spus generalul a fost că trebuie să avem grijă de noi înșine.

— Am impresia că se gândea la cu totul altceva.

Ea își desfăcu brațele într-un gest tipic italian.

— Cine poate să facă deosebirea? Găsește tabloul și nu îi va păsa nimănui. De altfel, mi-am dorit mereu să stau într-un astfel de loc. Cheltuielile pe care le-am făcut la Londra au fost derizorii. Asta va fi, într-o oarecare măsură, o compensație. Am făcut rezervări pentru tot weekendul. Putem rezolva treaba cu tabloul și apoi să ne relaxăm o zi, două. Te deranjează?

— Ți se pare că mă plâng? Luna trecută pe vremea asta eram într-un local din Londra mâncând sandviciuri cu caşcaval și castraveți murați, așa că prefer situația de acum, chiar dacă un eventual eșec ar avea consecințe neplăcute.

— Te temi de asta?

— De eșec sau de consecințe? Și da, și nu. Cred că mâine o să ai dovada de care ai nevoie, orice s-ar întâmpla. Apropo, ai cumva o armă?

Flavia se încruntă din cauza aparentului *non sequitur,* încercând să țină pasul cu salturile mentale ce îl făceau pe Argyll să treacă de la un subiect la altul.

— Nu, spuse în cele din urmă, renunțând să se mai străduiască. Ai uitat că nu activez în cadrul poliției? Sunt doar un civil. Dar de ce întrebi?

El scutură din cap și îi zâmbi ca să o liniștească.

— Fără un motiv anume. Voiam să știu doar. Se pare că tabloul ăsta atrage numai ghinioane.

Revenind la un subiect ceva mai plăcut, Flavia anunță că aveau destul timp pentru prânz și ea chiar avea nevoie de o pauză. Așa că s-au dus să viziteze biserica locală, relaxați și fără să se grăbească, apoi cu același pas destins, s-au îndreptat spre centru. Plimbarea în sus pe deal s-a dovedit obositoare. Argyll nu avea deloc o condiție fizică bună, bucuria fiindu-i stricată de încercarea de a-și masca respirația întretăiată. Flavia nu părea deloc afectată de urcuș.

Au ajuns la Campo pe la patru, după o scurtă pauză în timpul căreia Flavia făcuse cumpărături. Cum de se putea gândi la asta într-un asemenea moment depășea puterea de înțelegere a lui Argyll, dar a pus-o pe seama relativismului cultural. Unii oameni fac lucruri ciudate pentru a scăpa de stres și, în ciuda startului relaxant, era evident că amândoi începeau să resimtă efectele tensiunii.

Piața spre care se îndreptau avea o formă bizară, precum fața exterioară a unei cești, coborând de la o parte curbată spre o latură plată. Porțiunea plată era în întregime ocupată de palat, centrul administrativ în perioada când Siena fusese un important oraș-stat, a cărui putere rivalizase, pentru

scurtă vreme, cu cea a Florenței.

Zilele de glorie trecuseră de mult însă. Fuseseră suficiente câteva decizii nefericite în secolul al XVI-lea în privința alegerii dușmanilor, un război-fulger și Siena devenise un centru provincial minor. Din secolul al XVII-lea, când un nobil avusese ideea genială de a organiza Palio – cursa anuală de cai ce are loc în jurul Campo –, orașul supraviețuise în principal datorită turismului.

Contingentul din acel an începea deja să-și facă simțită prezența. Numeroasele cafenele de pe laturile curbate ale pieței scoseseră scaunele, mesele și umbrelele în stradă, iar ospătarii nu mai pridideau să aducă pahare cu pastis, cafele, sticle de apă minerală și inevitabilele cutii de coca-cola. Peste tot se vedeau mici grupuri de turiști admirând priveliștea sau îndreptându-se spre intrarea în palat.

Ei nu aveau însă mult timp la dispoziție, pentru a contempla împrejurimile. Flavia l-a condus pe Argyll spre intrare, a dat două mii cinci sute de lire pe bilete și s-a plâns că sunt foarte scumpe. După toate acestea, au traversat curtea și și-au intrat în rolul de vizitatori. Își calculaseră foarte bine timpul. Majoritatea muzeelor italiene nu mai primesc vizitatori cu douăzeci și cinci de minute înainte de închidere: ei aveau la dispoziție numai cinci.

În holul de la intrare, unde erau marile fresce ale lui Sodoma, s-au despărțit, Flavia pentru a examina ușile și geamurile, Argyll pentru a localiza tabloul de Mantini. Îl aștepta însă o surpriză neplăcută în salonul de la etaj. Conform ghidului, o ediție din 1975, tabloul ar fi trebuit să fie expus într-un colț întunecat, deasupra unei vitrine cu argintărie din perioada renascentistă și în stânga unei picturi imense de secol XIX reprezentându-l pe Vittorio-Emanuele, unificatorul Italiei, într-o postură eroică pe cal.

Dar nu era. În locul ei se afla un grup de consilieri orășenești de la începutul secolului XX, într-un stil portretistic degenerat, care demonstra că trecuse de multă vreme perioada de glorie a Italiei în domeniul picturii. Inima lui Argyll se opri. După cât de încrezător fusese că planul avea să meargă ca uns, acum trebuia să dea o explicație. Flaviei îi va fi greu să creadă. Vedea deja privirea ei dezaprobatoare și părerea bună pe care o avea despre el volatilizându-se pe dată.

Se îndreptă spre unul dintre paznici, scoase ghidul și îi arătă fotografia.

— Vezi tabloul ăsta? Unde e? Am venit tocmai din Anglia ca să îl văd și nu e aici.

Paznicul se uită la el plin de milă.

— Ai venit din Anglia să vezi *aia?* Ascultă sfatul meu. Mergi jos, la

Mappamondo. E mult mai bun, unul dintre cele mai frumoase lucruri din Siena.

— Știu, replică Argyll înțepat, simțind că integritatea lui estetică e pusă la îndoială, dar eu vreau să-l văd pe ăsta. Unde a dispărut?

Omul ridică din umeri.

— De unde să știu eu? Lucrez aici de doar câteva săptămâni. Știu doar ce e în sala asta. Du-te la următoarea ușă și întreabă-l pe Enrico.

A făcut așa cum i se spusese și l-a găsit pe Enrico, un om la aproape șaizeci de ani care stătea nemișcat pe un scaun de lemn lângă ușă, uitându-se fără pic de interes la turiștii care intrau și ieșeau. Nu părea un om căruia să-i placă foarte mult slujba pe care o avea. Argyll i-a spus că îl trimisese Giulio și l-a întrebat dacă știe unde e pictura.

Enrico se uită la fotografie.

— A, aia. Da, nu mai e aici de ani buni. Custodele s-a gândit că ocupa prea mult spațiu. Au scos-o când a fost reparată sala. Nu mai voia acolo nimic mai vechi de 1850.

Argyll era nervos.

— Au scos-o și au lăsat monstruozitatea aia cu Vittorio-Emanuele? Rușinos!

— E altceva. E lucrată după 1850. Oricum, e atât de mare încât nu încăpea nicăieri altundeva.

Paznicul ridică iar din umeri. Se părea că mofturile custozilor nu constituiau un subiect care să-i facă plăcere.

— Și acum unde e?

Omul se uită din nou la fotografie și se încruntă.

— În încăperea din turn. Nu înțeleg de ce toată lumea a început să se intereseze acum de el. Nimeni nu a arătat nici cea mai vagă urmă de curiozitate vreme de ani întregi. Auzi, de ce nu te duci jos să vezi *Mappamondo?* E unul dintre cele mai frumoase...

— Toată lumea? Ce vrei să spui? A mai întrebat cineva de el? Când? îi întrerupse Argyll discursul publicitar.

— Acum vreo oră. Un bărbat a venit aici și a pus aceeași întrebare. L-am trimis tot la încăperea din turn.

— Cine era?

— Ai impresia că le spun tuturor turiștilor pe numele mic? De unde vrei să știu?

Paznicul s-a întors ca să admonesteze un grup de nemți din partea cealaltă a sălii și s-a îndepărtat. Nu făceau nimic rău, dar paznicilor din muzeele italiene nu par să le placă prea mult nemții. Și astfel a încheiat o conversație care începuse să-l plictisească.

De ce naiba nu mi-a spus asta de la început, se întrebă Argyll în timp ce urca disperat cele două rânduri de scări în spirală spre camera din turn. Distanța până sus era destul de mare; acolo se afla ultima încăpere *en route* spre marea campanilă care domina atât Campo, cât și orașul. A ajuns sus cu respirația întretăiată, într-o încăpere mică, unde erau înghesuite gravuri decolorate și o grămadă de tablouri. În mijloc, trona o masă din lemn cu intarsii. Aici erau depozitate, în mod evident, tablourile pe care se presupunea că nu vrea să le vadă nimeni. Probabil că majoritatea vizitatorilor străbăteau încăperea fără să se uite în jur, în drum spre platforma din vârf, ce se înălța la nouăzeci de metri deasupra pieței.

Se mai liniști puțin. Era tot acolo. Nu i-o luase nimeni înainte. Într-un colț, înconjurată de hărți vechi ale Sienei în rame de sticlă, era o piesă ce făcea parte neîndoielnic din opera lui Carlo Mantini. Era un peisaj – fapt oarecum descumpănitor. Chestiile tipice: un pârâu în mijloc și câțiva stropi de vopsea reprezentând țărani ce aveau grijă de oi sau capre. Din punctul lui de vedere, nu prea era un peisaj cu ruine. Dar un mic deal din partea stângă avea un castel în ruine pe creastă, lucru care l-a ajutat să fie mai încrezător. Cerul era senin și, dacă nu ar fi fost murdar, ar fi avut probabil o nuanță de albastru-deschis. Toate peisajele lui Mantini aveau cerul albastru-deschis. Nu știa să le picteze altfel.

Argyll se uită la tablou plin de adorație. Iată-l! Ce piesă minunată! Ce bijuterie! Ce operă de artă! Părea mai mic decât ar fi trebuit, dar era posibil să fie efectul ramei. Păcat că va trebui să sufere câteva vătămări. Dar era sigur că Mantini nu s-ar supăra dacă ar ști ce ajutor îi va da în carieră singurului său biograf. Și avea să devină faimos, dacă totul mergea bine.

Încă îl privea când a început să răsune o alarmă asurzitoare.

— Doamne, Dumnezeule, te rog să nu fie un incendiu! a fost prima lui reacție.

Apoi și-a dat seama că era, probabil, clopotul care îi avertiza pe turiști că se apropia ora închiderii. Alergă pe scări în jos, o treabă mult mai ușoară decât urcarea, și începu să o caute pe Flavia. O găsi în sala mare de consiliu.

— Unde ai fost? Stau aici de câteva ore.

— Aiurea! Am ajuns acum douăzeci de minute. Am căutat tabloul. L-au mutat în turn. Știi ce? E aici. Ne-a urmărit. Paznicul mi-a spus că a mai întrebat cineva de pictură. Ce facem acum?

Tonul lui imperios o alarmă.

— Cine-i aici?

— Byrnes.

— Dar tabloul nu a fost atins? El clătină din cap. Bine.

Începu să se plimbe încoace și încolo masându-și bărbia gânditoare.

— Nu avem de ales, spuse după câteva momente. Trebuie să acționăm acum. E prea riscant să plecăm și să așteptăm până mâine. Haide!

Se îndepărtă.

— Unde te duci? strigă Argyll.

— Doar până la toaletă. Liniștește-te!

Lui Argyll îi amorțise piciorul. Se foia, încercând să se așeze într-o poziție confortabilă.

— N-ai putut să găsești altceva? întrebă el irascibil.

Flavia stătea pe genunchiul lui.

— Vorbește mai încet! Mie mi se pare perfect. Au verificat deja locul ăsta și nu se vor mai întoarce. Acum trebuie să mai așteptăm vreo trei ore.

— Trei ore? Suntem aici de-o veșnicie deja. Ție ți-e ușor să vorbești. Stai confortabil pe genunchiul meu. Eu am înțepenit pe toaleta asta. Și puteai să mă avertizezi să mănânc mai bine la prânz! Sunt lihnit.

— Nu te mai văicări atâta! Tu ai fost foarte secretos, eu de ce n-aș fi? Și dacă îmi aduc bine aminte, ți-am spus să mănânci tot. Poftim, am cumpărat asta de la magazin.

Se aplecă lângă toaletă, își ridică geanta și scoase un baton de ciocolată.

— Cum de ești atât de sigură că nu se vor declanșa alarmele? N-o să ne meargă prea bine dacă ne arestează. N-ar fi fost mai bine dacă le fluturai pe la nas legitimația, cerându-le să examinezi tabloul?

— Și toată lumea să afle în câteva ore? Știi bine că oamenii din mediile artistice nu pot să-și țină gura. De altfel, dacă mai așteptam, era posibil ca mâine tabloul să nu mai fie aici. Oricum, nu o să ne prindă nimeni. Paznicii mai trec pe aici o singură dată, le-am verificat traseul la ușă. Alarmele sunt doar la intrare și la ieșire. În mod evident, și-au spus că orice hoț va încerca să fugă. Noi nu asta facem. Noi doar examinăm tabloul, așteptăm până mâine-dimineață, ieșim odată cu primii vizitatori, îi dăm un telefon lui Bottando și gata. Nu va lipsi nimic și nimeni nu va observa ceva în neregulă.

— Trebuie să stăm toată noaptea aici? șuieră el îngrozit. În toaleta femeilor? De ce nu în cea a bărbaților?

— Puah! Ce idee oribilă! Bărbații sunt niște bestii murdare.

Argyll își mâncă ciocolata îmbufnat.

— N-am putea să uităm puțin de tablou? spuse el plin de speranță, încercând să revină la planul lui. La urma urmei, cum Byrnes e aici, totul a devenit clar. Cred că ar trebui să mergem la hotel, să îl sunăm pe Bottando, să-i spunem să-l aresteze și putem să ne întoarcem liniștiți mâine-dimineață.

După ce termină batonul de ciocolată, își dădu seama că uitase să-i ofere și ei.

— Ce te face să crezi că e Byrnes? Parcă ziceai că paznicul nu ți-a spus nimic despre cel care a întrebat de tablou.

— Păi, începu Argyll nesigur. El trebuie să fie, nu? Adică, e destul de logic...

— Ba deloc. Știm doar că cineva a întrebat de tablou. Byrnes e ultima persoană pe care trebuie să o luăm în considerare. Nu avea cum să afle că suntem aici.

Argyll se foi pe toaletă în timp ce ea vorbea. Cuprinsă de o senzație neplăcută, Flavia îi aruncă o privire cruntă.

— Jonathan! Ce ai făcut, nenorocitule?

— Păi, m-am gândit, că... ei, bine... i-am spus. Asta e.

Flavia nu răspunse, dar își rezemă fruntea de faianță.

— De ce ai făcut asta? întrebă aproape în șoaptă, când se simți din nou stăpână pe ea.

— Mi s-a părut o idee bună, îi explică el încet. Mi-am spus că, chiar dacă o să găsim tabloul, asta nu ne va ajuta prea mult la identificarea vinovatului. Și că, dacă îl voi informa, Byrnes sigur va face ceva. Că va veni într-un suflet la Siena, iar poliția îl va putea aresta imediat ce va pune piciorul în oraș.

— Și nu te-ai gândit că ar fi trebuit să-mi spui și mie? Sau poate ai uitat? O fi vreunul dintre acele detalii nesemnificative care ți-au ieșit din minte complet? Neghiob ce ești!

— Bineînțeles că nu am uitat, protestă el cu o voce care devenea tot mai stridentă pe măsură ce-și dădea seama că lovitura lui de maestru nu era deloc apreciată.

— Nu chiți în halul ăsta!

— De ce nu? M-am cam săturat de toate astea, continuă el – măcar acum să spună ce are pe suflet. Tot ce am făcut până acum a fost, pentru tine, o dovadă a vinovăției mele. Ești nepoliticoasă, foarte critică și prea deșteaptă pentru propriul tău bine. Era clar că nu puteam să îți spun ce plănuisem. M-ai fi arestat imediat. Și dacă suntem acum în situația asta, vina îți aparține în egală măsură. Dacă nu te-ai fi crezut atotștiutoare și ai fi avut mai multă încredere în mine, aș fi fost și eu mai deschis. În afară de asta...

— Vai, nu, nu spune așa ceva! Urăsc când vorbești așa! În afară de asta, ce?

Argyll începu să se agite, atât cât putea să o facă cineva înghesuit între un vas de toaletă și un angajat semioficial al poliției italiene. N-ar fi trebuit să-i scape porumbelul. Izbucnirea sa de indignare fusese impresionantă, iar acum îi stricase cu totul efectul.

— În afară de asta, spuse el cu jumătate de gură, nu sunt convins că e

tabloul pe care îl căutăm. Cred că e, se grăbi să adauge înainte ca ea să poată interveni, dar ți-am spus că de câteva ori am fost obligat să o iau pe scurtătură.

— Apără-ne, Doamne, spuse Flavia încet, ca pentru ea. Am venit probabil degeaba până aici. Bottando doarme liniștit la Roma și nu știe nimic. Tu ai reușit cu succes să atragi un criminal aici fără să te deranjezi să te gândești la protecția noastră și a tabloului. Bine lucrat. O reușită meritorie.

— O să te protejez eu, replică Argyll galant, sperând să mai repare câte ceva.

— Pfii! Mersi, domnu'. Asta mă face să mă simt mult mai bine.

Și ar mai fi continuat în același stil, dar și-a dat seama că nu are rost.

Argyll căzu într-o tăcere ursuză și apăsătoare și mâncă cu îndârjire tot ce avea Flavia în geantă. Ea făcuse suficiente provizii pentru un asediu, dar el simțea acum o disperată nevoie de o țigară.

Nici Flavia nu era mai vorbăreață. Nu puteau face mare lucru pentru relansarea atât de promițătoarei lor relații până ce nu examinau tabloul. Poate că atunci vor ierta și vor uita totul. El credea în continuare că planul lui nu era rău deloc și îl afectase felul în care reacționase ea. Îl invidia oare pentru că fusese atât de ingenios?

Când Flavia a decis în sfârșit că era sigur să părăsească toaleta, Argyll a avut nevoie de aproape zece minute ca să poată merge. La prima încercare de a se ridica, piciorul îl trădase și se prăbușise lovind o găleată în care era o perie de podele. Găleata s-a rostogolit zăngănind, iar zgomotul a răsunat în cămăruța îngustă. Au privit-o amândoi până ce s-a oprit într-un colț.

— Pentru numele lui Dumnezeu, nu mai face atâta zgomot! șopti Flavia înspăimântată.

— Faci la fel de mult zgomot ca mine. Cel puțin eu nu strig cât mă țin plămânii, șuieră el drept răspuns.

— Nu vreau să fim prinși. Ar fi al naibii de stânjenitor.

El zâmbi într-o tentativă de a părea împăciuitor.

— Îmi pare rău. Nu sunt obișnuit cu asemenea escapade. Nu sunt incluse în cursul introductiv pentru cei care studiază istoria artei.

Flavia îl privi încruntată, nepregătită încă să-l ierte.

— Încearcă să nu mai faci zgomot, bine? Hai să mergem!

Privi în lungul coridorului, apoi se strecură pe ușă, făcându-i semn să o urmeze. S-au îndreptat spre sala principală a muzeului și s-au furișat în vârful picioarelor spre ușa care ducea la scări. S-a deschis. Nu s-a declanșat nici o alarmă. Cel puțin scăpaseră de grija asta.

Odată ajunși sus, ea scoase o mică lanternă o altă achiziție de la magazinul din piațetă.

— Să mai spui acum că nu m-am gândit la toate, șopti către Argyll.

Ea păși ușor și fără zgomot, ceea ce el nu putea să facă în nici un caz, cu ghetele lui cu vârf metalic. Dacă i-ar fi spus că urma să acționeze ca niște spărgători, s-ar fi îmbrăcat mai potrivit.

Încăperea era la fel cum o lăsase cu șase ore în urmă. Flavia intră și trase obloanele grele de lemn la geamuri, fixându-le. Apoi închise ușa și aprinse lumina.

— Așa. Să vedem și noi ce facem. N-o să treacă nimeni pe aici, cel puțin o oră de acum înainte. De cât timp ai nevoie?

— Nu foarte mult, răspunse el în timp ce dădeau jos tabloul de pe perete și curățau stratul de praf de deasupra. Trebuie să am grijă, dar cred că nu va dura mai mult de cinci minute.

Luase de la bibliotecă o carte despre curățarea și restaurarea picturilor și citise în avion. În principiu, era simplu. Aveau nevoie de un solvent și de o cârpă. Apoi pânza trebuia ștearsă până la îndepărtarea stratului necesar de murdărie sau de culoare.

A scos din buzunar materialele cumpărate la magazinul de profil din Londra. Un cuțit mic, dar foarte ascuțit, un pachet mare de vată din bumbac și un spray.

— E un amestec de alcool și acid. Tipul de la magazin mi-a spus că e cel mai bun. I-a zâmbit larg. Așa că, vezi, și eu mă gândesc la toate.

Nici un răspuns.

Așa cum se întâmplă de obicei, practica s-a dovedit a fi mai dificilă decât teoria. Argyll voia să nu deterioreze tabloul, nu era restaurator și știa doar în mare ce trebuia să facă. Prin urmare, s-a concentrat asupra unei mici porțiuni din colțul din stânga jos. Asta însemna că nu putea pulveriza decât foarte puțin solvent o dată.

A început să stropească și să șteargă, să stropească și să șteargă, îndepărtând puțin câte puțin mizeria, lacul și vopseaua. Era o muncă grea, care cerea multă atenție. De câte ori trecea cu bucățica de vată peste pânză, de atâtea ori spera să vadă ivindu-se de dedesubt o capodoperă.

— Cum merge? Faci asta de aproape douăzeci de minute, spuse ea calm, rezemându-se de masa aflată în apropiere, ca să poată lumina mai bine tabloul. Apoi își masă brațele și adăugă: E foarte frig aici.

El a mai șters încă cinci minute, grămada de bucățele de vată murdare crescând rapid. Apoi, în timp ce trecea o alta peste pânză, s-a oprit și s-a uitat fix, necrezându-și ochilor.

— Ce-i? L-ai găsit? întrebă ea emoționată, aplecându-se ca să vadă mai

bine.

— Vopsea. E vopsea verde sub... Flavia, luminează tabloul! Ce faci?

Dar Flavia nu mai auzi restul cuvintelor. Încăperea se cufundă în întuneric. Dacă n-ar fi fost amândoi atât de concentrați asupra picturii, ar fi observat ușa deschizându-se. Dar n-o făcuseră, Flavia realizând că ceva e în neregulă doar după ce a fost lovită în cap cu o bucată groasă de lemn. S-a prăbușit fără să scoată un sunet, cu sângele țâșnindu-i din tăietura lată de deasupra tâmplei.

Argyll a ridicat privirea la auzul zgomotului, a văzut-o pe ea căzând și o siluetă întunecată apropiindu-se de el.

— Oh, Doamne... începu el, dar nu avu timp să termine.

Nu mai fusese lovit în stomac până atunci, în mod sigur nu atât de dur, și nu-și imaginase că putea să doară atât de tare.

Cu respirația tăiată, se chirci, ținându-se de burtă de parcă asta i-ar fi putut alina chinul. Se simți împins într-o parte și căzu greu pe podea. Mai târziu avea să-și spună că gemuse încet. Dar adevărul era că vaietele lui fuseseră mult mai sonore. Oricum, nu-și dădea seama că geme; durerea din stomac îi ocupa toate gândurile, dar se întinse și încercă s-o atingă pe Flavia, temându-se de ceea ce ar putea descoperi.

— Să nu îndrăznești să mori! Rezistă sau îți arăt eu ție, îi șopti la ureche.

Îi căută pulsul și nu simți nimic, dar se mai liniști pe urmă, când constată că nu și-l poate găsi nici pe al său. Îi mângâie părul și îi simți respirația ușoară când duse mâna în fața nasului ei. Era vie. Dar nu avea să mai fie multă vreme, dacă el nu-și revenea. Și nici el, la urma urmei.

— Se pare că nici unul dintre noi nu s-a gândit la toate, îi spuse trist.

Dar oricât se străduia, nu se putea mișca. Durerea era prea intensă. Tot ce reușea să facă era să privească silueta întunecată a celui care îl făcuse să sufere luând un cuțit mic, dar foarte ascuțit, și tăind repede pictura pe margini, scoțând-o din ramă. Cel puțin asta presupunea că face, pentru că tot ce vedea era licărirea metalului. Nu-i plăcea cum arăta cuțitul acela, în mod sigur un instrument care putea fi folosit în diverse feluri. Suspină în timp ce omul rulă pânza și o puse într-un tub de carton pe care îl închise. Metodic și fără să se grăbească. Apoi necunoscutul luă din nou cuțitul.

„O, Doamne! gândi Argyll. Începe!"

Țâșni din poziția ghemuită în care stătea și se izbi de pieptul bărbatului, reușind să-l dezechilibreze printr-un noroc chior. Își folosise pentru asta toate resursele de energie și voință pe care le mai avea. De fapt, mai mult chiar. Oamenii înarmați cu cuțite pot să scoată la iveală ce-i mai bun în tine.

Însă imediat i-a fost clar că nu era suficient. Inamicul sări într-o parte,

dar el nu izbuti să facă lucrul cel mai simplu de care era nevoie, adică să-l lovească în cap de câteva ori cu ghetele lui cu vârf metalic. Rămase nemișcat, îndoit de durere, în timp ce adversarul lui se rostogoli, își recuperă cuțitul și se apropie.

Mai avea o singură opțiune și nu ezită. În întuneric, reuși să distingă că infernala creatură se afla între el și ușa care dădea spre scările ce duceau la parter. Așa că se năpusti pe cealaltă ușă și începu să urce. Era cel mai bun lucru pe care îl putea face ca să-și respecte promisiunea de a o proteja, deși Flavia refuzase clar oferta lui. Cu puțin noroc, atacatorul îl va urmări în sus, pe scări, oferindu-i ei șansa să-și revină și să dea alarma.

„Sper să vină după mine, gândi el pufăind și gâfâind. Dar dacă o omoară pe Flavia mai întâi? Poate că ar fi trebuit să rămân acolo."

Era un gând nobil, dar teama că nu ar fi putut s-o ajute cu nimic nu îl făcu să se simtă mai bine. Putea să fie ucis, iar Flavia ar fi urmat la rând. Ceea ce se putea încă întâmpla, reflectă el.

Urcă fără să vadă nimic, într-o beznă adâncă, împiedicându-se, ratând trepte, dar înaintând cât putea de repede. Devenea din ce în ce mai greu. După-amiază, chiar și urcușul pe coasta unui deal îl lăsase aproape fără suflare, iar acum, în starea în care se afla, bărbatul din spatele lui nici nu trebuia să se mai deranjeze să-l înjunghie. Totul i se trăgea de la statul în biblioteci, când ar fi trebuit să alerge și să tragă de fiare. Dacă avea să supraviețuiască, își promise el, își va cumpăra o bicicletă mecanică, ceva. Iar data viitoare când vreun falsificator mare și întunecat va încerca să îl înjunghie într-un turn sienez în miez de noapte, va fi pregătit. O să zboare pe scări ca vântul.

Gândurile îi deveneau confuze din cauza fricii, durerii și a crampelor. La un moment dat, se opri. Era speriat de moarte, dar pur și simplu nu mai putea să continue. Ascultă, încercând să ignore șuierul respirației, și auzi zgomotul ușor al pașilor care se apropiau. Avea în mod clar un avans, iar atacatorul nu părea să se grăbească. Și de ce ar face-o? se întrebă Argyll disperat. El nu putea să fugă. Poate că și atacatorul lui era într-o formă fizică la fel de jalnică.

Imaginea urmăritorului său chircindu-se la jumătatea scărilor lovit de un atac de cord îl făcu pentru câteva clipe să se simtă mai bine, dar senzația trecu repede, pentru că un asemenea deznodământ era foarte puțin probabil. Habar n-avea cine era, dar insul cu o asemenea forță a loviturii nu putea fi în nici un caz sir Edward Byrnes un domn în vârstă care, indiferent de împrejurări, nu era genul care să împartă în stânga și-n dreapta lovituri în stomac. Și-l putea imagina pe Byrnes înjunghiind pe cineva, dar genul acesta de furișări cu bâte de lemn, bocanci și cuțite nu părea deloc stilul lui.

Argyll începu să urce iar. Încet, dar înainta. Aparenta inevitabilitate a morții nu înseamnă că nu vei încerca să faci orice îți stă în puteri ca s-o amâni cât mai mult posibil. Cu încăpățânare, se munci să ajungă în capătul scărilor. În alte circumstanțe, ar fi putut admira pe îndelete priveliștea; acum însă, atârnând peste zid și înecându-se în timp ce trăgea aer în plămânii chinuiți, care protestau, văzu toată Siena întinzându-se în fața lui, ca o imagine de poveste. O lună ca o seceră lumina Campo și îngrămădirea de clădiri medievale din jurul lui, oglindindu-se în dungile de marmură albă și neagră de pe turnul catedralei. Luminițele care sclipeau la zeci de ferestre arătau că o parte dintre localnici erau încă treji uitându-se la televizor, bând vin, discutând cu prietenii. O briză caldă și proaspătă umplea noaptea. Frumusețe, siguranță și normalitate.

Dar Argyll nu era în postura potrivită pentru a contempla nici peisajul, și nici situația nefericită în care se afla. „Aș putea să urlu, să strig peste acoperișuri că se petrece o crimă sângeroasă", gândi el. Dar se abținu. Nimeni nu va reuși să-și dea seama la timp de unde venea urletul. Și oricum, în starea în care se afla, se îndoia că va reuși să scoată mai mult de un chițăit slab.

Se întoarse când auzi scârțâitul ușii. Necunoscutul stătea tăcut și nemișcat în prag, gândindu-se cu siguranță cum să-și termine treaba. Când o văzuse pe Flavia prăbușindu-se la pământ și sângerând, Argyll fusese furios, apoi disperarea îl împinsese s-o ia la fugă pe scări. Acum îi era doar frică.

„Înjunghie-mă, împinge-mă sau fă-le pe amândouă, gândi el. Mă simt răsfățat cu atâtea posibilități. Probabil că mai bine e să mă împingi, hotărî el. Va lăsa loc pentru interpretări."

Un braț i se înfășură în jurul gâtului, trăgându-l în spate și lipindu-l cu capul de zidul parapetului. Văzu sclipirea cuțitului în lumina lunii. Se înecа. Prinse încheietura care ținea pumnalul, deși asta nu schimbă situația cu nimic. Rezistența pe care o plănuise era inutilă, reacția neplănuită se dovedi însă mult mai puternică: dintr-un reflex, genunchiul s-a ridicat între picioarele celuilalt atât de repede, încât impactul a fost dureros. Spre uimirea lui Argyll, strânsoarea slăbi în vreme ce atacatorul se ghemui și scoase un schelălăit adânc și satisfăcător de durere.

Dar răgazul a fost scurt. Adversarul nu dăduse drumul cuțitului și era încă mult prea aproape. Argyll și-a strâns pumnul și l-a lovit. Nu mai lovise pe nimeni până atunci, având în vedere viața liniștită și copilăria retrasă într-o lume care dezaproba excesele temperamentale. Ar fi trebuit să se bată mai mult cât a fost mic. Era ciudat cât de nevolnici își simțea pumnii și cât de tare îl dureau încheieturile când lovea bărbia celuilalt. Își mai agită

brațele de câteva ori, apoi se opri. Nu mai avea vlagă și nici nu părea că tactica lui avea să dea rezultate pe termen lung. Dar măcar atacatorul părea mai puțin fericit după scurta întâlnire cu genunchiul lui. Au făcut amândoi o pauză răsuflând din greu și s-au privit în ochi de la câteva palme depărtare. În lumina slabă, Argyll îi văzu fața clar pentru prima dată și, vreme de o clipă, șocul îl paralizează.

Apoi cuțitul s-a mișcat din nou, iar el a scos ultima armă din buzunar. Păcat că nu se gândise la ea mai devreme. Îndreptă spray-ul și apăsă.

Se auzi un urlet animalic, iar pumnalul zăngăni pe podeaua de piatră. Argyll era copleșit. Nici măcar nu își gândise gestul, se folosise doar de ultima șansă în momentul în care îi venise în minte. Se trase înapoi și se uită prostește la chinul pe care îl provocase.

Atacatorul se freca la ochi cu o mână, iar cu cealaltă căuta în buzunarul jachetei groase, albastre.

„Sfinte Dumnezeule, doar nu are și un pistol, își spuse Argyll. Omul ăsta e un arsenal ambulant!" Nici nu se putea gândi la o altă rundă de luptă, ca să-l dezarmeze. Nu mai avea forță. Cu siguranța pe care doar disperarea ți-o poate da, se năpusti încă o dată și-l împinse cu ultima picătură de energie și voință pe care o mai avea.

Fără un strigăt, un icnet sau un sunet cât de slab, Antonio Ferraro, director adjunct al Muzeului Național italian, dispăru peste margine și se zdrobi de pământ, nouăzeci de metri mai jos.

14

Argyll rămase locului cincisprezece minute, poate mai mult. Era extenuat și îl durea prea tare tot corpul pentru a se mișca. Adrenalina se epuizase, iar el era ca o epavă care abia mai funcționa. Acum era liniște în jur. Stătea cu spatele lipit de parapet, uitându-se în sus, dincolo de clopotnița care se ridica, spre stele. Nu era cel mai nimerit lucru pe care îl putea face, dar era prea istovit pentru orice altceva. Flavia era grav rănită și, la urma urmei, poate că zăcea deja pe podea cu gâtul tăiat. Poate tocmai omorâse un om care, având în vedere norocul lui din ultima vreme, era nevinovat. Și totul pentru tabloul ăla tâmpit. Gândul la asta îi provocă greață. Ar fi fost mai bine să nu fi auzit niciodată de blestematul ăla de Mantini.

Minunat! O noapte reușită. „Oare de ce nu poți face și tu ceva bine, măcar o dată în viață? se întrebă el amar. Așa îți trebuie dacă faci pe deșteptul. O să ai foarte multe de explicat de data asta. Iar polițiștii vor împânzi în curând locul."

De fapt, erau deja peste tot. Auzi sirenele mașinilor care intrau în Campo și ordine strigate. Zgomot de pași care veneau în sus, pe scări.

„Ah, asta e, începe", își spuse fără să se poată mișca. Ce s-a întâmplat după aceea nu prea l-a mai interesat; îl dureau toate și asta părea mult mai important. Nici măcar nu și-a luat ochii de la stele când doi oameni au intrat pe ușă și s-au apropiat de el. O lanternă i-a fost împinsă în față, orbindu-l. A închis ochii și l-a auzit pe Bottando spunând:

— E Argyll. E viu.

Restul serii a trecut ca prin ceață. După ce a înțeles că nu va fi transportat imediat la închisoarea locală, a făcut o scenă, nelăsându-l pe doctor să îi acorde primul ajutor până ce nu i s-a spus unde este Flavia. I-au tot repetat că era bine, dar a refuzat să-i creadă.

Până la urmă, doi polițiști l-au dus jos, pentru a se convinge. A fost greu și, printre blesteme, au încercat să-l care după ei fără să îl lase să cadă. Din punctul lui de vedere, a meritat. Flavia era rezemată de un perete, învelită într-o pătură și cu un bandaj mare în jurul capului. Pe tâmpla dreaptă se vedea o pată roșie. Era conștientă, se plângea de durere de cap și cerea mâncare. Deci lucrurile nu puteau fi foarte rele. Argyll era atât de mulțumit, de ușurat și de extenuat, încât singurul lucru pe care a mai putut să-l facă a fost să-i mângâie mâna și s-o privească. Bottando era în fața lor, cu brațele încrucișate și cu o expresie dezaprobatoare.

— Generale, tabloul e în siguranță? întrebă Flavia, amețită. Calmantul care îi fusese administrat începea să își facă efectul.

El încuviință.

— Da. Scos din ramă și deteriorat, dar în mare parte întreg. O să fie în regulă după ce ne vom ocupa puțin de el.

Asta a liniștit-o, așa că a adormit. Era momentul să spună și Argyll ceva, dar nu se putea convinge s-o facă. Orice ar fi fost, putea să aștepte până mâine.

— Tinere, a adormit. Dacă îi dai drumul la mână și încetezi să te holbezi la ea ca un vițel îndrăgostit, poate reușim să-ți bandajăm brațul.

Argyll nu observase, dar probabil că își julise mâna de piatra aspră când fugise pe scări. Acum, că remarcă, începu să îl doară teribil. A întins brațul, iar doctorul a început să spele și să panseze rana.

— Ce s-a întâmplat? Cum a căzut? întrebă Bottando.

— L-am împins, dar nu a fost vina mea.

— Da, da, știm asta, replică Bottando nerăbdător. De ce l-ai împins?

— A atacat-o pe Flavia și a venit după mine. Încerca să scoată un pistol. A fost singurul lucru care mi-a trecut prin minte.

— Înțeleg. Și a stat așa, pur și simplu, așteptând să fie împins?

Lui Argyll nu-i plăcu tonul. Nu părea destul de înțelegător.

— Păi, nu cred că m-a văzut repezindu-mă. Scoase micul spray din buzunar. I-am pulverizat ăsta în ochi în timp ce ne luptam. E o soluție pentru curățat tablouri.

— A, da, asta explică totul. Trebuia să se frece la ochi. Îți înțeleg temerile, dar nu scotea un pistol. Bottando se uită la el cu un zâmbet vag și adăugă: Nu avea pistol. Mă tem că l-ai împins pentru că voia să-și scoată batista.

Vestea îl supără teribil, dar nu pentru multă vreme. Primise și el un calmant, care îl adormi în timp ce se gândea cât de minunată era Flavia. Generos din partea lui, dacă lua în considerare cât de rău îl tratase. La fel ca toți ceilalți. Ce lume crudă și nedreaptă, deși el încercase doar să dea o mână de ajutor!

Amândoi au dormit buștean, pe bancheta din spate a câte unei mașini de poliție cu sirena în funcțiune, în drum spre Roma. Nu s-au trezit nici când au fost luați pe sus și cărați ca niște saci de napi pe scări, până în apartamentul Flaviei.

Bottando a supravegheat operațiunea, cloncănind grijuliu în jurul lor. Cum Flavia nu avea decât un pat, s-a gândit un moment unde să îl depoziteze pe Argyll. Dar nu avea rost: și-a învins prejudecățile și l-a așezat pe englez, foarte elegant, lângă ea, în speranța că Flavia va înțelege că era doar o măsură de urgență și nu va protesta prea mult a doua zi. După asta, a dat instrucțiuni polițistului care se așezase comod în fotoliu să rămână acolo până când se trezesc amândoi, după care să-i aducă la biroul lui cât mai repede posibil.

Flavia se trezi prima, ieșind din somnul indus de medicamente atât de lent, încât nici nu își dădu seama. Argyll era ghemuit lângă ea și o ținea de braț. L-a mângâiat pe cap cu mintea aiurea, întrebându-se unde pusese aspirina.

Apoi își aminti totul, începu să o enerveze prezența lui, renunță la dispoziția afectivă și-l înghionti violent.

— Ce cauți aici? se răți ea.

— Iisuse! Ai grijă! Mă doare. Se trezi repede, închise ochii la loc, după care îi deschise și privi în jur. Ăsta-i patul tău, nu?

— Da. Mă duc să fac o cafea. Apoi trebuie să aflăm ce cauți tu în el.

Flavia coborî din pat și se îndreptă spre bucătărie. Dar se întoarse imediat și-și luă halatul.

— E un polițist acolo, spuse ea.

Schiță un salut din cap când intră a doua oară în bucătărie și-i făcu semn să tacă atunci când omul legii începu să-i explice de ce se afla în apartamentul ei.

— Încă nu, îl rugă ea. E prea mult deocamdată.

Se rezemă cu toată greutatea de bufetul din bucătărie în timp ce aștepta ca espressorul să-și facă treaba. Amintirea serii trecute era destul de neclară, dar știa destul ca să-și dea seama că fusese o reușită și nu prea. Argyll își făcuse treaba și găsise tabloul, fapt care contrabalansa întru câtva purtarea lui de la Londra. Dar apoi stricase totul, împingând pe cineva peste parapet. Ar trebui să-i fie recunoscătoare, dar își dorea să n-o fi făcut.

Când el apăru din dormitor, nu era deloc într-o dispoziție mai roz. Mâna îl durea, la fel stomacul, plămânii și picioarele. Se gândea și el la ce făcuse cu o seară în urmă. Tot riscul ăla, pericolul înfiorător, și pentru ce? Ea putea foarte bine să fi fost acum într-un sac de plastic, cu o etichetă agățată de degetul mare de la picior. Și nici măcar Rafael, așa pictor de geniu cum fusese, nu merita un asemenea sfârșit. Prea repede. Grabă, grabă, grabă. Asta a fost mereu problema lui. Nu dădea suficientă atenție detaliilor.

Au stat unul lângă altul împărtășind aceeași stare mizerabilă până când polițistul, un tinerel care fusese angajat de curând și nu știa exact cum să procedeze în astfel de situații, i-a întrerupt și, urmând ordinele, a încercat să îi însoțească la birou. Flavia l-a lămurit repede și tânărul a plecat singur, cu mesajul că vor ajunge și ei într-o oră.

Iar ei, în ora respectivă, au făcut duș, au mâncat, au discutat evenimentele recente și au privit pe geam. Dacă moralul Flaviei a reușit să se înalțe o clipă măcar, înseninarea a dispărut rapid. Până la urmă s-a ridicat, a pus cănile și farfuriile murdare în chiuvetă și s-a întors spre Argyll.

— Cred că nu mai putem trage de timp. Ar trebui să ne ducem și să rezolvăm problema.

Așa că s-au dus la birou, mergând cât de încet au putut.

— Nu prea îmi surâde toată treaba asta, comentă Argyll pe drum.

— De ce îți faci griji? La tine nu poate decât să țipe. Pe mine o să mă dea afară.

Aici avea dreptate.

— Dar eu am pierdut bursa, replică el.

Și el avea dreptate.

Cu toate acestea, salutul lui Bottando a fost, surprinzător, unul amabil.

— Intrați, intrați, le spuse după ce au bătut timid la ușă. Ce frumos din partea voastră să veniți atât de devreme!

Trecuse deja de ora amiezii. Flavia nu își putea da seama dacă era sau nu sarcastic.

— Am avut o noapte groaznică. N-ar fi trebuit să-mi daţi asemenea palpitaţii. Aveţi idee cât de rău mi-ar fi părut dacă aţi fi fost ucişi? Ca să nu mai vorbesc de dificultatea de a-i explica toate astea ministrului şi de a găsi un înlocuitor potrivit pentru tine, Flavia.

— Generale, îmi pare rău...

El îi făcu semn să tacă.

— Nu-ţi cere scuze. Mă simt destul de rău şi aşa. Asemenea lucruri se întâmplă mereu. Desigur, e păcat pentru ce s-a petrecut în turn, Argyll. Dar sunt convins că nu ai avut de ales. Ce mizerie a făcut! Deşi sunt puţin surprins că nu tu ai fost cel împrăştiat în Campo.

Argyll îi mărturisi că şi el era la fel de surprins.

— Asta e. Nu cred că are vreo importanţă, pe termen lung. Cum vă simţiţi? Ceva mai bine?

Flavia spuse că da. Bottando părea într-o dispoziţie bizar de veselă. Dar încă nu aflase totul.

— Bun, continuă el, fără să observe starea asistentei lui. Mă bucur să aud asta. Atunci, puteţi veni cu mine, ca să-i prezint directorului raportul. I-am dat deja un rezumat, dar vrea detalii. Mă tem că nu e foarte încântat în legătură cu Ferraro – rata de mortalitate la muzeu e puţin cam mare zilele astea. Dar asta e problema lui.

În timp ce îi conduse spre maşina oficială şi se înghesuiră cu toţii în spate, Argyll avu un sentiment neplăcut.

— Sunteţi sigur că vreţi să vin şi eu? Nu îl văd pe Tommaso primindu-mă cu braţele deschise.

— Probabil că n-o va face, răspunse Bottando. De fapt, e sigur că n-o va face. Eşti sursa tuturor necazurilor lui. Dacă nu ai fi tras concluzii greşite, nu s-ar fi întâmplat nimic rău. Dar nu-ţi face griji, o să te protejez eu.

În timp ce străbăteau Corso în drum spre muzeu, conversaţia a fost aproape inexistentă, cu excepţia lui Bottando, care tot mormăia pentru sine:

— Un alt Rafael, *diomio!* Ce realizare!

— Mulţumesc... începu Argyll.

Bottando ridică mâna.

— Te rog, nu începe. Sărbătorim mai târziu. Acum trebuie să ne concentrăm pe imaginea de ansamblu.

Restul călătoriei pe străzile aglomerate ale Romei a decurs în tăcere, dar Flavia a văzut în retrovizor că uneori zâmbea în timp ce se uita absent la trecători.

— Dar Ferraro, generale? Nu înţeleg cum a făcut una ca asta.

Bottando a liniştit-o părinteşte.

— Prea multă alergătură şi prea puţină reflecţie, asta e problema cu voi,

tinerii. O să aflați când ne întâlnim cu directorul.

La muzeu, șoferul a deschis ușa din spate și a salutat în timp ce ei s-au îndreptat spre intrare. Apoi au trecut repede prin galerii și au urcat scările spre antecamera ce dădea în biroul directorului.

— Mă tem că nu-l puteți vedea pe director acum. E ocupat.

Bottando căută să arboreze cea mai înfiorătoare expresie posibilă.

— Prostii, femeie, îi spuse el secretarei, bineînțeles că vrea să mă vadă.

— Dar e într-o ședință foarte importantă... protestă când el trecu de biroul ei și deschise ușa.

Chiar și un tip ca Argyll – care în mod normal nu era foarte atent la lucruri de genul nuanțelor fine de atmosferă – putea să-și dea seama că dispoziția în încăpere nu era cea mai fericită. Dimpotrivă, era chiar tensionată. De fapt, nu era surprinzător deloc, având în vedere că înăuntru, așezați în jurul șemineului, se aflau directorul, Enrico Spello și sir Edward Byrnes. Și era clar că intrarea lor nu întrerupsese o conversație plăcută.

— Domnilor, bună dimineața. Cât mă bucur că sunteți cu toții aici!

Bottando își frecă mâinile, veselia lui nefiind afectată câtuși de puțin de aerul neprietenos din birou. Cu o amabilitate exagerată, a făcut prezentările, deși toată lumea se cunoștea, s-a așezat și le-a zâmbit tuturor.

— Ei, bine, domnule director, sunt multe detalii despre care trebuie să discutăm. Întâi, așa cum bine știți, muzeul are un alt Rafael și acum putem să spunem în mod oficial că primul a fost un fals.

Tommaso dădu din cap.

— Asta e cu adevărat o consolare. Șocant totuși! Ferraro!?

Clătină apoi din cap într-un gest mai mult de tristețe decât de furie.

— O afacere neplăcută, într-adevăr. Așa cum e și cealaltă operațiune de care trebuie să mă ocup.

— Și anume? se interesă Tommaso.

Bottando duse mâna la buzunar și scoase o foaie de hârtie, uitându-se la cei cinci oameni aflați în jurul său.

— E doar un mic mandat de arestare, începu el pe un ton de scuze, simțindu-se însă în mod vizibil încântat.

Tuși pentru a-și drege vocea, ca să nu se poticnească la citirea frazelor oficiale. Întotdeauna îi plăcea să se achite onorabil de micile ceremonii de genul ăsta.

— Cavaliere Marco di Tommaso, am aici un mandat de arestare pentru domnia ta, cu următoarele capete de acuzare: conspirație pentru fraudarea statului, conspirație pentru comiterea de fals, conspirație pentru obstrucționarea justiției și nedeclararea veniturilor la autoritățile fiscale competente.

15

Ședeau în biroul lui Bottando, cu cești de cafea în față. Byrnes și Spello ocupaseră singurele scaune confortabile. Argyll și Flavia erau cocoțați pe două chestii tubulare de metal, aduse special pentru această ocazie. Bottando stătea la birou radiind satisfacție, Byrnes și Spello aveau chipuri neutre, iar Argyll și Flavia încheiau cortegiul cu un ușor aer de anxietate ce se amesteca treptat cu ușurare.

— Măi, măi, ce afacere! Expresia directorului când i-am citit mandatul de arestare merita o mică avere. Nu m-am gândit vreodată că cineva se poate bâlbâi atât de tare, spuse Bottando surâzând. Nici că se putea mai bine. Sunt mândru mai ales pentru partea cu taxele. O să mă distrez mâine, citind ziarele. Cu o lună înainte de a fi stabilit bugetul pentru anul viitor, voi putea să cer mărirea fondului de salarii cu douăzeci la sută și încă cinci asistenți. Probabil că o să-i și primesc.

— Mie mi-a fost cam teamă, spuse Argyll. Bănuiesc că jucai la cacealma. Dar ce ai fi făcut dacă n-ar fi început să mărturisească totul? Ar fi ieșit ceva destul de urât.

— Doamne ferește, tinere, drept cine mă iei? Doar pentru că sunt puțin cam gras și nu pot să mă plimb prin Europa ca un tren scăpat de pe șine nu înseamnă că sunt complet senil, să știi! Bineînțeles că nu a fost o cacealma: aș fi fost mult mai circumspect dacă tu nu ai fi găsit cu atâta ingeniozitate tabloul. Fără el, nu am fi putut demonstra nimic.

Zâmbi văzând chipul îmbujorat de modestie al englezului.

— Era evident că el e vinovatul. Numai că tu erai atât de preocupat să-l trimiți pe sărmanul Byrnes după gratii, încât ai ignorat dovezile. Dar eu, stând liniștit la biroul meu, am văzut totul foarte clar.

— V-a spus cineva că sunteți nesuferit atunci când vă umflați în pene? întrebă Argyll.

— Știu că sunt. Dar nu mi se întâmplă foarte des să am o zi atât de bună. Vă rog să mă iertați.

— Erați pe cale să ne spuneți de ce era evident.

— A, da. În primul rând, m-am întrebat cine știa de tablou înainte de mica ieșire nestăpânită a lui Argyll, de după arestare. Tu ai spus că singurul care știa era coordonatorul tezei tale de doctorat și că el își petrecea anul sabatic undeva în Toscana. Corect? Și apoi ți-a trimis o scrisoare în care spunea că ți-a citit lucrarea și te-a recomandat pentru a rămâne în cadrul universității. Era găzduit la un prieten, undeva la est de Montepulciano. Interesant, nu?

Flavia și Argyll s-au rezemat de spătarele scaunelor și și-au încrucișat brațele simultan, privindu-l exasperați.

— Așa. Îți amintești că ți-am spus de fapt i-am zis Flaviei că Tommaso m-a luat prin surprindere când mi-a mărturisit că se va retrage la vila lui din Toscana anul viitor? O vilă lângă Pieza. Ați fost acolo vreodată? Nu? Ar trebui să mergeți. E un orășel foarte drăguț. O adevărată bijuterie. Și se ajunge foarte ușor acolo: de la Montepulciano, câțiva kilometri spre est. Era puțin probabil, continuă Bottando cu ochii în tavan, ca două persoane atât de importante din lumea artei să fie așa de aproape una de cealaltă fără să se întâlnească. Un telefon mi-a confirmat presupunerea. Profesorul tău a stat la Tommaso în perioada în care ți-a citit lucrarea. Deci ăsta este primul lucru. Tommaso a putut să afle despre tablou cu suficient timp înainte, ca să poată comanda un fals. Pe de altă parte, nu am găsit nici o dovadă că sir Edward avea cum să afle. Tommaso face câteva cercetări și vede că te-ai înșelat. Dar analizând încă o dată dovezile, își dă seama că, deși nu e nimic sub Mantini, ar trebui să fie. Ai spus și tu același lucru. Iar dacă cineva descoperea pictura și găsea ceva ce părea să fie un Rafael, ar fi fost predispus să creadă că e autentic. Dar Tommaso nu e prost. Nu poți veni cu orice vechitură fără valoare și să te aștepți să fie acceptată. Avea nevoie de un expert. Și la cine se gândește? Păi, la bunul profesor Morneau, omul care l-a învățat totul despre pictură în timpul studiilor de la Lyon. Astfel, a găsit omul potrivit: Morneau era într-adevăr priceput. A cumpărat tabloul acela vechi și le-a folosit pe celelalte pentru a exersa. A curățat apoi porțiunea centrală și a pictat un Rafael, așa cum ne-ai explicat tu. A adăugat un Mantini deasupra, l-a murdărit și a aplicat patina, după care a schimbat tablourile când nimeni nu se uita. În acest moment, Morneau iese din scenă. Bineînțeles că îl suspectam pe Tommaso, dar nu reușeam să trec peste faptul că Byrnes fusese principalul beneficiar, iar directorul avea un alibi inatacabil de fiecare dată când se întâmpla ceva. Convingerea Flaviei că experimentatul negustor englez era totodată și propriul lui client părea mai plauzibilă. Lucrurile au început să se cristalizeze când m-a sunat Byrnes, speriat după ce Argyll îi spusese direct că știa de fals, iar el ar fi trebuit să dea banii înapoi.

Bottando făcu o pauză și se întoarse spre englez. Apropo, de ce ai făcut asta?

Flavia îi aruncă o privire usturătoare și Argyll își luă din nou un aer umil.

— Așa cum i-am spus și Flaviei, mi s-a părut o idee bună în acel moment. Mă gândeam că sir Byrnes se va grăbi să ajungă la Siena, va încerca să distrugă tabloul și va fi arestat. Cred că vă datorez scuze, îi spuse apoi lui Byrnes, care le acceptă cordial.

— A fost o idee foarte bună, aprobă Bottando, surprinzându-l și pe el, și pe Flavia în egală măsură. Ai greșit omul, desigur, dar a fost o mișcare bună, în principiu. Așa cum bine știți, e aceeași strategie pe care am adoptat-o și eu. De fapt, își continuă el monologul, ai făcut foarte bine că l-ai vizitat. El a fost cel care mi-a atras atenția că Tommaso a fost elevul lui Morneau. Până în acel moment, singura persoană pe care o vedeam în stare să ardă tabloul și să-l omoare pe Manzoni era Argyll, situație care îl implica pe Byrnes, pentru că nu mi se părea că tânărul nostru doctorand era în stare să pună la cale falsificarea tabloului.

— Mulțumesc foarte mult, spuse Argyll.

— N-am intenționat să te jignesc, m-am gândit doar la lipsa ta de experiență. Dar puteai omorî pe cineva, fiindcă nu-i vedeam pe esteții aceștia ușor supraponderali – scuzele mele, domnilor – capabili să-l dovedească pe Manzoni în luptă. Și astfel am ajuns într-un punct mort.

Bottando desfăcu o sticlă de apă minerală, își turnă în pahar, apoi le oferi și celorlalți.

— Mai departe, deci. Byrnes este solicitat să acționeze ca intermediar. Cumpără tabloul și îl duce acasă, iar frauda e comisă. Tommaso a pregătit și el terenul, convingându-l pe ministru să promită că, în eventualitatea unei ocazii, va acționa pentru întregirea patrimoniului național. Muzeul cumpără tabloul și Tommaso are posibilitatea de a coordona testele, dând instrucțiuni să fie examinată doar partea originală a picturii. Din nefericire pentru el, secretara a auzit discuția și mi-a povestit totul ieri-dimineață, în timp ce așteptam să mă primească. Uite pedeapsa pentru că nu se ocupă imediat de oaspeții lui! Apoi Flavia a plecat în Anglia. Argyll pomenește de fărâma lui de dovadă. Îi spun directorului, care își iese din fire. Dar nu ia nici o măsură. Însă când am încercat să evit petrecerea spunându-i lui Ferraro că plec în Elveția în căutarea unor icoane furate, tabloul a fost distrus. Acesta a fost momentul în care Tommaso a scăpat lucrurile de sub control. Asta a fost o altă curiozitate care și-a găsit locul în ansamblu, odată ce am început să-l văd pe Tommaso ca posibil instigator. Dintr-odată îl numește pe Ferraro ca succesor și anunță că vrea să se retragă. E puțin ciudat să-i faci o asemenea favoare unui om pe care nu-l agreezi. Îmi închipui că Ferraro a aflat ce se petrece când a preluat conducerea muzeului, în absența lui Tommaso și Spello. Directorul mi-a spus că Ferraro a dovedit că merita să ocupe postul. Atunci m-am gândit că avusese în vedere calitățile lui, dar acum cred că Ferraro îl avea la mână. Prin urmare, Ferraro îi spune că știe cum voi dovedi eu că tabloul e un fals și îi propune un târg pentru a rezolva situația fără să implice poliția. Tommaso nu are de ales. Acceptă, iar Ferraro, un om fără scrupule, intră în acțiune. Omul se

afla într-o situație fără ieșire. Dacă falsul supraviețuia, șansele lui de a deveni director și reputația lui Tommaso erau compromise. Dar dacă tabloul ar fi fost distrus, nimeni nu ar fi putut demonstra că fusese un fals, iar directorul ar fi fost acuzat doar pentru că nu reușise să protejeze o capodoperă. Doar dacă vina nu putea fi, desigur, aruncată pe umerii altcuiva. Iată un om care gândea în perspectivă! De aici și rapida apariție în presă a articolelor despre nereușitele comitetului de securitate, care l-au scos pe Spello în față ca posibil suspect, iar pe mine ca țap ispășitor. După ce am încetat să văd toată afacerea ca pe o dovadă de birocrație politică, ci ca un aspect al cazului, ceața a început să se ridice. Și au mai existat două puncte slabe în apărarea lor. În primul rând, cineva putea să își dea seama cum fusese făcut falsul. Manzoni se prinde și îi spune lui Ferraro, sperând să își întărească poziția în muzeu. Ferraro iese pe furiș din clădire, îl omoară, se întoarce la birou tot pe ascuns, după care pleacă seara târziu, asigurându-se că este văzut de portar. În al doilea rând, trebuia să distrugă tabloul original, iar asta, din fericire, nu i-a reușit. Acum știm cu toții ce s-a întâmplat și ne dăm seama limpede unde am greșit. Am avut tendința să credem că arderea picturii și înjunghierea lui Manzoni au fost înfăptuite de aceeași persoană care a pus la cale frauda. Cum Tommaso avea un alibi solid pentru crimă și pentru incendiere, nu vedeam cum ar putea el să fie autorul.

Flavia obiectă:

— Dar și Ferraro avea un alibi pentru incendiere. Mi-ai spus chiar tu.

— Așa este. Tommaso i l-a oferit, iar americanii i-au asigurat unul lui Tommaso. Ceea ce nu aveam era un alibi american pentru Ferraro – până ieri, când i-am sunat din nou și mi-au spus că omul a părăsit biroul cam pe la mijlocul discuției. Trebuia să-mi fi dat seama, pentru că la petrecere l-am văzut cu zece minute înainte să apară Tommaso.

S-a oprit câteva momente, continuându-și apoi monologul:

— Doar că asta se întâmpla acum două zile. Iar eu sunt cam încet. După ce Byrnes a telefonat și lucrurile au început să se clarifice, am avut o zi groaznică. Știam, dar nu dispuneam de nici o dovadă. Așa că a trebuit să iau o decizie chinuitoare. Voi erați în drum spre Siena. Să îi spun oare lui Ferraro? Dacă tăceam, am fi avut probe pentru fals, dar nu și pentru instigare sau crimă. Dacă îi spuneam, ar fi luat-o sigur pe urmele voastre în încercarea de a distruge orice dovadă. Iar asta putea să vă includă și pe voi, nu numai tabloul, așa că a fost o decizie foarte grea. Chinuitoare de-a dreptul. Sir Edward m-a convins să împânzim Siena cu agenți în civil, care să vă protejeze. Deci în mare am adoptat același plan la care s-a gândit și Argyll, dar cu o altă țintă. Am venit cu elicopterul să supraveghez

operațiunea, mi-am instalat cartierul general la un hotel – nici pe departe la fel de luxos și de mâncător de bani ca al vostru, dar eu sunt un simplu polițist – și am trecut la treabă. Chiar v-am fi putut proteja, dacă nu ne-ați fi tras țeapa aceea cu pititul în toaletă. O chestie interesantă, dar ridicolă. Eram convinși că ați ieșit din muzeu și v-am pierdut. A fost un moment de panică generală. Ne-am împrăștiat oamenii și am cercetat toate străzile. Și toate restaurantele, bineînțeles. Nimic. Nu mă îndoiam că sunteți lați pe vreo alee, cu gâturile tăiate. Tot stresul ăsta aproape că mi-a făcut ulcerul să recidiveze. V-am găsit doar când Ferraro s-a prăbușit din turn. A aterizat la câțiva metri de unul dintre oamenii noștri care stăteau cu ochii în patru la orice lucru suspect din Campo. Polițistul s-a gândit că o astfel de aterizare putea fi considerată suspectă și m-a chemat. Pe Ferraro nu l-a văzut nimeni cum a bătut la ușa din spate, unde stă paznicul de noapte, cum l-a lăsat lat pe bietul om și a intrat; eram prea ocupați făcându-ne griji pentru voi. Deci asta-i toată povestea. Ferraro iese din joc pentru totdeauna, iar Tommaso e sub lacăt.

— Și ce se va întâmpla acum? întrebă Argyll. Pentru ce anume o să fie condamnat?

— Ah, nu așa funcționează sistemul. Mai întâi, arest preventiv. Asta îl va împiedica să o șteargă în Argentina, ca alți nenorociți. O să stea după gratii vreo optsprezece luni, până ce reușește procurorul să întocmească rechizitoriul. Apoi va avea parte de un proces corect și va fi găsit vinovat. Numai Dumnezeu știe de ce durează atât. Dar va fi un proces încântător.

Argyll ridică mâna, ezitant ca un școlar care vrea să ceară voie la toaletă, dar nu apucă să spună nimic. Flavia interveni în locul lui.

— Tot nu înțeleg de ce s-a deranjat. Doar era bogat, avea o slujbă bună, era invidiat și admirat. De ce a pus la cale o asemenea înșelătorie?

— A, da. Ăsta a fost primul lucru care m-a făcut să-l suspectez. De vreo șase luni, toată lumea îmi spunea cât de bogat e. Dar când m-am gândit la aspectul ăsta, mi-am dat seama că nu auzisem despre averea lui legendară și înainte de momentul respectiv. Și mi-am zis că Tommaso nu e genul de om care să țină secret așa ceva. Prin urmare, mi-am petrecut ceva timp uitându-mă peste dosarele și cazurile mele mai vechi. Un exercițiu folositor. Am descoperit, așa cum mă așteptam, că fusese botezat cu numele de fată al mamei: Marco. Familia a fost implicată într-un scandal financiar la elucidarea căruia am dat și eu o mână de ajutor în tinerețe, după care a urmat falimentul. Tânărul Tommaso a fost aruncat de la înălțimea unei averi considerabile într-o sărăcie abjectă. E posibil ca atunci să i se fi dezvoltat lăcomia și dorința de răzbunare. Nu mai avea bani deloc – cel puțin până când a încasat suma uriașă de la vânzarea tabloului. Doar după

aceea a început să circule zvonul cu averea.

Byrnes se foi în scaunul de lângă șemineu și vorbi pentru prima dată:

— Aici începe și rolul meu în această afacere. Îmi închipui că și-ar fi pus oricum planul în aplicare, dar dacă putea să mă implice și pe mine, triumful era cu atât mai mulțumitor. Știa că voi deveni suspectul numărul unu. V-am povestit despre tabloul lui Correggio. L-am luat înapoi, fapt care m-a indicat, bănuiesc, ca prim suspect. Dar l-am luat, deși nu trebuia s-o fac, pentru că eram convins că nu era un fals. Am făcut cercetări și, după ce i-am dovedit autenticitatea, l-am vândut la un preț mai mare decât cel pe care îl plătise Tommaso. Omul a demisionat de la Treviso fără motive, cu excepția criticilor și dubiilor câtorva specialiști. Era supărător și nu pot spune că nu-l înțeleg. Avea resentimente față de mine și pentru că îi demonstrasem de două ori că se înșelase. Când s-a ivit ocazia, a profitat din plin. De data asta, avea să îi ridiculizeze pe toți cei care își bătuseră joc de el. Cu cât frauda dura mai mult, cu atât mai multe articole și cărți aveau să fie scrise, specialiștii urmând să se compromită. Și la un moment dat, poate în testament, ca să nu fie nevoit să înapoieze banii, ar fi dezvăluit totul și i-ar fi făcut pe toți de râs. Doar că a apărut o nouă dovadă, mai ales datorită îndoielii pe care a sădit-o Argyll. Morneau moare pe neașteptate și Ferraro se ocupă de situație. Toată chestia încetează să mai fie o glumă ingenioasă și bine gândită, transformându-se în ceva urât. Mare păcat! Uneori îmi doresc să îi fi reușit. Pe de altă parte, acum avem un Rafael autentic.

Argyll scutură din cap.

— Ei bine... Mă tem că nu. Am tot încercat să vă spun de când am ajuns aici. Cred că am dat-o în bară iar...

A urmat o pauză, apoi un geamăt la unison al tuturor celor din încăpere când au realizat ce spusese Argyll. Doar Flavia, care așteptase momentul toată după-amiaza, era ușurată că reușise în sfârșit s-o facă.

— Iar? ridică Bottando o sprânceană. A doua oară? Altă greșeală? Dar Flavia a spus că l-ai găsit. I-ai zis că există o pictură dedesubt.

Argyll zâmbi rușinat.

— Vopsea, nu pictură. Era vopsea. Verde. Verde-deschis. Asta i-am spus. Și voiam să-i explic, în momentul în care a fost lovită, că nu e ceea ce trebuie. Toți pictorii folosesc o culoare neutră pentru a pregăti pânza. În general e o nuanță de crem, dar Mantini folosea verde-deschis. Asta încercam să spun. Era un Mantini autentic, de sus până jos. Și nu se afla nimic sub el. Nu era tabloul pe care îl căutam.

Un moment, toți cei aflați în birou l-au privit cu tristețe. Argyll se simți ca o insectă sub lupă.

— E o neglijență de neiertat, spuse Bottando cu un oftat. L-am săltat pe

Tommaso pentru că eram convins că aveam în sfârșit o dovadă de necontestat că prima pictură a fost un fals. Gândește-te ce s-ar fi întâmplat dacă nega totul. Nu puteam să ne atingem de el. Ai reușit să greșești identificarea a două tablouri de Rafael într-un singur an. Probabil un adevărat record.

— Știu, spuse Argyll cu tristețe. Îmi pare extrem de rău. Tot ce pot spune e că ar fi trebuit să fie cel adevărat, amândouă ar fi trebuit, de fapt. Chiar nu înțeleg. Probabil am omis ceva. Oare o să am mai mult noroc a treia oară?

— Nu. În mod sigur nu. Nici să nu te gândești. Chiar dacă l-ai găsi pe cel care trebuie, nimeni nu te va mai crede. Concentrează-te pe Mantini, asta nu poate provoca nici o agitație. Și fii mai reticent cu lucruri de genul ăsta pe viitor.

În lunile următoare, Argyll a urmat sfatul generalului și a făcut progrese în misiunea de a-l plasa pe Carlo Mantini în locul pe care merita să-l ocupe în panteonul artistic. Subita și extraordinara lui devoțiune nu se datora, totuși, în întregime unui simț al datoriei academice. Byrnes îl iertase fiindcă îl bănuise de crimă, dar îl presa să vină cu ceva rezultate pentru bursa acordată. I-a mai făcut și o vagă ofertă de angajare la galeria lui din Roma odată ce disertația avea să fie încheiată.

Posibilitatea stabilirii în Italia îl motiva și muncea ca un sclav la Hertziana, biblioteca de artă germană din Piazza di Spagna. Înconjurat de cărți și cu suficiente stimulente, nu avea nici o scuză să nu termine. Flavia îl mâna din spate fără milă, amintindu-i că era spre binele lui. În mare, Argyll era de acord, și amănuntul acesta nu a afectat cu nimic prietenia strânsă ce se năștea treptat între ei, în ciuda deosebirilor de caracter.

Munca lui nu era foarte interesantă, dar nici prea grea. Lucra câteva ore dimineața, se bucura de un prânz liniștit la clubul presei, apoi se întorcea acasă la mașina de scris, încercând să pună totul pe hârtie. Lucrurile se legau încet și dureros; petrecea ore întregi uitându-se pe pereți, căutându-și inspirația, sau, dacă nu reușea, cel puțin voința de a continua. Afișase pe peretele din fața lui o fotografie a pânzei lui Rafael: oricare ar fi fost originea lui, tot îl considera un tablou frumos. Lângă ea lipise și o reproducere a tabloului pe care îl folosise Morneau drept bază. Frumoasa și Bestia. Îi reaminteau de toată afacerea. Privind retrospectiv, își spunea că nu fusese rău deloc.

Încet, avansa, dar se împotmolise la cel mai important capitol cel despre fraudă încercând să găsească ceva nou de spus. Acceptase să prezinte o comunicare la o conferință pe teme de istoria artei care urma să aibă loc în

ianuarie ceea ce avea să încetinească și mai mult lucrurile, mai ales că nu avea habar ce subiect să aleagă. De asemenea, trebuia să facă o călătorie în Anglia în cel mai prost moment al anului, dar acum nu se mai putea eschiva.

Cam așa gândea Argyll stând întins în pat, cu ochii pe perete și cu o țigară aprinsă, într-o pauză de lucru. La urma urmei, bătutul la mașină dă dureri de spate. Se uită din nou la cele două imagini. Copia era într-adevăr o chestie oribilă. Cine ar purta asemenea bijuterii ostentative și grosolane, chiar și în secolul al XVI-lea?! Și ce model bizar! Un inel înfățișând păsări moarte.

Se plimbă prin cameră chibzuind, ordonându-și gândurile pe măsură ce o idee pentru lucrarea lui i se cristaliza în minte. Era nevoie de multă muncă, dar asta era partea ușoară, odată ce cunoșteai în mare cuprinsul.

Era tentat să-și părăsească mașina de scris pentru tot restul după-amiezii, s-o ia agale prin lumina tot mai palidă a toamnei, să se ducă la Flavia și să îi spună la ce se gândise. Dar a renunțat repede. Ea era o fată răbdătoare, dar în nici un caz o sfântă. Nu va face decât să îl critice că nu își vede de treabă. De altfel, lucra și ea din greu, și nu ar fi vrut să o întrerupă.

Așa că a tăcut și a continuat discret să lucreze în paralel, culegând informațiile lipsă din diverse locuri. Era greu, dar întregul se materializa puțin câte puțin, până când ajunse să aibă suficiente date pentru a fi mai puțin circumspect. La sfârșitul lui noiembrie, s-a dus la Londra pentru a discuta cu Byrnes despre viitoarea lui slujbă. Binefăcătorul său s-a purtat extrem de cordial. Era un om drăguț, când ajungeai să-l cunoști. Avea și simțul umorului. Apoi l-a scos pe Phil din vizuină și l-a presat până când a reușit să fie poftit la un prânz cu tatăl lui, la National Trust. Drept urmare, a primit invitația de a petrece un weekend în frigul de decembrie din Yorkshire. Apoi s-a întors la Roma.

Flavia a fost uimită de purtarea lui. Începuse să scrie disertația, dar era evident că nu se omora cu munca, în timp ce la o comunicare de douăzeci de minute lucra ca un nebun până noaptea târziu, scriind și rescriind, adăugând note de subsol. Nu-i dăduse voie să vadă la ce lucra, în ciuda ofertelor ei de a-și spune părerea. O să audă la conferință, i-a replicat el, dacă avea să vină, bineînțeles.

16

Argyll era foarte agitat, pentru că nu era obișnuit să vorbească în public, și în special în fața unuia atât de numeros. „Trebuie să fie vreo două sute de oameni aici, deși unii s-au dus să ia ceaiul. După câteva paragrafe, se vor

așeza cu toții", gândi el în timp ce se îndrepta spre podium. Și-a scos hârtiile și s-a uitat în jur, așteptând să se stingă murmurul din sală. Putea ieși ceva haios, până la urmă. Cu siguranță, lucrarea prezentată înainte nu-i făcea deloc concurență. Iar cei aflați acum în sală, în fața lui, aveau să primească șocul vieții lor. Aruncă o privire spre prietenul său Rudolf Beckett, care stătea ursuz pe unul dintre scaunele din spatele sălii, și îi făcu un semn discret. Omul se lăsase convins să vină și era clar că regreta gestul atipic de prietenos.

— În ultimele luni, începu Argyll, s-a discutat foarte mult în ziare și alte publicații cunoscute (râsete politicoase) despre achiziționarea unui așa-zis Rafael de către falsificatorul Jean-Luc Morneau. Așa cum bine știți, fostul director de la MuseoNazionale din Roma va fi în curând judecat pentru complicitate. Ca urmare, nu mă voi ocupa de acest aspect al problemei, de teamă să nu spun ceva care ar putea contraveni legilor italiene și pentru a nu-l împiedica pe *dottore* Tommaso să beneficieze de un proces corect. În schimb, aș vrea să mă întorc la supoziția care a pus în mișcare acest lanț de evenimente. Adică dovada că o lucrare a lui Rafael – portretul Elisabettei di Laguna – aflată la un moment dat în proprietatea familiei di Parma a fost într-adevăr acoperită de o pictură aparținându-i lui Mantini, pentru a putea eluda restricțiile vamale ale Vaticanului și a ajunge în Anglia. Ca urmare a publicității care a însoțit expunerea falsului, s-a pierdut puțin din vedere originalul, deși acesta a existat cu siguranță. Intenția mea este aceea de a demonstra cu dovezi concludente care a fost ultima destinație a tabloului.

Un murmur a cuprins sala. Chiar și cei care stăteau în rândurile din spate, evident neinteresați de sesiunea de comunicări, tăceau acum, iar cei care părăsiseră la un moment dat sala își reluau locurile. Era adevărat că Argyll renunțase parțial la rigoarea academică pentru a spori impactul dezvăluirilor, dar nu avea cum să dea greș. În comparație cu lucrările prezentate anterior, „Concepția lui Manet referitoare la progresul uman" sau „Teoretizarea privirii masculine", expunerea lui era beton.

— S-a presupus că tabloul a dispărut ori fiindcă nu a părăsit niciodată Italia, ori pentru că negustorul Samuel Paris a fugit la un moment dat cu el.

De fapt, *el* fusese cel care presupusese asta. Dar nu făcea nici un rău generalizând puțin.

— Dovada principală în sprijinul acestor supoziții este moartea lordului Clomorton în urma unui atac de cord, în momentul în care tabloul de Mantini a ajuns în Anglia. S-a bănuit că, fiind un om atât de zgârcit, ideea că a dat mai bine de șapte sute de lire sterline pentru un fals i-a venit de hac. O scrisoare de la soția lui contrazice însă această interpretare.

Și citi în fața publicului scrisoarea pe care i-o arătase Flaviei în

apartamentul lui.

— Aceasta arată clar că lordul Clomorton era așteptat în Yorkshire după o ședere de trei săptămâni la Londra cu Samuel Paris, *agitându-se în legătură cu o ultimă comandă.* Și a murit la o săptămână după ce a fost scrisă epistola. O a doua scrisoare de la fratele ei pare să o asigure pe văduva lordului că nu vor apărea bârfe referitoare la fraudă.

Argyll a citit cu glas tare și această misivă, redată într-un articol de ziar. Nu era foarte academic, dar verificase să fie o transcriere fidelă a originalului.

— Din nou această interpretare este problematică. Nu mi se pare probabil ca o persoană care deține un Rafael să aștepte trei săptămâni înainte să-l verifice. Paris se afla alături de el și era în același timp și restaurator. Nu ar fi fost mult mai logic să se apuce de muncă imediat ce tabloul a fost descărcat de pe vapor? Dacă s-a întâmplat așa, ceea se afla sub pictura lui Mantini ar fi fost scos la iveală în numai câteva ore. Și atunci, care a fost cauza morții lordului? Este de neconceput ca un om, oricât de avar, să moară de supărare fiindcă a fost jefuit, abia la trei săptămâni de la aflarea veștii. Mai mult, Clomorton a fost îngropat în Yorkshire. A murit în ianuarie, luna în care drumurile în Anglia sunt cel mai dificil de străbătut. A murit în ziua în care soția îl aștepta acasă. Dacă moartea i-a fost cauzată de aflarea unei vești șocante în studioul restauratorului, s-ar mai fi obosit familia să-i transporte corpul la aproape cinci sute de kilometri în perioada aceea a anului? Să ne întoarcem deci la lady Arabella.

Și Argyll citi câteva pasaje din jurnalul vicontelui Perceval, cele pe care i le citise și Flaviei.

— Poate că toate acestea ar trebui privite într-o altă lumină. Când Perceval s-a referit la „frumusețea cu părul negru" pe care lordul Clomorton spunea că o va aduce în Yorkshire, nu vorbea despre o amantă. Expresia ar putea desemna foarte bine portretul Elisabettei di Laguna. Totuși, a fost lipsit de inspirație când a rostit aceste cuvinte în fața ducesei de Albemarle, care l-a înțeles greșit și i-a informat imediat soția. Pentru lady Arabella, teama de o recidivă a obișnuințelor consortului ei era justificată, astfel încât acest nou afront a înfuriat-o cumplit. Era, dacă ne amintim bine, o femeie cu un temperament coleric. Îl atacase în public pe primul ei soț și recunoscuse veselă că îl amenințase și pe cel de-al doilea. Așa că avem aici o posibilă soluție. Contele ajunge acasă împreună cu noile sale achiziții, încântat de perspectiva de a le arăta tuturor. Dar nu este întâmpinat așa cum se aștepta. Are loc o ceartă teribilă, lady A. Își pierde cumpătul și îl lovește. Dar de data asta merge prea departe, și îl ucide. La asta se referă fratele ei în scrisoare. Nu era vorba de a ține secretă frauda, ci crima. S-a

anunțat că lordul a murit în urma unui atac de cord, după care a fost îngropat repede și fără fast în cavoul familiei. Am fost acolo când mormântul, aflat acum în custodia National Trust, a fost deschis acum câteva săptămâni. Craniul contelui era crăpat – un simptom rareori asociat cu infarctul.

Un alt murmur se ridică din rândul publicului, ca o criză de indigestie în masă. Argyll se întrerupse câteva clipe așteptând ca vociferările să se potolească, i-a făcut cu ochiul Flaviei, apoi a redevenit serios pentru a da lovitura de grație.

— Și atunci, ce-a urmat? Lady Arabella și-a spus deja părerea despre tablourile soțului ei și despre modul în care intenționa să aibă grijă de ele. Pentru ea erau doar niște copii și obiecte fără valoare, care trebuia ferite de ochii lumii. Lucrurile s-au întâmplat întocmai, astfel că tablourile au rămas în casă, unele chiar până în ziua de azi. Cele care nu au fost vândute când familia a părăsit domeniul, în anii patruzeci, se află tot acolo, în camerele servitorilor, pe coridoare întunecate sau în pivnițe.

Argyll făcu o nouă pauză, pentru a spori efectul. Repetase pentru momentul acesta vreme de câteva zile.

— Potrivit inventarelor care s-au păstrat, portretul Elisabettei di Laguna de Rafael – cumpărat de conte, acoperit de Mantini, restaurat și trimis de Samuel Paris conform înțelegerii – a fost așezat pe perete la intrarea în bucătărie, fără a i se cunoaște adevărata valoare. A rămas acolo, stropit cu sos, afumat și murdărit de cafea, vreme de peste două sute de ani. Era într-o stare groaznică atunci când a fost vândut la Christie's, în 1947.

Argyll auzise o dată un psihiatru analizând discursurile politicienilor de succes. Omul explicase că mulți dintre ei, pentru a genera entuziasm, îndemnau publicul să aplaude. Apoi rosteau următoarele fraze pe fondul aplauzelor, dând astfel impresia că discursul lor era captivant la culme. Argyll voia de multă vreme să încerce și el. Afirmația despre sos produsese o agitație considerabilă, așa că ridică vocea și continuă în forță:

— De aici înainte, găsirea tabloului a fost doar o chestiune de rutină.

Sala se mai calmă, așa că făcu o nouă o pauză, luă o înghițitură de apă și lăsă publicul să aștepte. Dintre toate descoperirile lui din ultimul an – și era primul care recunoștea că unele fuseseră rușinos de greșite – de aceasta era cel mai mândru. Fusese nevoie de spirit de observație, intuiție și imaginație, genul de lucruri la care nu excela în mod normal. Dar asta dovedea că putea să facă orice, dacă se străduia.

— La vânzarea din 1947, tabloul a fost cumpărat de un anume Robert Macwilliam, un doctor scoțian. Acesta a murit în 1972 și pictura a fost vândută la Parson's, în Edinburgh, cu două sute douăzeci și cinci de guinee,

ajungând la nimeni altul decât la sir Edward Byrnes.

În sală se așternu liniștea, fiecare întrebându-se ce dezvăluire îngrozitoare urma.

— Când i-am spus, sir Edward a fost extrem de încântat. La un moment dat m-am temut că va muri de râs. După ce și-a revenit, a recunoscut că nu bănuise nici un moment că pictura avea vreo valoare. De fapt, nici măcar nu se obosise s-o dea la curățat. O vânduse unuia dintre cei care îi vizitaseră galeria contra unei sume care îi asigurase un mic profit. După o scurtă căutare, a găsit și actele. Tabloul fusese cumpărat de un mic colecționar de pe continent. Și a rămas acolo până la moartea acestuia, acum câțiva ani. Acum ajungem la ultima etapă și trebuie să îmi cer scuze pentru că m-am întins atât. Afacerea Rafael a fost stânjenitoare pentru toată lumea. Tehnicienii, în special, sunt și acum supărați că nu au reușit să descopere înșelătoria. Rafael picta într-un stil anume și ei sunt convinși că ar fi trebuit să observe că exista ceva în neregulă. Îmi închipui că sunt câțiva printre dumneavoastră, care nu știu ce metode a folosit Jean-Luc Morneau când a creat falsul. O astfel de întreprindere cere mult talent, dar falsificatorul trebuie totodată să-l înțeleagă pe pictorul pe care îl copiază. Morneau a folosit tehnicile lui Rafael, rețetele lui pentru culori și stilul lui. Îmi pare rău că trebuie să vă spun asta, dar a folosit, în plus, și un Rafael autentic. Evidența vânzărilor arată că portretul Elisabettei di Laguna a fost vândut sub numele *Portret de femeie,* copie după Fra Bartolommeo, cu trei mii de franci belgieni lui Jean-Luc Morneau. Există și o fotografie.

Imaginea pe care Argyll o văzuse prima dată într-un restaurant din Roma apăru pe ecran.

— Dovada de netăgăduit este mâna stângă, continuă el indicând zona respectivă. Vedeți, aici este un inel. Pe ecran apăru o altă imagine. Doi pelicani înlănțuiți. Blazonul familiei di Parma. Elisabetta era amanta marchizului și, ca atare, purta un inel care arăta cui aparține. Legătura lor, la urma urmei, nu era câtuși de puțin secretă. E nevoie doar de o scurtă comparație între fals și original – două imagini au apărut pe ecran – pentru a observa asemănările din fundalul tablourilor. Acesta e motivul pentru care testele nu au reușit să arate că pictura era un fals: zonele examinate erau autentice. Morneau avea nevoie de o pânză italiană autentică, din perioada potrivită o lucrare acceptabilă pentru a crea iluzia că e un Rafael veritabil. Se pare că a avut un material brut mult mai bun decât și-a dat seama. A șters murdăria acumulată timp de două secole, probabil cu un acid diluat, pentru a pregăti suprafața de lucru. Nu cred că s-a uitat vreodată prea atent la pictura originală, care se afla sub stratul de murdărie. Nouă ni se pare greu de crezut că e vorba despre o reprezentare a unei mari frumuseți

feminine. Gusturile se schimbă. Aproape toată lucrarea lui Rafael, exceptând fereastra și câteva fragmente de interior în fața cărora e poziționat subiectul, a fost pur și simplu ștearsă, pentru ca el să poată picta un fals Rafael deasupra. Așa cum se știe deja, ceea ce a rămas a fost distrus, împreună cu lucrarea lui Morneau, în atacul de la muzeu.

Rezultatul a fost mult mai bun decât se așteptase. Ar fi vrut aplauze tumultuoase, urlete aprobatoare, programe aruncate în aer de bucurie. Nu a primit nimic de genul acesta, dar reacția a fost mult mai satisfăcătoare. În fața publicului înmărmurit, și-a împăturit hârtiile și le-a pus în buzunar. Apoi a coborât de pe podium cu pași apăsați și sonori, creând ecou în sala cufundată în tăcere. Flavia îl aștepta, strălucind de încântare.

— Încet, dar sigur. Trebuie să recunosc că ești foarte isteț, spuse ea, apoi îl sărută ușor pe nas.